

**UCHWAŁA NR XXXIX/251/2023
RADY GMINY W SZREŃSKU**

z dnia 20 grudnia 2023 r.

w sprawie przyjęcia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Szreńsk na lata 2023 - 2030

Na podstawie art. 17 ust. 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2023 r. poz. 901 z późn. zm.), oraz art. 18 ust. 2 pkt. 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (DzU. z 2023 r. poz.40 z późn. zm.) Rada Gminy w Szreńsku uchwala co następuje:

§ 1. Przyjąć Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Szreńsk na lata 2023-2030, w brzmieniu stanowiącym załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Szreńsk

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Gminy

Piotr Olewnik

**Mazowieckie Centrum Polityki Społecznej w Warszawie
Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Szreńsku**

GMINNA STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH GMINY SZREŃSK 2023-2030

Warszawa – Szreńsk 2023

SPIS TREŚCI

1. OBSZAR I CZAS REALIZACJI	4
2. DIAGNOZA AKTUALNEJ SYTUACJI SPOŁECZNEJ GMINY SZREŃSK	5
2.1. Charakterystyka ogólna Gminy	5
2.2. Sytuacja demograficzna Gminy	10
2.3. Bezrobocie i rynek pracy	13
2.4. Obszary problemowe polityki społecznej Gminy Szreńsk	16
2.5. Identyfikacja problemów	36
3. DIAGNOZA SPOŁECZNA GMINY SZREŃSK – WYNIKI BADAŃ	41
3.1. Charakterystyka grupy badanej	41
3.2. Gmina Szreńsk w oczach mieszkańców	45
3.3. Gospodarstwa domowe mieszkańców Gminy Szreńsk	49
3.4. Warunki finansowe życia rodzin w Gminie Szreńsk	52
3.5. Sposoby spędzania wolnego czasu przez mieszkańców Gminy Szreńsk	60
3.6. Problemy społeczne dotyczące mieszkańców Gminy Szreńsk	66
4. CELE STRATEGICZNE I OPERACYJNE	74
4.1. Misja Gminy Szreńsk w zakresie rozwiązywania problemów społecznych	74
4.2. Hierarchia celów i uzasadnienie wyboru celów strategicznych	74
5. REZULTATY I WSKAŹNIKI REALIZACJI STRATEGII	83
5.1. Rezultaty i wskaźniki dla poszczególnych celów strategicznych	83
6. ZIDENTYFIKOWANE ZADANIA SŁUŻĄCE ROZWIĄZYWANIU PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH GMINY SZREŃSK	87
6.1. Lista zidentyfikowanych zadań	87
7. WDRAŻANIA STRATEGII	93
7.1. Dokumentacja procesu wdrażania	94
7.2. Podmioty zarządzające realizacją <i>Strategii</i>	95

8. SPOSOBY MONITOROWANIA, AKTUALIZACJI, FINANSOWANIA I KOMUNIKACJI SPOŁECZNEJ STRATEGII	99
8.1. System monitorowania	99
8.2. Sposoby ewaluacji i aktualizacji	99
8.3. Finansowanie realizacji <i>Strategii</i>	100
8.4. Wspieranie rozwiązań na poziomie lokalnych społeczności i współpracy pomiędzy z organizacjami pozarządowymi	103
8.5. Program promocji i <i>Public Relations</i>	105

Rozdział 1. OBSZAR I CZAS REALIZACJI

Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Szeńsk 2023-2030 została opracowana dla obszaru gminy wiejskiej Szeńsk w Powiecie Mławskim w ramach podregionu NUTS 3 - Podregion Ciechanowski, który stanowi część regionu NUTS 2 – Mazowieckiego Regionalnego, w jednym z siedmiu makroregionów NUTS 1 - Województwo Mazowieckie, w Rzeczypospolitej Polskiej – zgodnie z regulacjami czwartej rewizji NUTS 2016 określonymi w Rozporządzeniu Komisji UE 2016/2066 z dnia 21 listopada 2016 r. zmieniającym załączniki do rozporządzenia WE nr 1059/2003 Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie ustalenia wspólnej klasyfikacji Jednostek Terytorialnych do Celów Statystycznych (NUTS) (Dz. Urz. UE L 322 z 29.11.2016).

Czas realizacji *Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Szeńsk 2023-2030* obejmuje okres od 01 stycznia 2023 do 31 grudnia 2030.

Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Szeńsk 2023-2030 została opracowana i sfinansowana ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego w projekcie pt. *Liderzy Kooperacji*, realizowanego w ramach *Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój na lata 2014-2020*, Działanie 2.5. *Skuteczna pomoc społeczna*.

Rozdział 2. DIAGNOZA AKTUALNEJ SYTUACJI SPOŁECZNEJ GMINY SZREŃSK

2.1 Ogólna charakterystyka Gminy

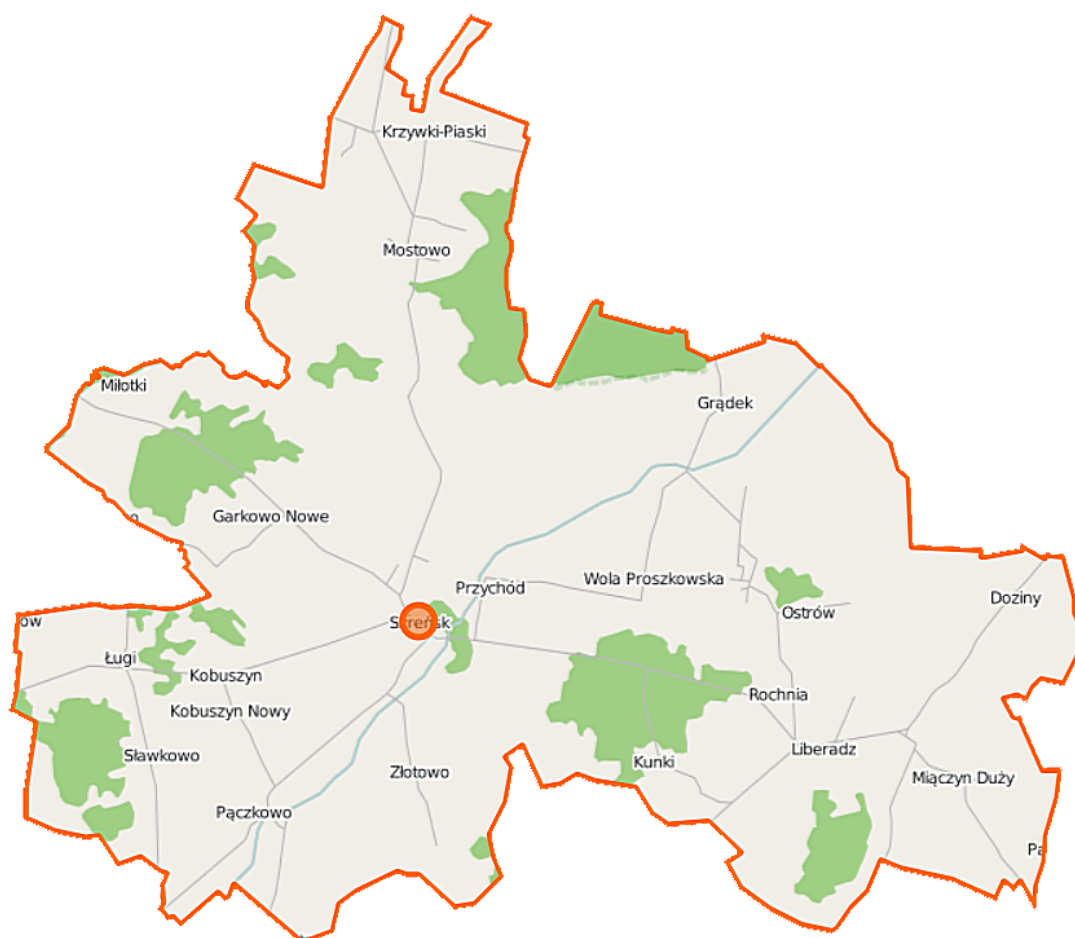
2.1.1 Położenie

Gmina Sześć położona jest w północnej części Województwa Mazowieckiego, w zachodniej części Powiatu Mławskiego. Graniczy od zachodu z Powiatem Żuromińskim – w tym z gminą Kluczbork-Osada od północy i gminą wiejską Żuromin i gminą Biezuń od zachodu – oraz w Powiecie Mławskim – od północy z gminą Lipowiec Kościelny, od zachodu z gminą Wiśniewo i gminą Strzegowo oraz od południa z gminą Radzanów.

Na terenie Gminy Sześć funkcjonuje 24 sołectw - Bielawy, Doziny, Grądek, Kobuszyn, Krzywki-Bośki, Krzywki-Piaski, Kunki, Liberadz, Ługi, Miączyn Mały, Miączyn Duży, Miłotki, Mostowo, Nowe Garkowo, Ostrów, Pączkowo, Przychód, Proszkowo, Rochnia, Stare Garkowo, Sławkowo, Sześć, Wola Proszkowska i Złotowo oraz 3 miejscowości bez statusu sołectwa: Gryty, Przychód kolonia i Stołowo.

Powierzchnia ogólna gminy wynosi 109,66 km², co stanowi 0,31% powierzchni Województwa Mazowieckiego i 9,39% powierzchni Powiatu Mławskiego.

Siedzibą gminy jest miejscowość Sześć – wieś położona nad rzeką Mławką. Dawniej prywatne miasto szlacheckie lokowane w 1383 roku położone było w XVI wieku w województwie płockim, zdegradowane w 1869 roku. Do 1954 roku siedziba wiejskiej gminy Mostowo. W latach 1975–1998 miejscowość administracyjnie należała do województwa ciechanowskiego. Sześć leży 20 km na południowy zachód od Mławy i około 120 km na północny zachód od Warszawy. Jest stolicą historycznej krainy Ziemi Zawkrzeńskiej.

Pierwsze ślady osadnictwa w Sześciu pochodzą z przełomu IX i X wieku, w tym czasie w rozlewisku rzek Mławki i Szronki powstał gród otoczony wałami ziemno-kamiennymi. Prawdopodobnie gród powstał po przeniesieniu osadnictwa z lewego, położonego wyżej brzegu rzeki Mławki. Był to ośrodek dużego okręgu grodowego. Gród wielokrotnie był niszczone co było związane z jego lokalizacją na terenach granicznych z Prusami. W wieku XII, najprawdopodobniej za panowania Bolesława Krzywoustego, gród został powiększony, wzmocniony przez podwyższenie wałów a wokół niego wyrosła osada i w takim kształcie Sześć przetrwał następne 100 lat do najazdu Prusów, gdy został ponownie zniszczony. Odkryte w wyniku badań archeologicznych zabytki wskazują, że mieszkańcy grodu zajmowali się garncarstwem, kowalstwem, hodowlą bydła i rolnictwem. W wieku XIII Sześć został ponownie odbudowany. Po raz pierwszy w źródłach pisanych Sześć pojawia się w 1240 roku. Przywilej lokacyjny na prawie chełmińskim Sześciowi nadał Siemowit IV w roku 1383 w Płocku, w tym samym dokumencie

potwierdza wcześniejsze nadanie Szećka Stanisławowi Gradowi z Kowalewa, który zmienia nazwisko na Szećki i w rękach rodu Szećkich pozostaje Szećk przez 170 lat. W pierwszej połowie XVI wieku Feliks Szećki, ostatni z rodu, w miejscu dawnego grodziska wybudował okazały zamek obronny, z murami obwodowymi, czterema basztami, budynkiem mieszkalnym i budynkiem bramnym oraz kaplicą, przebudował kościół parafialny (1531 zakończenie budowy). Kościół bez większych zmian przetrwał do dzisiaj i stanowi perłę późnego gotyku północnego Mazowsza. W 1554 Szećk przeszedł na własność biskupa płockiego Andrzeja Noskowskiego. W 1656 miasto zajęli Szwedzi, a na zamku stacjonował szwedzki garnizon. Na około trzy tygodnie przed bitwą pod Warszawą do Szećka przybył z wizytacją oddziałów Karol X Gustaw. W latach 1768-1771 zamek w Szećku wykorzystywali Konfederaci barscy pod dowództwem Józefa Sawy Calińskiego, który ranny w bitwie pod Szećkiem 26 kwietnia 1771, dostał się do niewoli rosyjskiej. Po II rozbiórce Polski Szećk wszedł w skład Prus, a jego właścicielem został Karol Ludwik Erhard Knobloch, na którego polecenie zostały rozebrane gotyckie fortyfikacje zamku, a część mieszkalną przebudowano na klasycystyczną rezydencję, m.in. dobudowując jeden trakt od zachodu. Pałac przetrwał do pożaru w 1948 r., obecnie pozostaje w ruinie. W roku 1869 Szećk stracił prawa miejskie, a wniosek o ich przywrócenie został w 2020 odrzucony z uwagi na sprzeciw mieszkańców i rolniczy charakter miejscowości.

Zgodnie z podziałem fizycznogeograficznym Polski wg Kondrackiego obszar Gminy Szećk należy do megaregionu Pozaalpejska Europa Środkowa, do prowincji Niż Środkowoeuropejski, podprowincji Niziny Środkowopolskie i makroregionu Nizina Północnomazowiecka. Mezoregiony: Równina Racińska oraz Wzniesienia Mławskie.

Równina Raciąska lub *Pradolina Raciąska* o powierzchni 1 763 km² – mezoregion fizycznogeograficzny w północno-środkowej Polsce, stanowiący zachodnią część Niziny Północnomazowieckiej. Region graniczy od północy i wschodu ze Wzniesieniami Mławskimi, od zachodu z Równiną Urszulewską, od południa z Wysoczyzną Płońską a od południowego wschodu (na bardzo krótkim odcinku) z Wysoczyzną Ciechanowską. Równina Raciąska leży w całości na obszarze województwa mazowieckiego. Mezoregion jest piaszczystą równiną o wykształconych wydmach z miejscowymi odślonięciami glin zwalowych. Równina Raciąska jest przedpolem zasięgu ostatniego zlodowacenia położonym wzdłuż odpływu wód glacialnych, których dawny szlak odzwierciedla dziś górna Wkra i jej dopływ Raciążnica. W krajobrazie regionu występują lasy, pola uprawne i obszary podmokłe. Ośrodkami miejskimi regionu są Żuromin, Raciąż, Głinojeck i Biezuń, ponadto wsie Lubowidz oraz Zawidz Kościelny (obydwie na pograniczu), Strzegowo, Szreńsk, Radzanów, Lutocin, Siemiątkowo i Kuczbork-Osada (na pograniczu).

Wzniesienia Mławskie o powierzchni 2 486 km² – mezoregion fizycznogeograficzny w północno-środkowej Polsce, stanowiący północno-zachodnią część Niziny Północnomazowieckiej. Region graniczy od północy z Równiną Mazurską i na krótkim odcinku Garbem Lubawskim, od północnego zachodu z Równiną Urszulewską, od południowego zachodu z Równiną Raciąską, od południowego wschodu z Wysoczyzną Ciechanowską a od północnego wschodu z Równiną Kurpiowską. Wzniesienia Mławskie leżą na pograniczu województw mazowieckiego i warmińsko-mazurskiego. Mezoregion jest morenową wysoczyzną z wysokościami do 235 m n.p.m. (Dębowa Góra) o bezzeiornej powierzchni, przeciętej wałami pochodzenia kemowego bądź morenowego. Wzniesienia Mławskie są wzgórzami powiązаныmi z zasięgiem najmłodszego stadia zlodowacenia środkowopolskiego. Południowa część regionu odwadniana jest do Wkry i Orzyca. W obrębie Wzniesień Mławskich przeważają obszary rolnicze; kompleksy leśne występują na peryferiach. Ośrodkami miejskimi regionu są Mława i Działdowo.

2.1.2 Powierzchnia

Ze względu na posiadane warunki naturalne i stan uprzemysłowienia regionu, gmina Szreńsk ma charakter rolniczy. Decydują o tym w głównej mierze posiadane warunki naturalne, jednolite w poszczególnych częściach gminy. Strukturę użytkowania gruntów w Gminie Szreńsk prezentuje tablica 2.1 oraz wykres 2.1.

Powierzchnia gminy – 109,66 km², stawia ją w grupie średnich obszarowo gmin w kraju. W ogólnej powierzchni gminy: 82,2% zajmują użytki rolne, 14,1% lasy, 1,2% grunty pod wodami oraz 2,5% pozostałe grunty i nieużytki. W strukturze powierzchni według form własności dominują grunty osób fizycznych (83,7%), w tym wchodzące w skład gospodarstw rolnych (81,6%). Istotny udział posiadają grunty Skarbu Państwa z wyłączeniem gruntów przekazanych w użytkowanie wieczyste (12,7%), w tym w zarządzie Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe (11,8%).

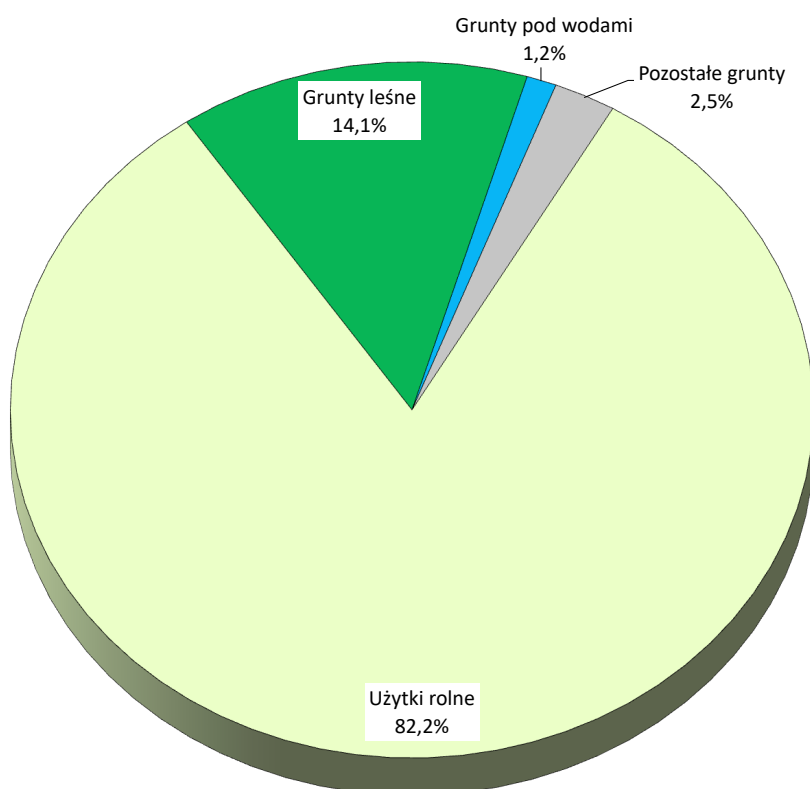
Tabela 2.1

Powierzchnia Gminy Szreńsk według kierunków wykorzystania

Rodzaje gruntów	Powierzchnia ewidencyjna [km ²]	Udział w ogólnej powierzchni [%]
Powierzchnia ogólna	109,66	100,0
Użytki rolne	90,14	82,2
Lasy	15,49	14,1
Grunty pod wodami	1,32	1,2
Pozostałe grunty	2,74	2,5

Źródło: opracowanie własne na podstawie *Baza Danych Lokalnych*, Portal Statystyczny Głównego Urzędu Statystycznego, Warszawa maj 2023

Wykres 2.1. Powierzchnia Gminy według kierunków wykorzystania

Źródło: opracowanie własne na podstawie *Baza Danych Lokalnych*, Portal Statystyczny Głównego Urzędu Statystycznego, Warszawa maj 2023

2.2 Sytuacja demograficzna Gminy Sześć

Według stanu na dzień 31 grudnia 2022 roku na obszarze Gminy Sześć zamieszkiwały łącznie 3 851 osób. Do roku 1999 liczebność ludności Gminy stale rosła. Od tego momentu, w relacji do lat poprzednich, liczba mieszkańców Gminy Sześć zaczęła systematycznie spadać i trend ten jest kontynuowany zarówno w wyniku ujemnego przyrostu naturalnego jak i ujemnego salda migracji – szczególnie z terenów wiejskich. W Gminie Sześć odnotowano w 2019 roku wysoki ujemny przyrost naturalny na poziomie -4,92 promila, co było stanowiło potwierdzenie ujemnych procesów demograficznym w porównaniu zarówno do średniej dla Powiatu Mławskiego (-0,81 promila), podregionu ciechanowskiego (+0,77) jak i województwa mazowieckiego (+0,33 promila).

Tabela 2.2 i wykres 2.2 prezentują strukturę ludności Gminy Sześć według grup wiekowych – produkcyjnych i nieprodukcyjnych.

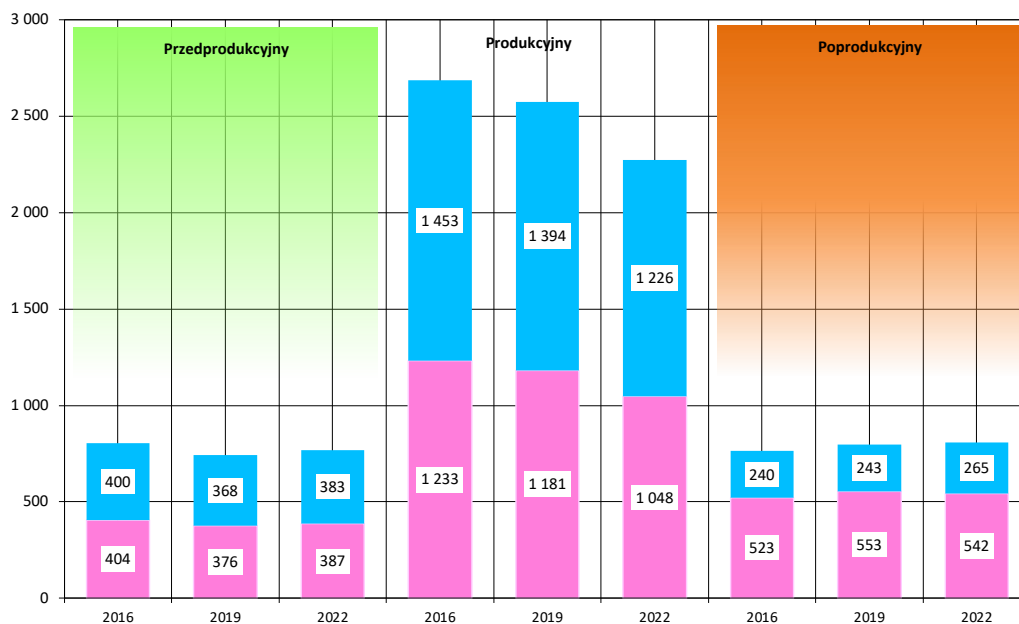
Tabela 2.2

Struktura ludności Gminy Sześć w wieku produkcyjnym i nieprodukcyjnym

Wyszczególnienie	2016		2019		2022	
	kobiety	mężczyźni	kobiety	mężczyźni	kobiety	mężczyźni
Osoby w wieku przedprodukcyjnym	404	400	376	368	387	383
Osoby w wieku produkcyjnym	1 233	1 453	1 181	1 394	1 048	1 226
Osoby w wieku poprodukcyjnym	523	240	553	243	542	265
RAZEM	2 160	2 093	2 110	2 005	1 977	1 874
	4 253		4 115		3 851	

Źródło: opracowanie własne na podstawie *Baza Danych Lokalnych*, Portal Statystyczny Głównego Urzędu Statystycznego, Warszawa maj 2023

Wykres 2.3 Struktura ludności Gminy Sześć w wieku produkcyjnym i nieprodukcyjnym w latach 2016, 2019, 2022

Źródło: opracowanie własne na podstawie *Baza Danych Lokalnych*, Portal Statystyczny Głównego Urzędu Statystycznego, Warszawa maj 2023

Liczba ludności w wieku produkcyjnym w Gminie Sześć spadła w ciągu ostatniego okresu programowania – zarówno w ujęciu dynamicznym (o nieco ponad 1/6), jak i strukturalnym (z poziomu 63,2% do 59,0% całej populacji mieszkańców), dodatkowo relacja pozostałych grup wiekowych zmieniła się w sposób niekorzystny dla przyszłości Gminy. Na przestrzeni ostatnich siedmiu lat nastąpił wzrost liczby mieszkańców w wieku poprodukcyjnym o 5,8% (44 osoby) oraz spadła liczba mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym o 4,2% (34 osoby). Wskaźnik obciążenia demograficznego (ilość osób w wieku przedprodukcyjnym i poprodukcyjnym na każde 1000 osób w wieku produkcyjnym) w Gminie Sześć wzrósł w okresie ostatnich 7 lat z 583 do 693 osób (przyrost o blisko 19%). Był zbliżony choć bardziej niekorzystny w porównaniu do przeciętnego w województwie mazowieckim i podregionie ciechanowskim (odpowiednio 647 i 669 osób w wieku nieprodukcyjnym na 1000 osób w wieku produkcyjnym).

Umowna granica określająca stopień starzenia się społeczeństwa to 15% osób powyżej 60 roku życia. **W Gminie Sześć na koniec roku 2022 wskaźnik ten wyniósł aż 21,0%. Oznacza to wzrost o ponad 3 punkty procentowe tj. o prawie 1/6 w stosunku do poprzedniego okresu programowania.** Postępujący spadek liczby ludności w wieku przedprodukcyjnym spowoduje w niedalekiej przyszłości poważne problemy związane m.in z brakiem rąk do pracy, bezrobociem wśród nauczycieli, koniecznością likwidacji niektórych placówek oraz koniecznością zabezpieczenia emerytalnego. Co oznacza zagrożającą przyszłości Gminy sytuację demograficzną.

Wskaźnik gęstości zaludnienia w Gminie Sześć w badanym okresie wyniósł 35,2 osoby/km² i był niższy od przeciętnego dla województwa mazowieckim o ponad 60%, zaś od przeciętnego dla podregionu ciechanowskim o niespełna połowę.

Przyrost naturalny w Gminie Sześć wg stanu na dzień 31 grudnia 2022 był ujemny i wyniósł -0,26 co było – mimo spadku liczby ludności – najlepszym wynikiem w Gminie w ostatnich dziesięciu latach. Z zaprezentowanych danych wynika, iż przyrost naturalny w Gminie Sześć jest zdecydowanie mnie niż w Powiecie Mławskim (-3,47), zdecydowanie bardziej niż przeciętna dla województwa mazowieckiego (0,33) i podregionu ciechanowskim (0,77). Prognozę kształtowania się liczby ludności w Gminie Sześć w latach 2025 – 2045 prezentują tabela 2.4 i wykres 2.4.

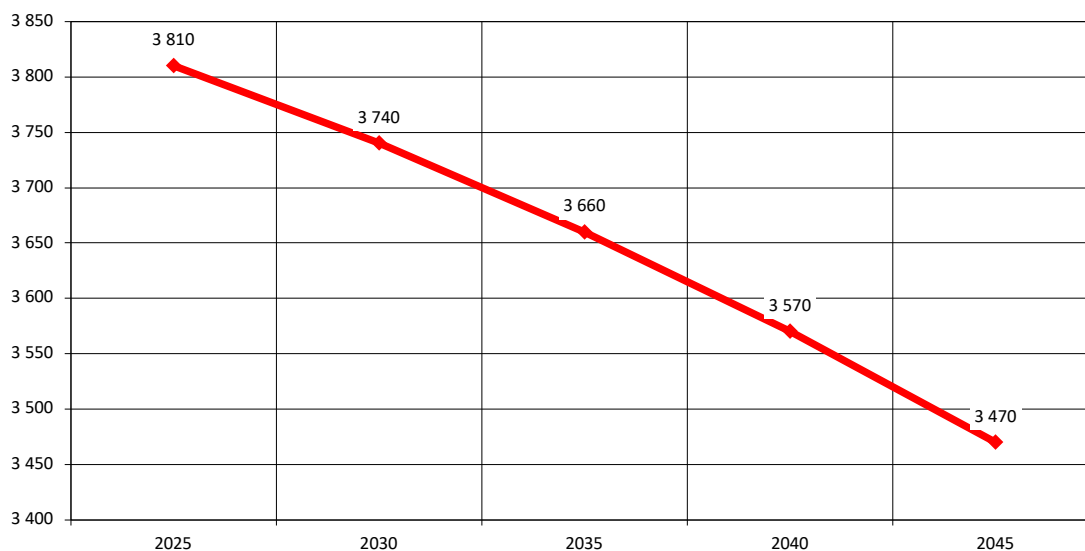
Tabela 2.4

Prognoza stanu ludności w Gminie Sześć

Wyszczególnienie	2025	2030	2035	2040	2045
Gmina Sześć	3 810	3 740	3 660	3 570	3 470

Źródło: opracowanie własne na podstawie *Baza Danych Lokalnych*, Portal Statystyczny Głównego Urzędu Statystycznego, Warszawa maj 2023

Wykres 2.4 Prognoza stanu ludności w Gminie Sześć

Źródło: opracowanie własne na podstawie *Baza Danych Lokalnych*, Portal Statystyczny Głównego Urzędu Statystycznego, Warszawa maj 2023

Opracowana na podstawie *Prognozy demograficznej na lata 2003-2030* Głównego Urzędu Statystycznego, prognoza stanu ludności w Gminie Sześć jest pesymistycznym scenariuszem. Wynika z niej, iż w ciągu najbliższych 20 lat liczba mieszkańców Gminy spadnie o **ponad 10%**. Aktualna prognoza demograficzna została opracowana przy założeniu stopnia starzenia się społeczeństwa na poziomie 20%, który w Gminie Sześć już

dziś jest przekroczony. Dynamika spadku liczby ludności Gminy założona w prognozie jest realna, może jednak zrealizować się również wariant bardziej pesymistyczny.

2.3 Bezrobocie i rynek pracy

2.3.1 Bezrobocie

Zjawisko bezrobocia jest poważnym problemem społecznym. Wpływa ujemnie na postawy i zachowania osób bezpośrednio dotkniętych bezrobociem, a także członków ich rodzin. Za bezrobotną uznaje się osobę, która spełnia kryteria określone w art. 2 ust.1 pkt 2 ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz.U. 2020r. poz. 1409).

Według danych Powiatowego Urzędu Pracy w Mławie można wnioskować o spadku liczby bezrobocia ogółem w powiecie oraz w Gminie Szreńsk do końca 2019 roku a następnie o wzroście w roku 2020 – ze względu na sytuację epidemiologiczną. W kolejnych latach nastąpił powrót do tendencji spadkowej. Na dzień 31 grudnia 2022 roku na zarejestrowanych 1 856 osób bezrobotnych, w tym aż 1 597, tj. 86,0% osób pozostaje bez prawa do zasiłku dla bezrobotnych. Wskaźnik ten jest wysoki, podobnie jak liczba osób długotrwale bezrobotnych – 916 tj. 49,4%. Wg danych w Gminie Szreńsk było zarejestrowanych 59 bezrobotnych.

Dynamikę zjawiska bezrobocia na rynku pracy Gminy Szreńsk prezentują tabela 2.5 i wykres 2.5.

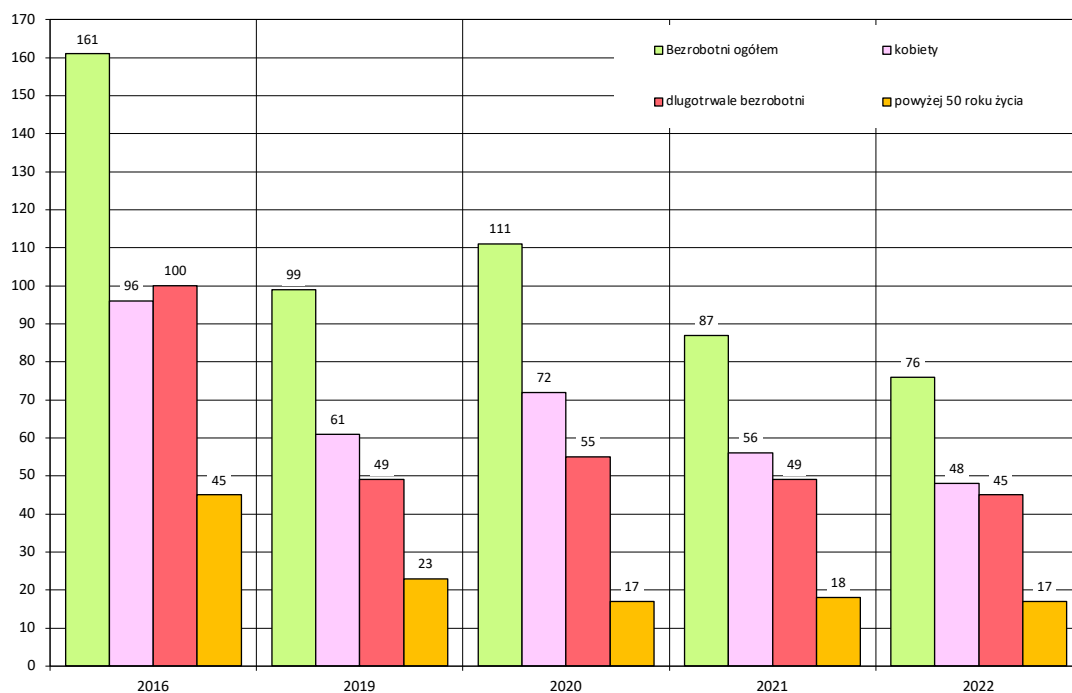
Tabela 2.5

Dynamika bezrobocia w Gminie Szreńsk latach 2019-22 (stan na 31/12)

Rok	Bezrobotni ogółem	w tym		
		kobiety	długotrwale bezrobotni	bezrobotni powyżej 50 roku życia
2019	161	96	100	45
2020	99	61	49	23
2021	111	72	55	17
2022	87	56	49	18

Źródło: Opracowanie na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Mławie

Wykres 2.5 Dynamika bezrobocia w Gminie Sześć

Źródło: Opracowanie na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Mławie

W badanym okresie obserwowano spadek liczby zarejestrowanych bezrobotnych w Gminie Sześć w okresie do końca 2019 roku – co było elementem 10-letniego trendu długookresowego. Niestety w roku 2020 – ze względu na sytuację epidemiologiczną w kraju – trend spadkowy został przełamany i nastąpił 10cioletni wzrost liczby osób bezrobotnych. W roku 2021 Gmina powróciła na ścieżkę spadku poziomu bezrobocia rejestrowanego, by osiągnąć historycznie najniższy – o ponad połowę niższy od poprzedniego okresu programowania - poziom na dzień 31 grudnia 2022 roku.

Niekorzystnym zjawiskiem zaobserwowanym w danych dotyczących analizowanego okresu w odniesieniu do Gminy Sześć jest fakt utrzymywania się wysokiego – blisko 2/3 – udziału procentowego kobiet w liczbie bezrobotnych ogółem.

2.3.2 Rynek pracy

W Gminie Sześć na koniec 2021 roku zatrudnione były 624 osoby, w tym 288 kobiet. W porównaniu do poprzedniego okresu programowania zatrudnienie wzrosło o 1/3 - powstało 42 miejsca pracy, przy czym wzrost ten był nierówny w przypadku kobiet (11,6%) i mężczyzn (30,2%). Warto zauważyć, iż dane dotyczące zatrudnienia pochodzą z okresu po pandemii covid-19. Można z dużą dozą prawdopodobieństwa przewidywać, że na koniec roku 2020 ilość miejsc pracy w Gminie Sześć była niższa. Dysproporcja udziału w strukturze zatrudnienia kobiet i mężczyzn wzrastała w ciągu ostatnich 7 lat bardzo istotnie – ze stanu równowagi do 16,7% na korzyść mężczyzn (to jest z 50,0% do

46,2% populacji pracujących). Gmina notowała systematyczny wzrost zatrudnienia w poprzednim okresie programowania.

Dynamikę poziomu zatrudnienia na rynku pracy Gminy Szreńsk prezentują tabela 2.6 i wykres 2.6.

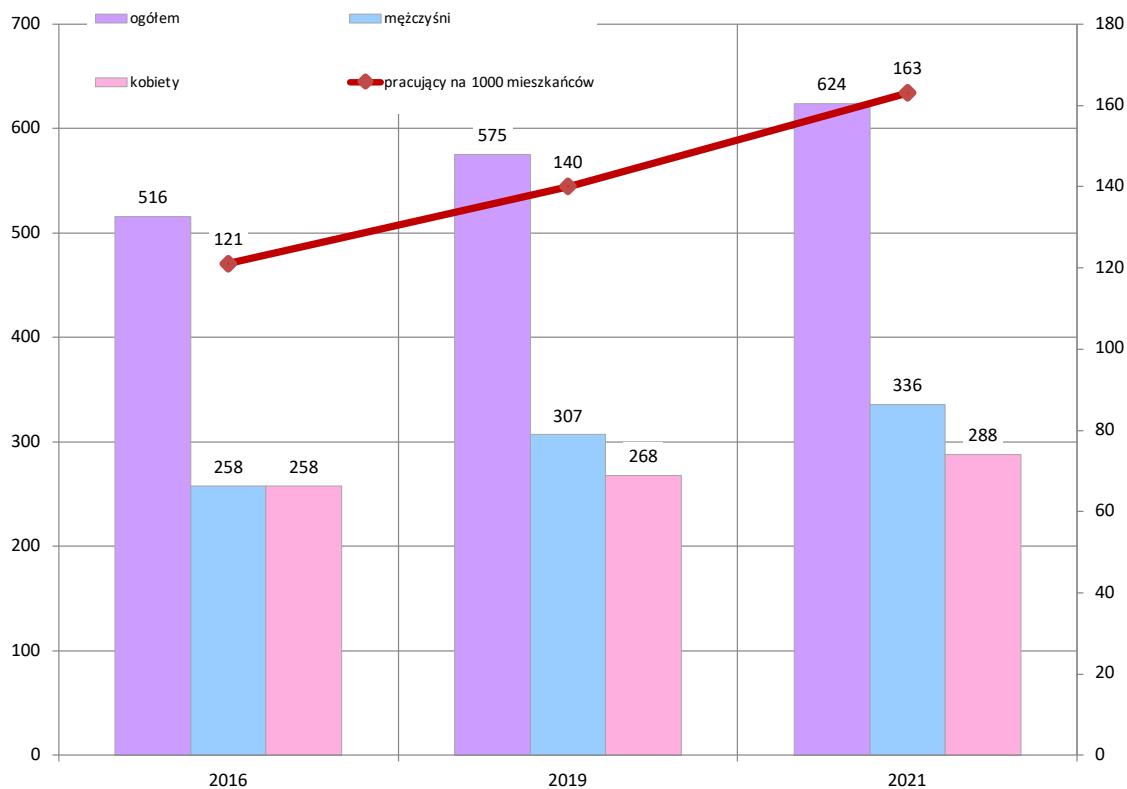
Tabela 2.6

Dynamika zatrudnienia w Gminie Szreńsk w latach 2016-2021 (stan na 31/12)

Rok	Pracujący ogółem	w tym		
		kobiety	mężczyźni	pracujący na 1000 mieszkańców
2016	516	258	258	121
2019	575	307	268	140
2021	624	336	288	163

Źródło: Opracowanie na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Mławie

Wykres 2.6 Dynamika zatrudnienia w Gminie Szreńsk w latach 2016-2021

Źródło: Opracowanie na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Mławie

2.4 Obszary problemowe polityki społecznej Gminy Szreńsk

Pomoc społeczna jest jednym z elementów polityki społecznej Gminy. Głównym realizatorem i koordynatorem polityki społecznej z zakresu pomocy społecznej na terenie Gminy Szreńsk jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Szreńsku. Na potencjał pomocy społecznej składają się także:

- ✓ Gminny Ośrodek Kultury w Szreńsku, Gminna Biblioteka Publiczna w Szreńsku, Zespół Placówek Oświatowych w Szreńsku, Szkoła Podstawowa w Miączynie Małym oraz Szkoła Podstawowa w Proszkowie w zakresie działań edukacyjnych i oświatowych,
- ✓ Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Szreńsku
- ✓ działania Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie, Powiatowego Urzędu Pracy i Powiatowej Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Mławie realizowane na terenie Gminy Szreńsk i na rzecz jej mieszkańców,
- ✓ w systemie pomocy społecznej funkcjonuje również orzekanie o stopniu niepełnosprawności realizowane przez Powiatowy Zespół Orzekania o Stopniu Niepełnosprawności w Mławie.
- ✓ ponadto na rzecz mieszkańców realizowane są programy przeciwdziałające wykluczeniu społecznemu realizowane przez organizacje pozarządowe.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Szreńsku realizuje zadania statutowe wynikające z ustawy z 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 15 kwietnia 2004 r., Nr 64, poz. 593, ze zm.) i przepisów wykonawczych wydanych na jej podstawie, ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. Nr 228, poz. 255) i przepisów wykonawczych wydanych na jej podstawie, ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 20 września 2005 r. Nr 180, poz. 1493) i przepisów wykonawczych wydanych na jej podstawie, ustawy z 22 kwietnia 2005 r. o postępowaniu wobec dłużników alimentacyjnych oraz zaliczce alimentacyjnej (Dz. U. Nr 86, poz. 732) i przepisów wykonawczych wydanych na jej podstawie oraz uchwały Rady Gminy Szreńsk.

Podstawowe formy pomocy społecznej to pomoc środowiskowa - polegająca na udzielaniu świadczeń osobom zakwalifikowanym do pomocy społecznej w miejscu ich zamieszkania oraz pomoc instytucjonalna – świadczona w stacjonarnych placówkach opiekuńczych. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Szreńsku świadczy pomoc finansową i w formy wsparcia niefinansowego.

W ramach zadań zleconych realizowane były zasiłki celowe na pokrycie wydatków związanych kłęską żywnościową lub ekologiczną, specjalistyczne usługi opiekuńcze w

miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi, oraz pomoc przyznawana cudzoziemcom.

2.4.1 Ubóstwo

Poprzez ubóstwo - określa się stan, w którym jednostce czy grupie społecznej brakuje środków na zaspokojenie podstawowych potrzeb uznawanych w danej społeczności za niezbędne. Pod pojęciem „podstawowe potrzeby” należy rozumieć takie potrzeby jak: wyżywienie, ubranie, mieszkanie, zachowanie zdrowia, uzyskanie wykształcenia, zaspokojenie sfer intelektualnych. Pojęcie ubóstwa powstałego na drodze indywidualnej sytuacji życiowej obejmuje takie aspekty jak: wielodzietność, uzależnienia, niepełnosprawność, samotność, wychowywanie się w rodzinach niepełnych i rozbitych, niski status wykształcenia prowadzący do bezrobocia, przewlekłe choroby, inne przeżycia np. jak śmierć osoby najbliższej, utrudniająca aktywne i prawidłowe funkcjonowanie. Należy zaznaczyć, iż problemy te występują bardzo często zespołowo. Ubóstwo jest to stan, w którym rodzina lub jednostka żyje poniżej kryterium dochodowego ustalonego zgodnie z ustawą z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej. Ubóstwo w konsekwencji prowadzi do zjawiska wykluczenia społecznego.

Głównym sposobem ograniczenia ubóstwa jest: zmniejszenie bezrobocia przez tworzenie nowych miejsc pracy, aktywizacja zawodowa osób ubogich, zmiana postaw u osób ubogich korzystających z pomocy społecznej poprzez kształtowanie odpowiedzialności za swój los i umiejętności przystosowania się do istniejącej rzeczywistości.

Przedstawione przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej dane, wskazują na występowanie w Gminie Szreńsk problemu ubóstwa. Liczbę rodzin korzystających z pomocy GOPS przedstawia tabela 2.7 i wykres 2.7.

Tabela 2.7

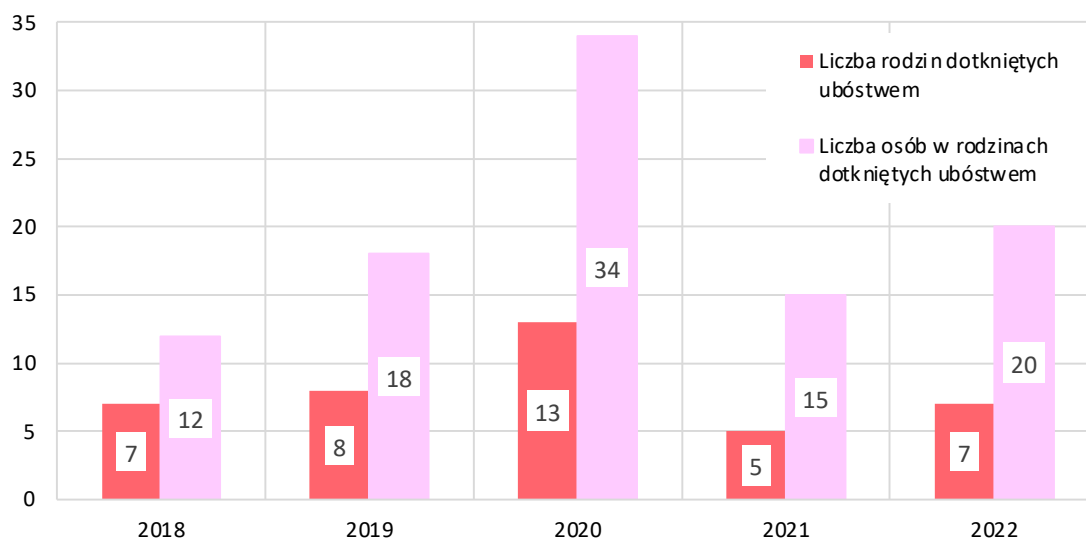
Liczba osób dotkniętych ubóstwem w Gminie Szreńsk w latach 2018-2022

Wyszczególnienie	Lata				
	2018	2019	2020	2021	2022
Liczba rodzin dotkniętych ubóstwem	7	8	13	5	7
Liczba osób w rodzinach dotkniętych ubóstwem	12	18	34	15	20

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Szreńsku

Wykres 2.7

Liczba osób dotkniętych ubóstwem w Gminie Szreńsk w latach 2018-2022

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Szreńsku

Warto zauważyć istotny wzrost ilości osób korzystających ze wsparcia pomocy społecznej ze względu na problem ubóstwa w pierwszym roku pandemii covid-19 tj. w roku 2020. W porównaniu do tego okresu liczba osób zagrożonych ubóstwem spadła o blisko połowę, jednocześnie na przestrzeni poszczególnych lat można było zaobserwować fluktuację ilości rodzin korzystających ze wsparcia. Zmieniała się też przeciętna ilość osób w rodzinach cierpiących z powodu ubóstwa, w porównaniu do poprzedniego okresu programowania, kiedy wynosiła ona około 1,7 osoby, natomiast w pozostałych latach ze wsparcia korzystały rodziny bardziej liczne – 2,7-3,0 osoby na gospodarstwo domowe objęte wsparciem.

Obserwując dane można stwierdzić, iż problem ubóstwa w Gminie Szreńsk – uwzględniając okresowe fluktuacje – utrzymuje się na niskim, znajdujący się pod kontrolą poziomie, co jednak nie zwalnia samorządu gminy z dalszych działań zmierzających do minimalizacji czy likwidacji występowania tego zjawiska. Wydaje się, iż najbardziej efektywnymi przyczynami zmniejszania się ilości osób zagrożonych ubóstwem są zmiany ekonomiczne i społeczne zachodzące w społeczeństwie polskim, co przekłada się na sytuację w Gminie Szreńsk. Wśród tych zmian zasadnicze znaczenie mogą mieć:

- ✓ rozwój gospodarczy, podnoszenie się zamożności społeczeństwa i zwiększanie ilości miejsc pracy w Gminie,
- ✓ ograniczenie bezrobocia, pełna dostępność europejskiego rynku pracy oraz realizacja powszechnie dostępnych programów socjalnych,
- ✓ realizacja projektów współfinansowanych z Europejskiego Funduszu Społecznego ukierunkowanych na aktywizację społeczną i zawodową przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Mławie i Powiatowy Urząd Pracy w Mławie oraz inne podmioty sektora zabezpieczenia społecznego.

2.4.2 Bezdomność

Bezdomność to problem społeczny, charakteryzujący się brakiem miejsca stałego zamieszkania osoby nim dotkniętej. Wiąże się z uwarunkowanym psychologicznie kryzysowym stanem egzystencji osoby nieposiadającej faktycznego miejsca zamieszkania, pozbawionej środków niezbędnych do zaspokojenia elementarnych potrzeb, dotkniętej trwałym wykluczeniem społecznym i zawodowym. Jako stan ewidentnej i trwałej deprivacji potrzeb mieszkaniowych, w sytuacji, gdy dotknięta bezdomnością osoba nie jest w stanie jej zapobiec, wiąże się z poważnym upośledzeniem psychicznego i społecznego funkcjonowania człowieka.

Natura bezdomności wyklucza zamkniętą i jednoznaczną klasyfikację jej przyczyn, ponieważ doprowadza do niej cały zespół nakładających się na siebie sił sprawczych, zespół postaw, zachowań determinowanych predyspozycjami osobowościowymi, którym sprzyjają sytuacje społeczne i sposób funkcjonowania służb socjalnych. Ustawa o pomocy społecznej jako osobę bezdomną definiuje osobę niezamieszkującą w lokalu mieszkalnym w rozumieniu przepisów o ochronie praw lokatorów i mieszkaniowym zasobie gminy i niezameldowaną na pobyt stały, w rozumieniu przepisów o ewidencji ludności i dowodach osobistych, a także osobę niezamieszkującą w lokalu mieszkalnym i zameldowaną na pobyt stały w lokalu, w którym nie ma możliwości zamieszkania.

Brak domu uniemożliwia normalny rozwój człowieka, wpływa negatywnie na stan zdrowia psychicznego i fizycznego, uniemożliwia rozwijanie aspiracji kulturowych, regenerację sił i wypoczynek. Deprivacji zatem podlegają nie tylko szeroko rozumiane potrzeby mieszkaniowe, ale właściwie wszystkie poziomy potrzeb, począwszy od najbardziej podstawowych potrzeb fizjologicznych, skończywszy zaś na potrzebie samorealizacji. Stan ten jest uwarunkowany wieloczynnikowo, między innymi poprzez zmniejszoną zdolność do samodzielnego życia i radzenia sobie, poddania się wymaganiom otoczenia, niewielką odpornością na sytuacje trudne, czy marginalizację społeczną.

Najczęstsze przyczyny bezdomności wynikają z:

- ✓ z sytuacji społeczno-ekonomicznej, w tym wzrostu bezrobocia, braku miejsc w szpitalach, zakładach opiekuńczych, domach pomocy społecznej, braku opieki nad wychowankami domów dziecka po ukończeniu 18 lat,
- ✓ z sytuacji prawnej, polegającej na możliwości wyeksmitowania lokatora "donikąd" za zaległości w opłatach czynszowych,
- ✓ z przyczyn związanych z patologiami, w tym z powodu alkoholizmu, przestępczości, odrzucenia lub braku opieki ze strony najbliższych, rozwodu lub trwałego rozpadu więzi formalnych lub nieformalnych, prostytucji kobiet, przemocy w rodzinie,

- ✓ z przyczyn natury socjopsychologicznej, w tym świadomego wyboru innego sposobu życia, odrzucenia obowiązującego systemu wartości,
- ✓ przyczyn osobowościowych, w tym poczucia niższości, osamotnienia, wstydu, przekonania o złej naturze świata i ludzi.

Dynamikę zjawiska bezdomności w Gminie Szreńsk tabela 2.8.

Tabela 2.8

Liczba osób dotkniętych bezdomnością w Gminie Szreńsk w latach 2018-2022

Wyszczególnienie	Lata				
	2018	2019	2020	2021	2022
Liczba rodzin dotkniętych bezdomnością	3	1	2	2	1
Liczba osób w rodzinach dotkniętych bezdomnością	3	1	2	2	1

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Szreńsku

Problem bezdomności na terenie Gminy Szreńsk nie występuje w sposób szczególnie powszechny – na przestrzeni całego okresu programowania dotknięte nim były maksymalnie 3 jednoosobowe rodziny.

2.4.3 Rodziny dysfunkcyjne

Członkowie rodziny tworzą układ, na który można spojrzeć jak na system. Wzajemne oddziaływanie na siebie poszczególnych elementów, czyli członków rodziny powoduje funkcjonowanie systemu. W rodzinie zdrowej relacje pomiędzy małżonkami są równoległe oraz dwukierunkowe, oparte na wspólnych ustaleniach dotyczących podziału obowiązków i sposobu wychowywania dzieci. Zaburzone funkcjonowanie jednego z jej członków uderza w cały jej system rodzinny, wtedy można mówić o dysfunkcyjności takiej rodziny. Sama dysfunkcja oznacza zaburzenie komunikacyjne bądź strukturalne rodziny, np. centralną postacią jest rodzic będący sprawcą przemocy itd.). Może to też być zaburzenie własnych granic, granic pomiędzy poszczególnymi osobami w rodzinie, np. nieuszanowanie czyjejs intymności, uczuć i poglądów.

Rodziną dysfunkcyjną, może być rodzina z problemem wykorzystywania seksualnego, w której jedno bądź oboje rodziców wykorzystuje seksualnie kogoś (partnera,

współmałżonka, dzieci) w rodzinie. To także rodzina z terrorem psychicznym, czyli taka, w której jedno bądź oboje rodziców stosuje przemoc emocjonalną (szantaż, zastraszenie itp.) wobec członków swojej rodziny. Rodziną taką jest też rodzina z przemocą fizyczną, czyli taka, w której jedno bądź oboje rodziców bije, maltretuje fizycznie kogokolwiek z członków rodziny. Rodziną dysfunkcyjną jest też rodzina z przewlekłą chorobą – jedno bądź oboje rodziców cierpi na stałe schorzenie bądź jest przykute do wózka inwalidzkiego, za swój stan obarcza winą domowników, staje się centralną postacią w rodzinie.

Przyczyną dysfunkcji rodziny może być również problem alkoholowy, który jednak ze względu na złożoność tego problemu i występowanie również poza ramami jakie tworzy rodzina, został scharakteryzowany w odrębnym podrozdziale.

Tabela 2.9 i wykresy 2.8 – 2.9 przedstawia sytuację rodzin zagrożonych dysfunkcjami w Gminie Szreńsk na przestrzeni poprzedniego okresu programowania.

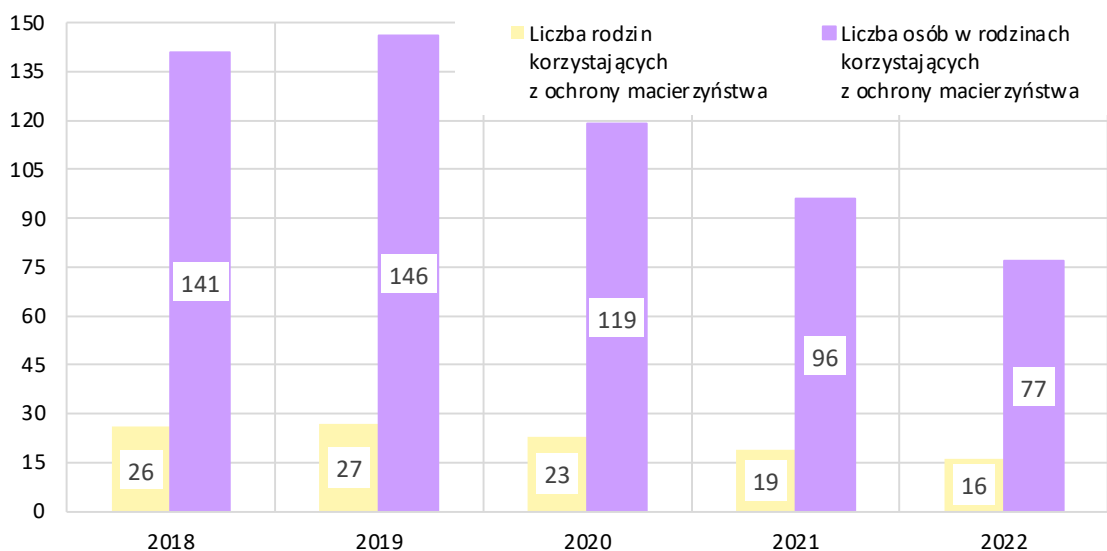
Tabela 2.9

Liczba rodzin zagrożonych dysfunkcjami korzystających z usług pomocy społecznej w Gminie Szreńsk w latach 2018-2022

Wyszczególnienie	Lata				
	2018	2019	2020	2021	2022
Konieczność ochrony macierzyństwa					
Liczba rodzin korzystających z ochrony macierzyństwa	26	27	23	19	16
Liczba osób w rodzinach korzystających z ochrony macierzyństwa	141	146	119	96	77
Bezradność w sprawach opiekuńczo wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego					
Liczba rodzin korzystających z pomocy w bezradności w sprawach opiekuńczo wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	40	39	30	25	26
Liczba osób w rodzinach korzystających z pomocy w bezradności w sprawach opiekuńczo wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	187	185	142	113	115

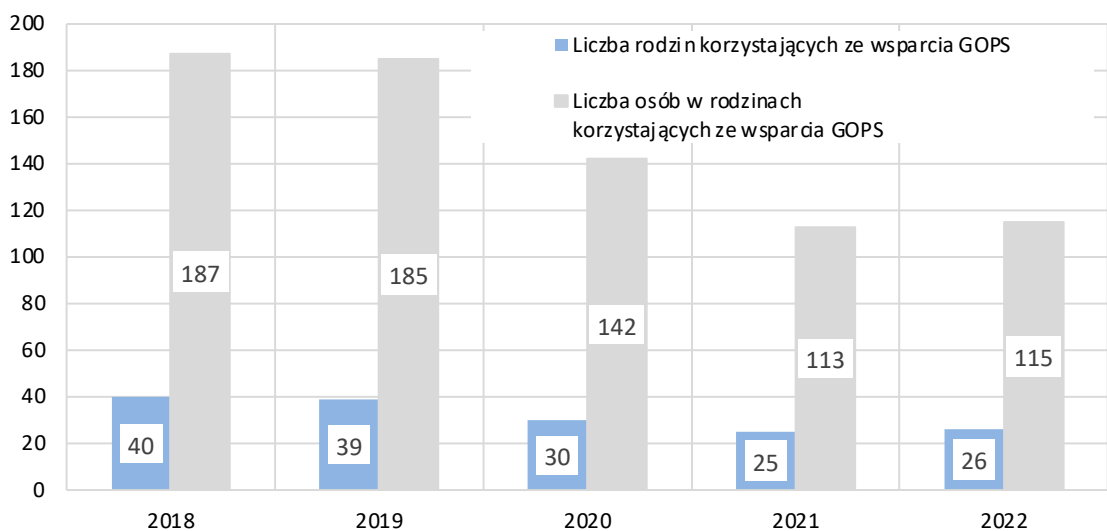
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Szreńsku

Wykres 2.8 Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej w zakresie ochrony macierzyństwa w Gminie Sześć w latach 2018-2022

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Sześciu

Wykres 2.9 Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego w Gminie Sześć w latach 2018-2022

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Sześciu

Z zaprezentowanych danych wynika, iż problem dysfunkcji rodzin w Gminie Sześć w okresie wdrażania poprzedniej *Strategii* systematycznie tracił na sile lub utrzymywał tendencje spadkową. W zakresie konieczności ochrony macierzyństwa oraz bezradności w sprawach opiekuńczo wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego odnotowano zbliżony spadek – bliski 1/3 mniej przypadków. Wyjątek stanowił problem przemocy w rodzinie który nie ujawnił się w statystykach Gminnego Ośrodka

Pomocy Społecznej – natomiast miał swoje odzwierciedlenie w liczbie wszczynanych procedur *Niebieskiej Karty* – co zostanie scharakteryzowane w dalszej części niniejszego podrozdziału.

Mówiąc o zjawiskach dysfunkcji w rodzinach i ich dynamice na przestrzeni ostatniego okresu programowania trudno nie docenić wpływu programów socjalnych realizowanych przez rząd centralny. Wzrost dochodów rodzin spowodował podniesienie standardu życia, zwiększenie pewności egzystencjonalnej oraz pozwolił na lepsze funkcjonowanie rodziny i relacji wewnątrz niej. Można byłoby szeroko omawiać preferencje i priorytety dysponowania tak uzyskanym budżetem – które pozostawiają nadal wiele do życzenia – co może stanowić asumpt do modernizacji rozwiązań systemowych. Niemniej w liczbach bezwzględnych ilość osób korzystających ze wsparcia pomocy społecznej z przyczyn związanych z dysfunkcjami rodziny w Gminie Sześć spada.

Co się tyczy zjawiska przemocy w rodzinie – zgodnie z badaniami diagnozy społecznej – blisko 20 procent mieszkańców Powiatu Mławskiego jest w mniej lub bardziej poważnym stopniu nią zagrożona. Bardzo sporadycznie i w ograniczony sposób problem ten ujawnia się w statystykach pomocy społecznej, nieco częściej w związku z prowadzeniem procedury *Niebieskiej Karty* przez Policję, niemniej problem przemocy domowej bardzo często pozostaje w czterech ścianach, co zostało jeszcze wzmocnione zasadami dystansu społecznego i rygorów epidemicznych w okresie pandemii covid-19. Opinie w tym zakresie wyrażone przez mieszkańców Gminy Sześć w ramach przeprowadzonych badań ankietowych diagnozy społecznej zostały zaprezentowane w kolejnym rozdziale.

Tabela 2.10 oraz wykres 2.10 przedstawia liczbę i charakterystykę wszczynanych i realizowanych procedur *Niebieskiej Karty* w Gminie Sześć na przestrzeni poprzedniego okresu programowania.

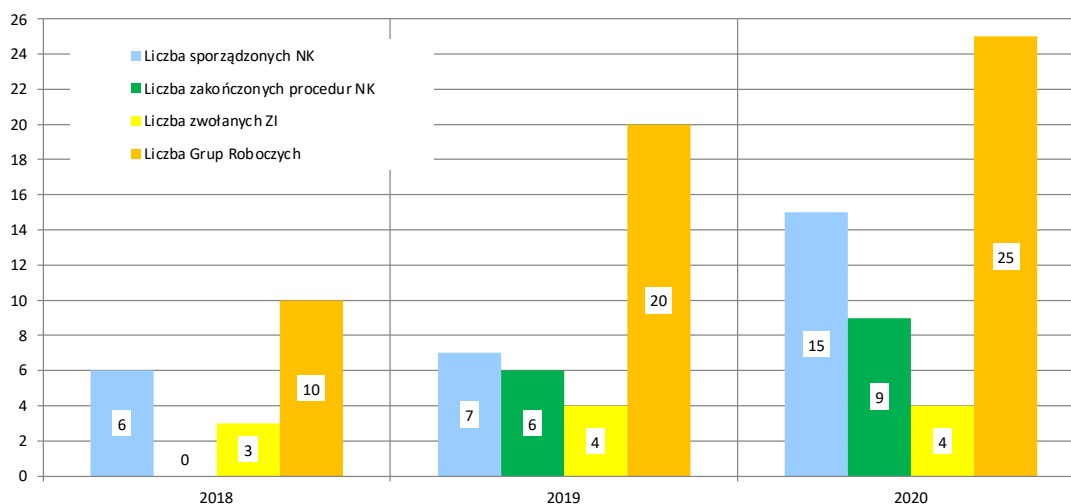
Tabela 2.10

Liczba wszczynanych i realizowanych procedur *Niebieskiej Karty* w Gminie Sześć w latach 2018-2020

Wyszczególnienie	Lata		
	2018	2019	2020
Liczba sporządzonych <i>Niebieskich Kart</i>	6	7	15
Liczba zakończonych procedur <i>Niebieskiej Karty</i>	0	6	9
Liczba zwołanych Zespołów Interdyscyplinarnych	3	4	4
Liczba Grup Roboczych	10	20	25

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Szeću

Tabela 2.10 Liczba wszczynanych i realizowanych procedur *Niebieskiej Karty* w Gminie Sześć w latach 2018-2020

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Szeću

Gdy dochodzi do przemocy wprowadzana jest procedura *Niebieskiej Karty*, która przewiduje ścisłą współpracę przedstawicieli różnych instytucji tj. Policji, ośrodków pomocy społecznej, komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, oświaty, ochrony zdrowia i innych realizujących zadania do przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Procedura *Niebieskiej Karty* jest to ogół czynności podejmowanych i realizowanych przez ww. instytucje w celu zapobiegania dalszemu stosowaniu przemocy. W ramach procedury odbywają się grupy robocze, realizuje się indywidualne plany pomocy. Założenie procedury *Niebieskiej Karty* nie wymaga zgody osoby. *Niebieska Karta* jest zamykana przez Zespół Interdyscyplinarny wraz z ustaniem przemocy w rodzinie na podstawie wniosku członków grupy roboczej.

Informacja na temat instytucji samorządowych oraz podmiotów i organizacji pozarządowych udzielających pomocy osobom doznającym lub zagrożonym przemocą w rodzinie:

1. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Mławie
2. Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Mławie
3. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Szeću
4. Komenda Powiatowa Policji w Mławie
5. Posterunek Policji w Szeću
6. Prokuratura Rejonowa w Mławie
7. I Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej dla dorosłych przy Sądzie Rejonowym w Mławie
8. II Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej dla nieletnich przy Sądzie Rejonowym w Mławie

9. Ośrodek Kuratorski przy Sądzie Rejonowym w Mławie
10. Zespół Interdyscyplinarne ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Szreńsku
11. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Szreńsku
12. Poradnia Zdrowia Psychicznego w Mławie

Tabela 2.11 oraz wykresy 2.11 i 2.12 przedstawia specyfikę przemocy w realizowanych procedurach *Niebieskiej Karty* w Gminie Szreńsk w latach 2018-2020.

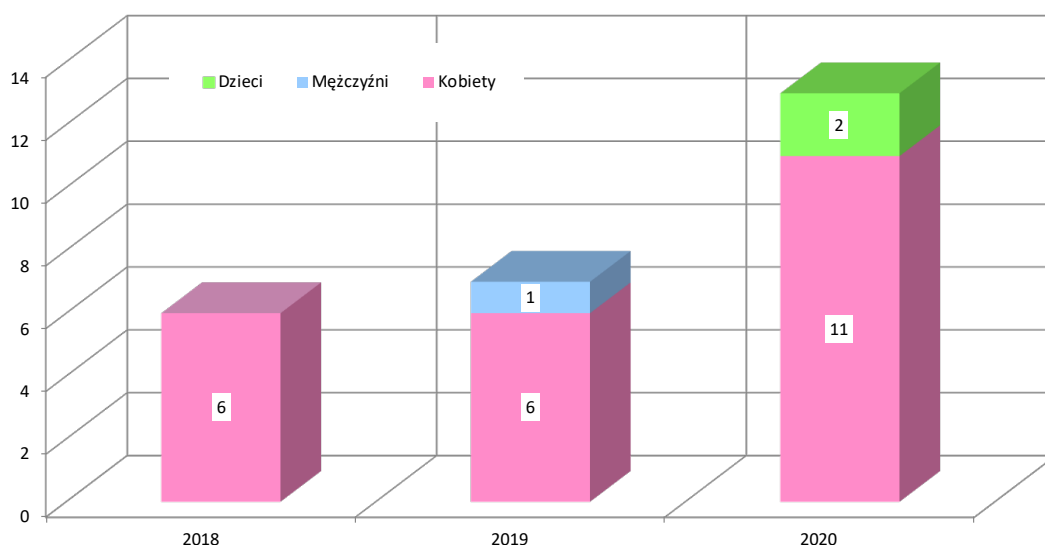
Tabela 2.11

Specyfika przemocy w realizowanych procedurach *Niebieskiej Karty* w Gminie Szreńsk w latach 2018-2020

Wyszczególnienie	Lata		
	2018	2019	2020
Osoby pokrzywdzone			
Kobiety	6	6	11
Mężczyźni	0	1	0
Dzieci	0	0	2
Osoby krzywdzące			
Kobiety	0	0	2
Mężczyźni	6	7	12

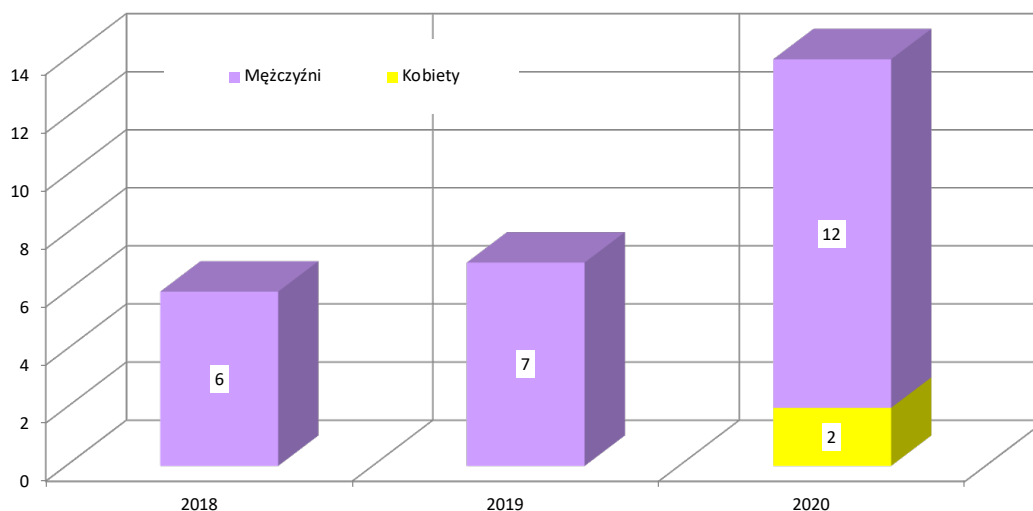
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Szreńsku

Tabela 2.11 Osoby pokrzywdzone w realizowanych procedurach *Niebieskiej Karty* w Gminie Szreńsk w latach 2018-2020

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Szreńsku

Tabela 2.12 Krzywdzący w realizowanych procedurach Niebieskiej Karty w Gminie Szreńsk w latach 2018-2020

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Szreńsku

Ilość wszczynanych procedur *Niebieskiej Karty* w Gminie Szreńsk wzrasta, jednocześnie w ogólnej ocenie pracowników poszczególnych instytucji skuteczność uruchamiania procedury jest coraz wyższa, w szczególności dzięki interdyscyplinarnemu charakterowi działań służb. Powoduje to wyższy poziom motywacji osób zaangażowanych w przeciwdziałanie przemocy domowej. Zwiększenia się także ogólna świadomość i wiedza społeczna odnośnie przemocy w rodzinie, w szczególności po czym można ją rozpoznać. Liczne akcje społeczne w mediach uwrażliwiają na negatywne skutki akceptacji zachowań przemocowych i motywują do reagowania w sytuacji przemocy. Zmiany w świadomości społecznej dotyczące przemocy następują organicznie, jednak efekty tych zmian widać coraz wyraźniej.

2.4.4 Alkoholizm

Problemem mającym wpływ na występowanie licznych zaburzeń funkcjonowania rodzin Gminy Szreńsk jest alkoholizm. Powoduje on poważną dezorganizację i demoralizację życia rodzinnego, wynikiem czego jest większa ilość rodzin dysfunkcyjnych, nie spełniających swych podstawowych funkcji wychowawczych i opiekuńczych. W rodzinach dotkniętych alkoholizmem, któregośkolwiek z jej członków, obserwuje się również pogarszającą się sytuację materialną. W konsekwencji osoby z tego gospodarstwa domowego stają się klientami pomocy społecznej, ponieważ konieczne jest udzielanie im wsparcia finansowego.

Bardzo niepokojący jest obserwowany wzrost liczby młodych, samotnych kobiet posiadających małoletnie dzieci uzależnionych od alkoholu. Uzależnienie w takich przypadkach powoduje konieczność nagłego zapewnienia dzieciom opieki w placówkach interwencyjnych czy opiekuńczo-wychowawczych.

Tabela 2.12 przedstawia liczbę osób uzależnionych od alkoholu w Gminie Sześć w latach 2018-22 korzystających ze świadczeń pomocy społecznej.

Tabela 2.12

Liczba osób uzależnionych od alkoholu w Gminie Sześć w latach 2018-2022

Wyszczególnienie	Lata				
	2018	2019	2020	2021	2022
Liczba rodzin dotkniętych alkoholizmem	2	2	1	0	1
Liczba osób w rodzinach dotkniętych alkoholizmem	2	3	1	0	2

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Sześciu

Z danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Sześciu wynika, iż na terenie Gminy Sześć w latach 2018-22 liczba osób uzależnionych od alkoholu, korzystających ze świadczeń pomocy społecznej miała sezonowy/cykliczny charakter jednocześnie ulegając delikatnemu trendowi spadkowemu. Wskaźnik ilości korzystających z pomocy społecznej z powodu problemu alkoholizmu wyniósł poniżej jednej osoby na 1000 mieszkańców. Przy spadającej liczebności populacji zjawisko alkoholizmu w Gminie Sześć można uznać za trwale istniejące w społeczeństwie jako problem społeczny, który po części jest nieujawniony i zamykany w czterech ścianach.

2.4.5 Narkomania

Jednym z podstawowych źródeł danych o skali używania substancji psychoaktywnych są reprezentatywne badania w populacji generalnej, które potwierdzają, że używanie narkotyków jest o wiele mniej rozpowszechnione niż picie napojów alkoholowych. Według danych z badań odsetek osób, które miały kontakt z narkotykami w ciągu ostatniego roku jest 16 razy niższy od odsetka osób mających kontakt z alkoholem.

W całej populacji używanie narkotyków w Polsce określa się na poziomie 5,4%, jednak w grupie wiekowej 15-34 lata – czyli grupie młodych dorosłych – rozpowszechnienie używania narkotyków w 2019 roku było blisko dwukrotnie wyższe niż w całej

populacji. Według ostatniego badania Krajowego Biura ds. Przeciwdziałania Narkomanii i Kantar Polska z 2018 roku w populacji generalnej marihuana była najczęściej używanym narkotykiem z odsetkiem 12,1%. W całej populacji ponad dwukrotnie wyższy odsetek odnotowano wśród mężczyzn niż wśród kobiet.

Drugą substancją psychoaktywną używaną w Polsce jest amfetamina. Jest ona o wiele rzadziej używana – do zażywania przyznaje się 1,4% badanych. Kokaina – trzecia substancja psychoaktywna – jej poziom rozpowszechnienia nie jest wysoki, wśród młodych dorosłych odsetek użytkowników wyniósł 0,5%. Wyniki badań wśród osób dorosłych pokazują, że poziom rozpowszechnienia używania narkotyków, w tym najbardziej popularnej marihuany, w Polsce nie jest wysoki. Warto jednocześnie zwrócić uwagę na istotny, choć ostatnio ograniczony problem dopalaczy – czyli substancji psychoaktywnych o trudnym do ustalenia i usystematyzowania składzie – które są używane przez najmłodsze grupy osób korzystających z narkotyków. Ich sprzedaż w obrocie oficjalnym została dość mocno ograniczona na przestrzeni ostatnich 8 lat, niemniej nadal funkcjonują i stanowią poważne zagrożenie, głównie ze względu na bardzo niebezpieczne, ciężko identyfikowalne składniki.

W ostatnich latach obserwuje się znaczny wzrost świadomości i wiedzy na temat narkotyków wśród pedagogów, rodziców, dzieci i młodzieży. Prowadzona jest także edukacja rodziców w zakresie uzależnień oraz współpraca z nauczycielami, kuratorami i asystentami rodzin, którzy zgłaszali się w celu uzyskania wiedzy w zakresie uzależnienia oraz poprawy komunikacji w relacji dziecko – dorośli.

Historycznie po narkotyki sięgała młodzież wywodząca się z rodzin zagrożonych patologią. Obecnie ten problem dotyka środowisk, w których nie obserwuje się uzależnienia od alkoholu, przemocy itp. Poważnym problemem tych rodzin jest jednak chroniczny brak wolnego czasu dla dzieci, zapracowanie rodziców, ich częsta nieobecność w domu, a co za tym idzie brak więzi emocjonalnych z dzieckiem i brak umiejętności wspólnego spędzania czasu oraz pokonywania występujących problemów. Ludzie posiadający pracę w obawie przed jej utratą angażują się w nią często kosztem własnej rodziny, a najczęściej małych dzieci.

W poprzednim okresie programowania w Gminie Szreńsk nie ujawniły się osoby uzależnione od narkotyków korzystające z pomocy społecznej. To nie oznacza, że ten problem społeczny całkiem nie istnieje – być może nie ujawnia się w statystykach.

2.4.6 Niepełnosprawność i choroby przewlekłe

Definicja osób niepełnosprawnych zawarta w Karcie Praw Osób Niepełnosprawnych mówi: „*Niepełnosprawnymi są osoby, których sprawność fizyczna, psychiczna lub umysłowa trwale lub okresowo utrudnia, ogranicza lub uniemożliwia życie codzienne, naukę, pracę, oraz pełnienie ról społecznych, zgodnie z normami prawnymi i zwyczajowymi*”.

Natomiast ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych /Dz. U. z 2010r. Nr 214, poz.1407 tekst jednolity z pozn. zm./ zawiera powyższą definicję określającą: „*Niepełnosprawnymi są osoby, których stan fizyczny, psychiczny lub umysłowy trwale lub okresowo utrudnia, ogranicza bądź uniemożliwia wypełnianie ról społecznych a w szczególności ogranicza zdolności do wykonywania pracy zawodowej, jeśli uzyskały orzeczenie*”

Biorąc pod uwagę powyżej przytoczone definicje niepełnosprawność przedstawia się jako zjawisko niejednorodne, które obejmuje wiele ograniczeń funkcjonalnych, może być fizyczna, intelektualna lub polegać na dysfunkcji zmysłów. Wynikać ona może z choroby somatycznej lub choroby umysłowej. Wymienione zaburzenia, sytuacje mogą mieć charakter stały lub przejściowy. Niepełnosprawność dotyczy osób w każdym wieku. Dla lepszego określenia potrzeb osób niepełnosprawnych przyjmujemy podział na siedem głównych grup:

- ✓ osoby niewidome i słabo widzące,
- ✓ osoby głuche i niedosłyszące,
- ✓ osoby niepełnosprawne intelektualnie,
- ✓ osoby chore psychicznie,
- ✓ osoby niepełnosprawne ruchowo,
- ✓ osoby starsze, niepełnosprawne z ogólnego stanu zdrowia,
- ✓ ze względu na poszczególne rodzaje schorzeń (np. układu krążenia,
- ✓ cukrzyca, hemofilia, choroby nowotworowe).

Indywidualny model niepełnosprawności określa problemy jakie napotykają osoby niepełnosprawne jako konsekwencje swojej choroby. Praca socjalna z osobą niepełnosprawną ma na celu zmotywowanie tej osoby do podejmowania wysiłków w celu jej usprawnienia. Społeczny model niepełnosprawności – są to ograniczenia, które stwarza środowisko poprzez bariery w funkcjonowaniu rodziny z osobą niepełnosprawną. Istniejące bariery są podłożem marginalizacji – wykluczenia społecznego osób niepełnosprawnych.

Czynnikami warunkującymi niepełnosprawność na poziomie społecznym są: sytuacja rodzinna i relacje w rodzinie, materialne warunki życia rodziny, kontakty społeczne i udział w życiu społecznym członków rodziny, postawy społeczne wobec osób niepełnosprawnych, rola i dostępność instytucji i organizacji powołanych do wspomagania osób niepełnosprawnych, sytuacja prawna i gwarancje prawne osób niepełnosprawnych, relacje osób niepełnosprawnych z instytucjami, makrospołeczne czynniki ekonomiczne odpowiedzialne za rozmiar pomocy społecznej na rzecz osób niepełnosprawnych.

Z dniem 1 września 1997 roku wprowadzona została reforma orzecznictwa w wyniku której powstały dwa systemy orzecznictwa ustalające:

- A. Niezdolność do pracy, która stanowi podstawę do wydania decyzji o przyznaniu świadczenia rentowego

- B. Stopień niepełnosprawności jako podstawę do korzystania z wielu form rehabilitacji zawodowej i społecznej, systemu pomocy społecznej oraz ulg i uprawnień zagwarantowanych osobom niepełnosprawnym w przepisach prawa.

Od 1 stycznia 2002 roku prawo do zasiłku pielęgnacyjnego, ulgi oraz inne uprawnienia zagwarantowane osobom niepełnosprawnym w przepisach prawa dla dzieci mogą być przyznane wyłącznie na podstawie orzeczenia o niepełnosprawności, wydanego według kryteriów stosowanych dla tych orzeczeń w ustawie o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych. Dziecko - osoba przed ukończeniem 16 roku życia jest niepełnosprawna, jeżeli posiada orzeczenie o zaliczeniu do osób niepełnosprawnych wydane przez Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności.

System określający orzekanie o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności do celów pozarentowych regulują następujące akty prawne:

- ✓ Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. Nr 123, poz. 776 z późn. zm. ostatnia nowelizacja Dz.U. z 2003 r.; Nr 7 poz. 79)
- ✓ Rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 15 lipca 2003 roku w sprawie orzekania o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności (Dz. U. nr 139, poz. 1328)
- ✓ Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 1 lutego 2002 roku w sprawie kryteriów oceny niepełnosprawności u osób w wieku do 16 roku życia (Dz. U. Nr 17 poz. 162)

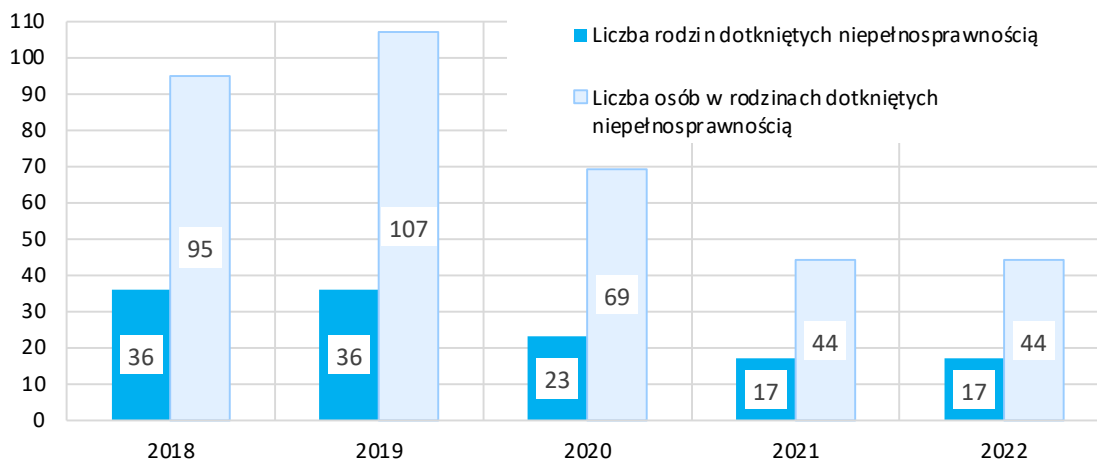
Tabela 2.13 oraz wykres 2.13 prezentuje dane statystyczne Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Sześciu, opisujące liczbę osób niepełnosprawnych objętych wsparciem, w Gminie Sześć w latach 2018-22.

Tabela 2.13

Liczba osób niepełnosprawnych w Gminie Sześć w latach 2018-2022 korzystających ze świadczeń pomocy społecznej

Wyszczególnienie	Lata				
	2018	2019	2020	2021	2022
Liczba rodzin dotkniętych niepełnosprawnością	36	36	23	17	17
Liczba osób w rodzinach dotkniętych niepełnosprawnością	95	107	69	44	44

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Sześciu

Wykres 2.11 Liczba osób niepełnosprawnych w Gminie Szreńsk w latach 2018-2022 korzystających ze świadczeń pomocy społecznej

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Szreńsku

W analizowanym okresie liczba osób niepełnosprawnych objętych pomocą społeczną w Gminie Szreńsk spadła o połowę. Przeciętnie w roku 2022 w Gminie Szreńsk ponad 4 osoby na 1000 mieszkańców korzystało ze świadczeń pomocy społecznej ze względu na niepełnosprawność.

Spadek ilości osób niepełnosprawnych korzystających ze świadczeń pomocy społecznej na przestrzeni poprzedniego okresu programowania jest efektem realizacji dużej ilości działań projektów współfinansowanych przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społeczne, skierowanej do tej grupy docelowej. W Powiecie Mławskim realizacji działań podejmowanych przez Powiatowy Urząd Pracy w ramach *Programu Operacyjnego – Wiedza Edukacja Rozwój* (m.in. w ramach priorytetu I) oraz przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie między w ramach *Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego 2014-2020* (m.in. w ramach priorytetu IX) spowodowała że osoby niepełnosprawne posiadają wyższe kwalifikacje, dostosowane do potrzeb rynku pracy, częściej znajdują pracę, stają się samodzielne i zintegrowane społecznie, a co za tym idzie rzadziej korzystają z tradycyjnych form wsparcia. Zmienił się też istotnie stosunek do osób niepełnosprawnych, którzy przestali być traktowani jako skazani na przebywanie w czterech ścianach, zniknęło wiele barier uniemożliwiających im normalne funkcjonowanie. W liczbach bezwzględnych ilość osób posiadających orzeczenie o niepełnosprawności nie zmniejszyła się o połowę, jednak podejmowane działania powodują, że ilość osób niepełnosprawnych korzystających ze świadczeń pomocy społecznej spada a rośnie ilość niepełnosprawnych samodzielnie funkcjonujących na rynku pracy i w otoczeniu społecznym.

W Powiatowym Urzędzie Pracy w Mławie w dniu 31 grudnia 2022 roku zarejestrowanych było 134 osoby z niepełnosprawnościami w tym 64 kobiet. Dane dotyczące dynamiki ilości osób niepełnosprawnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Mławie w latach 2018-2022 zawiera tabela 2.14 wykres 2.14.

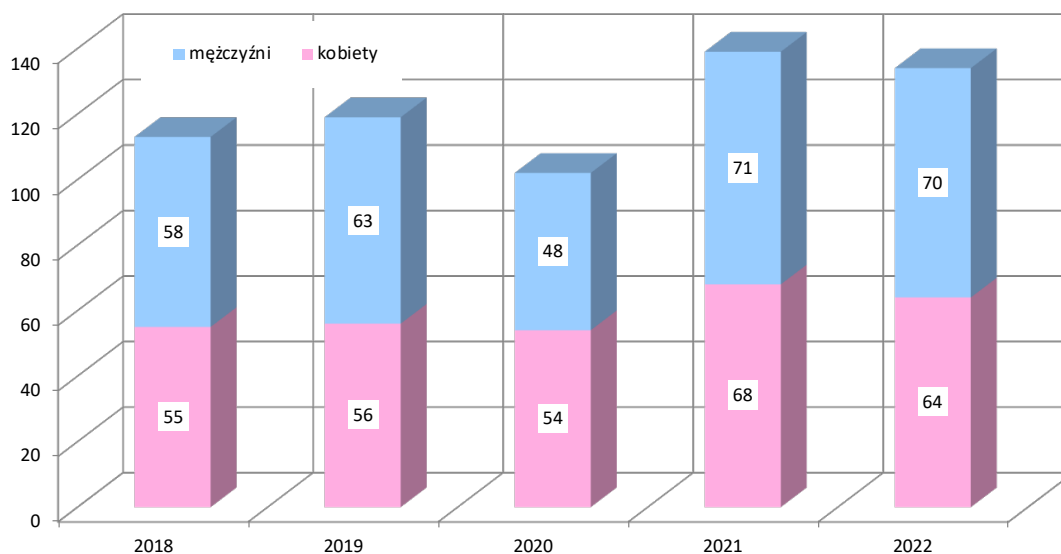
Tabela 2.14

**Dynamika bezrobocia osób z niepełnosprawnościami w Powiecie Mławskim
w latach 2018-2022 (stan na ostatni dzień roku)**

Rok	Osoby z niepełnosprawnościami zarejestrowani jako bezrobotni	w tym kobiety
2018	113	55
2019	119	56
2020	102	54
2021	139	68
2022	134	64

Źródło: Opracowanie na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Mławie

**Wykres 2.14 Dynamika bezrobocia osób z niepełnosprawnościami
w Powiecie Mławskim w latach 2018-2022 (stan na ostatni dzień roku)**

Źródło: Opracowanie na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Mławie

W dynamice ilości osób z niepełnosprawnościami zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Mławie jako osoby bezrobotne, zaobserwowano – przy okresowych wahaniach - systematyczną tendencję wzrostową na przestrzeni całego poprzedniego okresu programowania. Ilość bezrobotnych z niepełnosprawnościami wzrosła o około 20%.

Powiązany – choć absolutnie nie do zbagatelizowania - zidentyfikowanym problemem społecznym występującym w Gminie Szreńsk, są długotrwałe i ciężkie choroby, które w poprzednim okresie programowania stanowiły częsty powód korzystania z pomocy społecznej. Obecnie ze wsparcia z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby korzysta niespełna 8 osób na 1000 mieszkańców Gminy Szreńsk, co przy dynamicznie starzejącym się społeczeństwie i złej sytuacji demograficznej powinno stać się elementem programowanej polityki społecznej Gminy w latach 2023-2030.

Tabela 2.15 oraz wykres 2.15 prezentuje dane statystyczne Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Szreńsku, opisujące liczbę osób objętych wsparciem ze względu na długotrwałą lub ciężką chorobę, w latach 2018-2022.

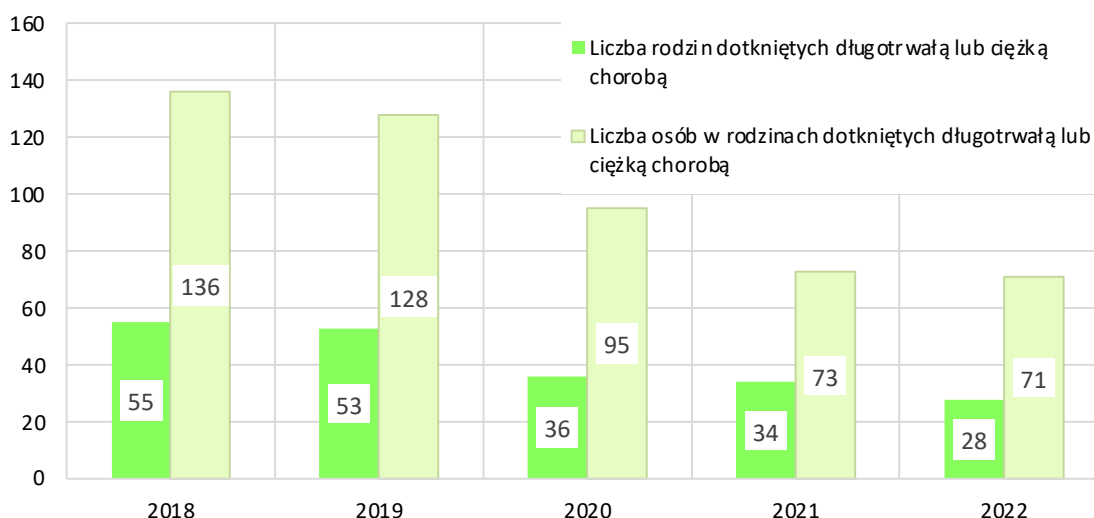
Tabela 2.15

Liczba osób w Gminie Szreńsk korzystających ze świadczeń pomocy społecznej ze względu na długotrwałą lub ciężką chorobę w latach 2018-2022

Wyszczególnienie	Lata				
	2018	2019	2020	2021	2022
Liczba rodzin dotkniętych niepełnosprawnością	55	53	36	34	28
Liczba osób w rodzinach dotkniętych niepełnosprawnością	136	128	95	73	71

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Szreńsku

Wykres 2.13 Liczba osób w Gminie Szreńsku korzystających ze świadczeń pomocy społecznej ze względu na długotrwałą lub ciężką chorobę w latach 2013-20

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Szreńsku

Ilość osób w Gminie Szreńsk korzystających ze świadczeń pomocy społecznej ze względu na długotrwałą lub ciężką chorobę dynamicznie spadała – zjawisko zmniejszyło się w analizowanym okresie o połowę. W Gminie problem dotyka ponad 7 osób na 1000 mieszkańców – na początku tego okresu było to ponad 14 osób.

W kontekście pogarszającej się sytuacji demograficznej Gminy Szreńsk, problem długotrwałych i ciężkich chorób a także niepełnosprawności – co pozostaje ze sobą w ścisłej korelacji – powinien stanowić jeden z kluczowych obszarów wsparcia w ramach działań niniejszej *Strategii*.

2.4.7 Problemy osób starszych

Demograficzne starzenie się ludności Europy i niektórych wysoko rozwiniętych krajów świata – w tym społeczeństwa polskiego – jest procesem o charakterze globalnym. Prognozuje się, iż w perspektywie najbliższych dziesięcioleci tendencja ta jeszcze się nasili, doprowadzając do istotnych przeobrażeń w proporcjach pomiędzy osobami starszymi i młodymi. Jak wynika z analizowanych danych poprzedniego okresu programowania wskaźnik obciążenia demograficznego (ilość osób w wieku przedprodukcyjnym i poprodukcyjnym na każde 1000 osób w wieku produkcyjnym) w Gminie Szreńsk wzrósł w okresie ostatnich 7 lat z 583 do 693 osób (przyrost o blisko 19%). Umowna granica określająca stopień starzenia się społeczeństwa to 15% osób powyżej 60 roku życia. W Gminie Szreńsk na koniec roku 2022 wskaźnik ten wyniósł 21,0%. Oznacza to wzrost o ponad 3 punkty procentowe tj. o prawie 1/6 w stosunku do poprzedniego okresu programowania. Ta sytuacja z pewnością niekorzystnie zaprocentuje trudnościami zabezpieczenia emerytalnego i podstawowej opieki zdrowotnej, ponieważ w wiek emerytalny w kolejnym okresie programowania zaczną wkraczać roczniki wyżu demograficznego lat siedemdziesiątych. Stabilizacja liczby ludności w wieku przedprodukcyjnym i spadek liczby osób w wieku produkcyjnym spowoduje w najbliższej przyszłości również wiele problemów na rynku pracy.

Zmiany zachodzące w strukturze wieku oznaczają, że systematycznie będzie spadać liczba młodych osób w wieku reprodukcyjnym, wzrośnie natomiast liczba osób starszych wymagających wsparcia i opieki. Zwiększającym się w wyniku tych procesów potrzebom będą towarzyszyć coraz skromniejsze zasoby demograficzne służące do ich zaspokajania. Jak podkreślają demografowie, Polska należy do krajów, w których ta zmiana będzie szczególnie dotkliwa, gdyż zgodnie z prognozami w 2060 roku stanie się jednym z najstarszych społeczeństw w Unii Europejskiej.

W ostatnich latach obserwuje się wzrost zainteresowania problematyką starości i starzenia się, co niewątpliwie jest związane z szybko postępującymi zmianami demograficznymi. Starzenie się populacji Gminy Szreńsk jest zjawiskiem zachodzącym w bardzo

szybkim tempie – przemiany demograficzne zaczęły wyprzedzać wzrost gospodarczy. Przemiany demograficzne w Polsce a także w populacji Gminy następują tak szybko, że utrudniają reagowanie na pojawiające się wyzwania. W dyskursie publicznym coraz dobitniej wyrażane jest przekonanie, że starość stanowi równie istotny etap życia jednostki, jak każdy poprzedni, a poznanie i analiza procesów starzenia się na wszystkich płaszczyznach życia nie tylko przyczyni się do pogłębienia ogólnej wiedzy o człowieku, ale również pozwoli na przygotowanie różnych sfer życia społeczno-gospodarczego na przyjęcie stale rosnącej populacji osób starszych.

Na terenie Gminy Szreńsk pomoc instytucjonalna dla osób starszych jest realizowana przez następujące placówki:

Klub Seniora *Kwiat Jesieni* w Szreńsku

Klub Seniora *Kwiat jesieni* powstał z inicjatywy Gminnego Ośrodka Kultury w Szreńsku w lipcu 2010 roku, w ramach realizacji projektu w ramach Poakcesyjnego Programu Wsparcia Obszarów Wiejskich. Głównym celem tego projektu było zagospodarowanie czasu wolnego osobom w wieku emerytalnym i ich integracja. Po zakończeniu projektu członkowie Klubu wybrali swoje władze i opracowali statut organizacji. Działają samodzielnie, korzystają z pomieszczeń Gminnego Ośrodka Kultury w Szreńsku i z nim współpracują.

Corocznie Klub organizuje wycieczki turystyczno-krajoznawcze na terenie Polski a także za granicą oraz współorganizuje z Gminnym Ośrodkiem Kultury w Szreńsku imprezy kulturalne, np. Noc Świętojańska, Święto Pieczonego Ziemniaka. Są organizatorami Wieczornic z okazji Święta 11 Listopada a także Balu Karnawałowego.

Schronisko dla Osób Bezdomnych w Miączyńcu Dużym prowadzone przez Stowarzyszenie Pomocy Bliźniemu – MAR-KOT

Zakres działań stowarzyszenia Pomocy Bliźniemu – MAR-KOT: pomoc osobom w kryzysie zdrowia psychicznego, pomoc osobom zagrożonym problemami rodzinnymi, pomoc osobom zagrożonym problemami wychowawczymi, pomoc osobom dotkniętych problemami przemocy domowej i seksualnej, pomoc osobom zagrożonym problemami uzależnienia od alkoholu i innych środków psychoaktywnych.

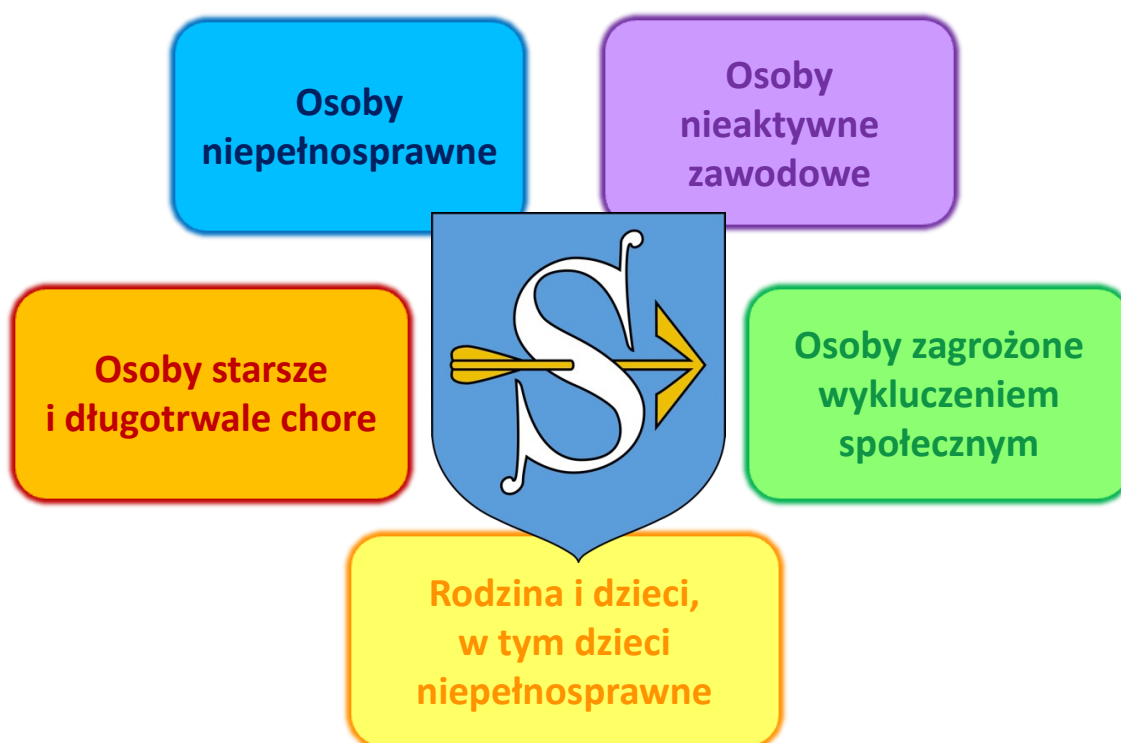
W kontekście pogarszającej się sytuacji demograficznej Gminy Szreńsk, intensywnego starzenia się populacji, problem długotrwałych i ciężkich chorób a także starości – co pozostaje ze sobą w ścisłej korelacji – powinien stanowić jeden z kluczowych obszarów wsparcia w ramach działań niniejszej *Strategii*.

2.5 Identyfikacja problemów

Rysunek 2.1 prezentuje grupy osób zagrożonych społecznie i zawodowo, zamieszkujące na terenie Gminy Szreńsk, które zostaną objęte działaniami strategii, a których problemy stanowią podstawę do konstruowania celów strategicznych i operacyjnych.

Rysunek 2.1

Grupy osób zagrożonych społecznie i zawodowo objęte działaniami *Strategii*

Źródło: Opracowanie własne

Syntetyczne zestawienie problemów już istniejących oraz zagrożeń, które oddziałując z zewnątrz mogą istniejące problemy pogłębić i być przyczyną nowych, które będą przedmiotem rozwiązań części realizacyjnej strategii, dotyczących poszczególnych grup zagrożonych wykluczeniem społecznym i zawodowym zidentyfikowanych w Gminie Szreńsk prezentują tablice 2.1 – 2.5.

Tablica 2.1

**Zidentyfikowane problemy i zagrożenia
dotyczące osób nieaktywnych zawodowo**

Problemy i zagrożenia
✓ Emigracja zarobkowa
✓ Wycofywanie się osób nieaktywnych zawodowo z życia społecznego, zmiany w osobowościach.
✓ Bierność osób nieaktywnych zawodowo.
✓ Występowanie zjawiska dziedziczenia braku aktywności zawodowej i ubóstwa tzw. kumulacja bierności zawodowej w rodzinie oraz uzależnienie od pomocy społecznej
✓ Niskie wykształcenie i kwalifikacje osób nieaktywnych zawodowo
✓ Wycofywanie się kobiet z rynku pracy w efekcie korzystania ze wsparcia w ramach programu 500+ oraz wzrost odsetka kobiet w populacji bezrobotnych
✓ Niedostosowane wykształcenia i kwalifikacji osób bezrobotnych do potrzeb rynku pracy.
✓ Brak systemu motywacyjnego pracodawców do tworzenia nowych miejsc pracy.
✓ Występowanie zjawiska nielegalnego zatrudnienia tzw. szarej strefy.
✓ Frustracja, apatia oraz spadek poziomu samoakceptacji
✓ Częste zmiany przepisów prawnych i ich niespójność.

Źródło: Opracowanie analityczne, na podstawie konsultacji społecznych

Tablica 2.2

Zidentyfikowane problemy i zagrożenia dotyczące rodzin i dzieci w tym dzieci z niepełnosprawnościami

Problemy i zagrożenia
✓ Przemoc domowa i niechęć do ujawniania tego problemu
✓ Konsumpcyjny styl życia
✓ Niewydolność wychowawcza rodziców
✓ Pogłębianie się niepełnosprawności dzieci na skutek braku pomocy na etapie wczesnego wspomagania rozwoju
✓ Rozluźnienie więzi rodzinnych
✓ Brak dialogu i niewłaściwe relacje między członkami rodzin
✓ Ograniczone zaangażowanie dzieci i młodzieży w różnorodne form spędzania wolnego czasu.
✓ Niewystarczająco sprzyjające warunki do zakładania rodziny i posiadania dzieci determinujące problemy demograficzne
✓ Występowanie zagrożeń mających wpływ na prawidłowe funkcjonowanie rodziny tj. uzależnień, rozpadu więzi rodzinnych, zmniejszającej się ilości czasu wolnego, przemoc w rodzinie.
✓ Mała aktywność środowiska lokalnego na rzecz rodziny.
✓ Brak świadomości problemów uzależnień
✓ Niewystarczająca liczba lokali socjalnych.
✓ Ograniczony stopień zabezpieczenia dzieciom i młodzieży dostępu do różnorodnych form spędzania wolnego czasu.
✓ Przyzwolenie dla zachowań aspołecznych i antyobywatelskich
✓ Brak wsparcia otoczenia społecznego dla osób dotkniętych kryzysem, w szczególności przemocą w rodzinie czy molestowaniem seksualnym
✓ Zagrożenia cywilizacyjne m.in. uzależnienie od urządzeń cyfrowych i cyber-przestrzeni

Źródło: Opracowanie analityczne, na podstawie konsultacji społecznych

Tablica 2.3

Zidentyfikowane problemy i zagrożenia dotyczące osób z niepełnosprawnościami

Problemy i zagrożenia
<ul style="list-style-type: none">✓ Zagrożenie epidemiologiczne związane z COVID-19✓ Drastyczne ograniczenia dostępu do rehabilitacji zdrowotnej, specjalistycznych usług medycznych, opiekuńczych i opiekuńczo-leczniczych nad osobami niepełnosprawnymi i długotrwale chorymi.✓ Wykluczenie i izolacja społeczna oraz niski poziom akceptacji społecznej osób niepełnosprawnych.✓ Niedostatek inicjatyw skierowanych do osób z niepełnosprawnościami przede wszystkim związanych z aktywizacją zawodową, włączeniem cyfrowym i podnoszeniem kwalifikacji✓ Rosnące potrzeby ilości usług opiekuńczych dla osób z niepełnosprawnościami✓ Duże zapotrzebowanie na opiekę wytchnieniową, usługi asystencji osobistej i turnusy rehabilitacyjne istotnie przewyższające środki przekazywane z Funduszu Solidarnościowego✓ Brak przyrostu liczby miejsc pracy dla osób z niepełnosprawnościami i zwiększanie się ilości osób z niepełnosprawnościami zarejestrowanych jako bezrobotne.✓ Niewystarczające środki finansowe na realizację zadań z zakresu rehabilitacji społecznej i zawodowej osób z niepełnosprawnościami.✓ Obawa pracodawców przed zatrudnianiem osób z niepełnosprawnościami wynikająca z uwarunkowań formalnoprawnych✓ Istniejących wśród pracodawców stereotyp konsekwencji zatrudniania osób z niepełnosprawnościami.

Źródło: Opracowanie analityczne, na podstawie konsultacji społecznych

Tablica 2.4

**Zidentyfikowane problemy i zagrożenia
dotyczące osób zagrożonych wykluczeniem społecznym**

Problemy i zagrożenia
<ul style="list-style-type: none">✓ Niechęć do ujawniania swojego problemu.✓ Niski dostęp do doradców personalnych, wsparcia rozwojowego i psychospołecznego, psychologów i psychiatrów✓ Negatywne konsekwencje wynikające z zagrożenia wykluczeniem społecznym dla rodziny.✓ Brak jednolitej bazy danych i statystyk na temat osób uzależnionych w tym według typów uzależnień.✓ Niska skuteczność i efektywność działań podejmowanych na rzecz osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Źródło: Opracowanie analityczne, na podstawie konsultacji społecznych

Tablica 2.5

**Zidentyfikowane problemy i zagrożenia
dotyczące osób starszych i długotrwale chore**

Problemy i zagrożenia
<ul style="list-style-type: none">✓ Brak dostępności usług społecznych świadczonych w środowisku lokalnym na rzecz osób starszych potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu.✓ Deficyty dostępu do usług opieki całodobowej oraz placówek półstacjonarnych i dziennych.✓ Rosnące potrzeby ilości usług opiekuńczych dla osób starszych w związku ze starzeniem się społeczeństwa w tym brak domu pomocy społecznej.✓ Niedostatek inicjatyw skierowanych do osób starszych przede wszystkim związanych z aktywizacją zawodową, włączeniem cyfrowym i podnoszeniem kwalifikacji.

Źródło: Opracowanie analityczne, na podstawie konsultacji społecznych

Rozdział 3. DIAGNOZA SPOŁECZNA GMINY SZREŃSK – WYNIKI BADAŃ

3.1. Charakterystyka grupy badanej

Diagnoza potrzeb społecznych mieszkańców Gminy Szreńsk prezentuje wyniki badania mieszkańców Gminy, przeprowadzonego w marcu i kwietniu 2023 roku na reprezentatywnej próbie 64 respondentów. Wśród badanych było 39 kobiet i 25 mężczyzn (odpowiednio 60,9 i 39,1%). Badanie przeprowadzono w formie ankiety. Głównym celem badania było uzyskanie informacji na temat subiektywnej oceny potrzeb społecznych mieszkańców Gminy Szreńsk. Badanie dotyczyło warunków życia oraz poziomu zaspokojenia podstawowych potrzeb mieszkańców, które zależne są od realizowania przez Gminę ustawowych zadań własnych.

Diagnoza będzie stanowiła punkt wyjścia do określenia założeń *Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Szreńsk 2023-2030* na podstawie najważniejszych czynników wpływających na jakość życia mieszkańców, a także w sformułowaniu wniosków i rekomendacji, które mogą być punktem wyjścia do planowania zadań na rewitalizowanym obszarze.

Przyjęte w niniejszym badaniu wskaźniki oparte zostały o wykorzystywane w *Diagnozie Społecznej 2013* – na tej podstawie określić można dziedziny związane z wyżywieniem, zasobnością materialną ocenianą subiektywnie oraz obiektywnie odzwierciedloną stanem posiadania dóbr trwałego użytku, warunki mieszkaniowe, kształcenie dzieci, ochronę zdrowia, kulturę oraz wypoczynek, a także przyjmowane w europejskim systemie statystycznym (dostęp do usług w zakresie opieki medycznej, osiągnięty poziom wykształcenia, aktywność ekonomiczna, czas wolny i relacje społeczne, bezpieczeństwo osobiste, jakość środowiska w miejscu zamieszkania oraz subiektywna jakość życia).

Sformułowane w oparciu o powyższe wskaźniki pytania ankietowe dostarczają informacji na temat kapitału społecznego w Gminie Szreńsk (aktywność na rzecz lokalnego środowiska, przynależność do organizacji pozarządowych, poziom zaufania do instytucji), poziomu cywilizacyjnego mieszkańców (poziom wykształcenia; posiadanie nowoczesnych urządzeń komunikacyjnych i obycie z nimi np. telewizja satelitarna lub kablowa, laptop, komputer stacjonarny, telefon komórkowy, podłączenie do Internetu, posługiwanie się komputerem, korzystanie z Internetu w celu zdobywania informacji o otoczeniu i świecie), dobrobyt materialny (dochód gospodarstwa domowego; liczba posiadanych przez gospodarstwo dóbr i urządzeń) oraz patologie.

Dominujący mieszkaniec Gminy Sześć, którego profil pojawia się na gruncie diagnozy społecznej jest **kobietą, ma wykształcenie podstawowe lub niższe i ukończyła 41,5 rok życia**.

Kolejną analizowaną cechą ankietowanych respondentów był poziom wykształcenia – który wedle diagnozy jest kluczową cechą determinującą zachowania, postawy i potrzeby społeczne populacji. W badanej grupie dominują osoby bez wykształcenia albo z wykształceniem poniżej podstawowego, które stanowiły 1/3 respondentów. Pozostałe grupy miały podobny poziom tj. około 1/5 badanej populacji wykształcenie podstawowe i zasadnicze zawodowe oraz około 1/10 wykształcenia wyższe oraz policealne lub średnie zawodowe. Najniższy udział 3,2% deklarowało posiadanie wykształcenia średniego. Tabela 3.1 oraz wykres 3.1 prezentują strukturę grupy respondentów ze względu na poziom wykształcenia.

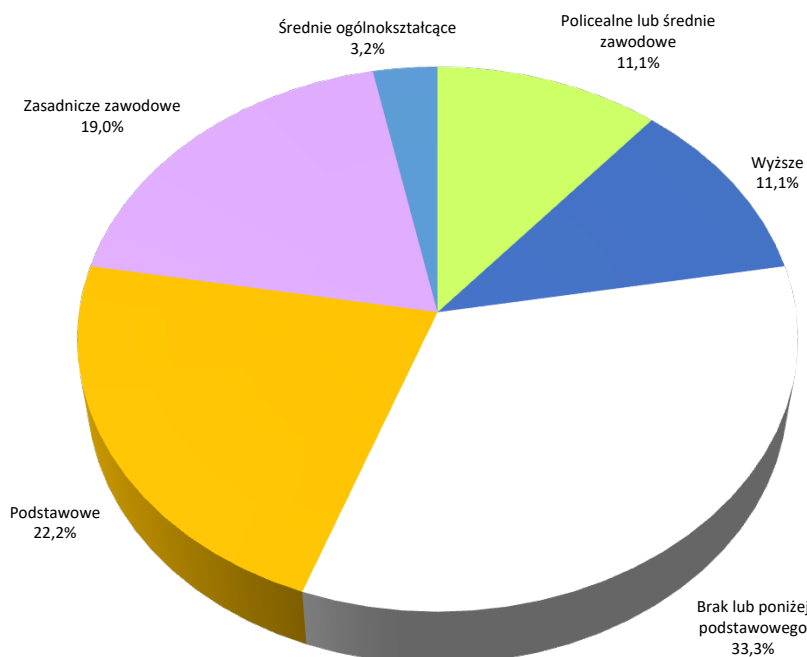
Tabela 3.1

Struktura poziomu wykształcenia respondentów diagnozy społecznej

Wyszczególnienie	Liczba osób	%
Brak lub poniżej podstawowego	21	33,3%
Podstawowe	14	22,2%
Zasadnicze zawodowe	12	19,0%
Średnie ogólnokształcące	2	3,2%
Policealne lub średnie zawodowe	7	11,1%
Wyższe	7	11,1%

Badania własne mieszkańców Gminy Sześć

Wykres 3.1 Struktura poziomu wykształcenia respondentów diagnozy społecznej

Badania własne mieszkańców Gminy Sześć

Istotnym czynnikiem profilu respondentów jest stan cywilny oraz wiek, które determinują fazę rozwoju rodziny, a co za tym poziom wpływu na dynamikę przyrostu naturalnego populacji Gminy Sześć. Tabela 3.2 oraz wykres 3.2 prezentują strukturę grupy respondentów ze względu na ich stan cywilny.

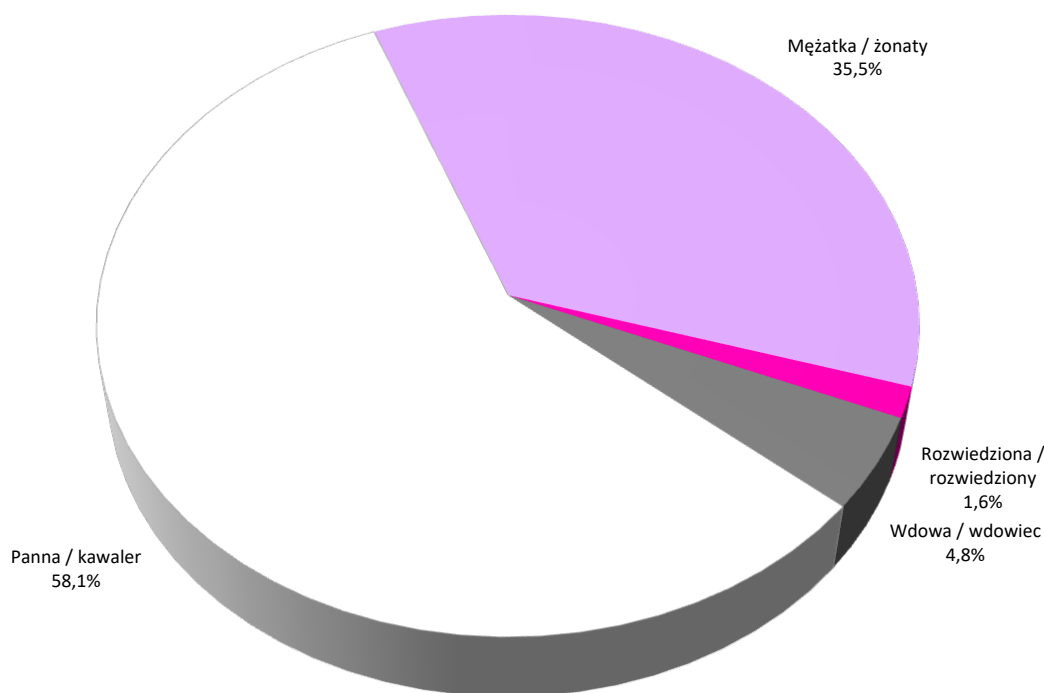
Tabela 3.2

Struktura stanu cywilnego respondentów diagnozy społecznej

Wyszczególnienie	Liczba osób	%
Panna / kawaler	36	58,1%
Mężatka / żonaty	22	35,5%
Rozwiedziona / rozwiedziony	1	1,6%
Wdowa / wdowiec	3	4,8%

Badania własne mieszkańców Gminy Sześć

Wykres 3.2 Struktura stanu cywilnego respondentów diagnozy społecznej

Badania własne mieszkańców Gminy Sześć

W strukturze dominują panie i kawalerowie, które stanowią ponad połowę respondentów, osoby znajdujące się w związkach małżeńskich, stanowią ponad 1/3 ogółu badanych, zaś osób rozwiedzionych oraz wdów i wdowców było – odpowiednio 4,8% i 1,6%.

Wiek respondentów oraz jego odniesienie do grup wiekowych mieszkańców Gminy Szreńsk prezentuje Tabela 3.3 oraz wykres 3.3.

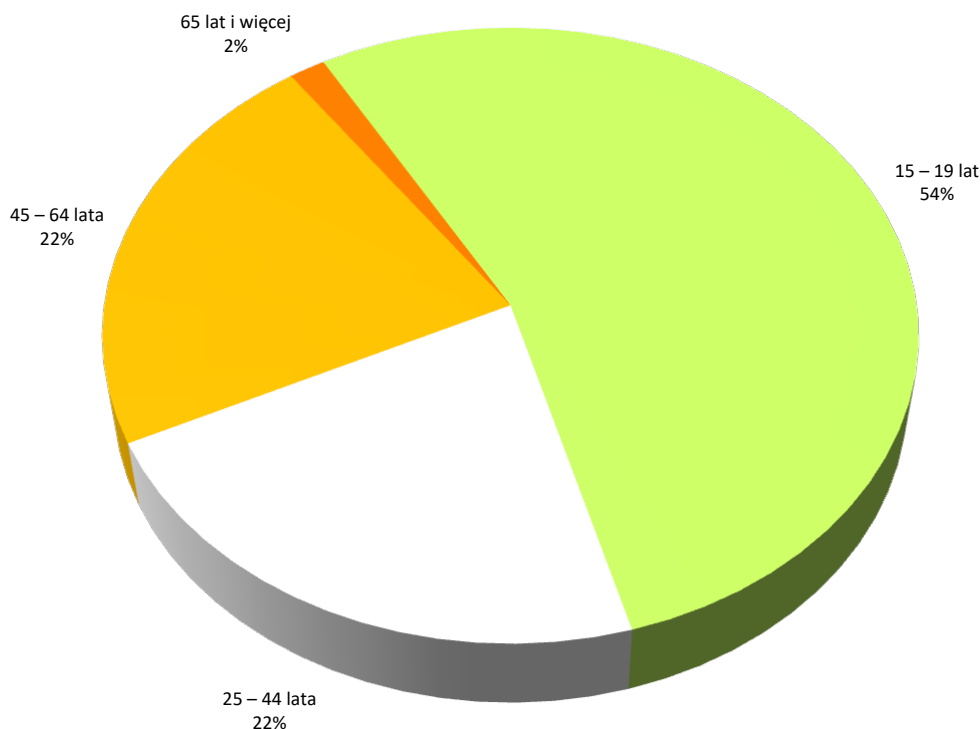
Tabela 3.3

**Struktura wieku respondentów diagnozy społecznej
na tle populacji Gminy Szreńsk w 2022 roku**

Wyszczególnienie	Liczba osób	%	% populacji Gminy Szreńsk
15 – 19 lat	34	54,0%	18,6
20 -24 lata	0	0,0%	62,0
25 – 44 lata	14	22,2%	
45 – 64 lata	14	22,2%	
65 lat i więcej	1	1,6%	19,5

Badania własne mieszkańców Gminy Szreńsk

Wykres 3.3 Struktura wieku respondentów diagnozy społecznej

Badania własne mieszkańców Gminy Szreńsk

Z przedstawionych danych wynika niewielkie zwiększenie na wśród badanych uczestników z młodszych grup wiekowych wynika z ich dużego zaangażowania w odpowiedzi na pytania ankiety co jest w tym przypadku zaletą, ze względu na cel i charakter

przeprowadzonych badań, które mają wspierać podejmowanie decyzji strategicznych dotyczących przyszłości Gminy.

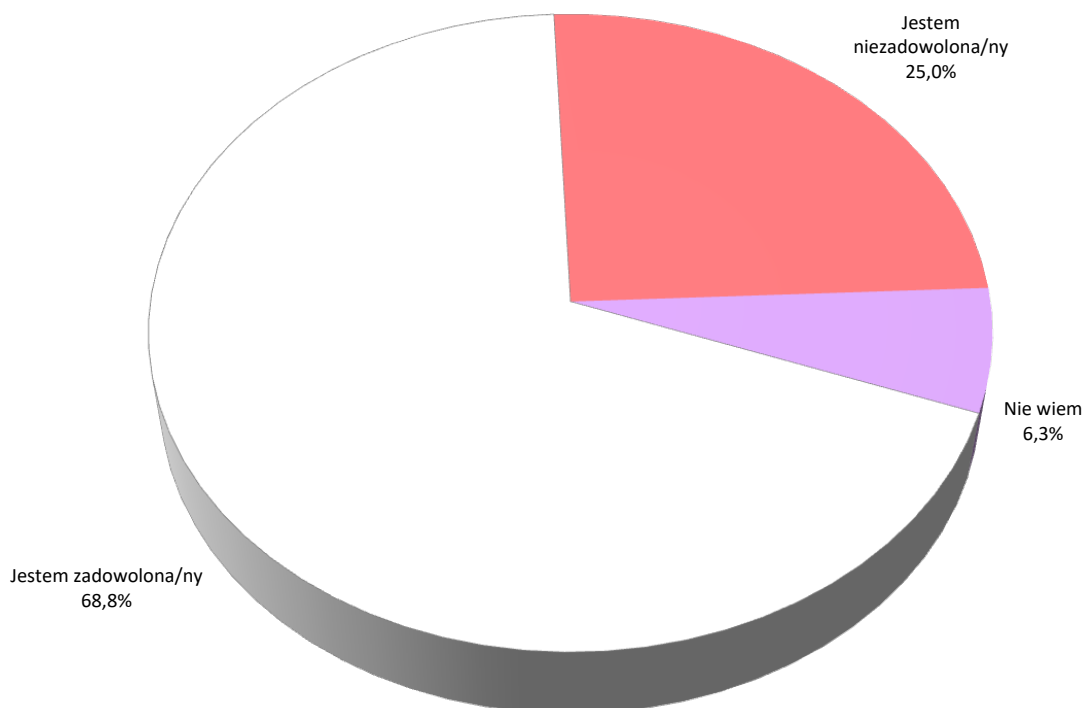
Podsumowując – na podstawie przeprowadzonej analizy profilu grupy badanej – można stwierdzić, iż przeprowadzony dobór próby daje reprezentatywność dla mieszkańców Gminy Szreńsk, a co za tym idzie, wyniki przeprowadzonej diagnozy społecznej, zaprezentowane w dalszej części niniejszego tego rozdziału, odzwierciedlają rzeczywiste opinie szerokiego spektrum populacji Gminy Szreńsk i można je traktować jako kluczową informację o potrzebach, problemach i aspiracjach społeczności Gminy.

3.2 Gmina Szreńsk w oczach mieszkańców

Istotnym elementem przeprowadzonej diagnozy społecznej było badanie opinii społeczności Gminy Szreńsk na temat poziomu zadowolenia ze swojego miejsca zamieszkania oraz jego przyczyn, silnych i słabych stron Gminy, a także sposobu jego postrzegania – co mieszkańcy cenią i co wpływa pozytywnie lub negatywnie na jakość ich życia.

W pierwszej kolejności badano odsetek osób zadowolonych z bycia mieszkańcem Gminy Szreńsk, dane na ten temat prezentuje Tabela 3.4 i wykres 3.4.

Wykres 3.4 Odsetek osób zadowolonych z bycia mieszkańcem Gminy Szreńsk

Badania własne mieszkańców Gminy Szreńsk

Tabela 3.4

Odsetek osób zadowolonych z bycia mieszkańcem Gminy Szreńsk

Wyszczególnienie	Zadowoleni	%	Niezadowoleni	%
Kobieta	25	64,1	12	30,8
Mężczyzna	19	76,0	4	16,0
Razem	44	68,7	16	25,0

Badania własne mieszkańców Gminy Szreńsk

Odpowiedzi respondentów dają optymistyczny obraz sytuacji – zdecydowana większość mieszkańców Gminy Szreńsk jest zadowolona ze swojego miejsca życia i udziału w społeczności lokalnej. Oczywiście trudno jednoznacznie określić jak bardzo zadowolający może to być wynik dla władz Gminy w ujęciu dynamicznym, ponieważ podobnych badań nigdy wcześniej na tym terenie nie prowadzono. Pełniejszej odpowiedzi na ten temat będzie można udzielić po przeprowadzeniu kolejnych badań potrzeb społecznych w połowie i po zakończeniu realizacji *Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Szreńsk 2023-2030*, które dadzą materiał porównawczy. Niemniej blisko siedemdziesiąt procent zadowolonych świadczy o dobrych asocjacjach populacji z przestrzenią, wysokiej identyfikacji mieszkańców ze swoim miejscem zamieszkania oraz dominującym patriotyzmie lokalnym.

Ankietowani zostali poproszeni o ocenę, co najbardziej cenią sobie w swoim miejscu zamieszkania, informacje na temat udzielonych odpowiedzi zawierają tabela 3.5 i wykres 3.5. Respondenci udzielali odpowiedzi w zakresie od 1 (wcale nie cenię) do 10 (bardzo cenię).

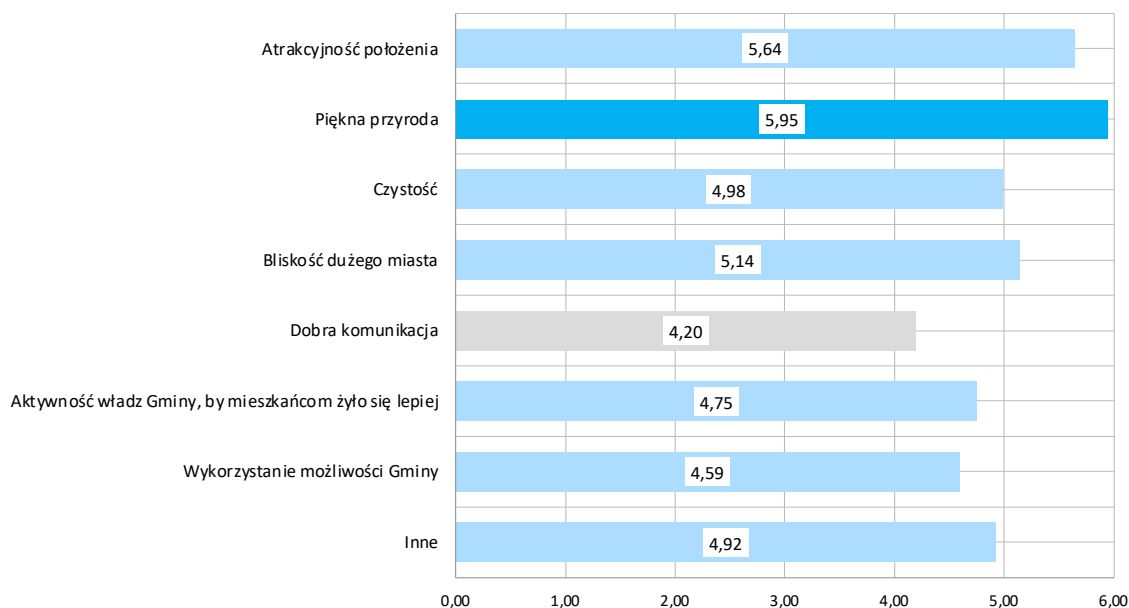
Tabela 3.5

Walory i możliwości Gminy Szreńsk w oczach jego mieszkańców

Wyszczególnienie	Średnia ważona ocena
Atrakcyjność położenia	5,64
Piękna przyroda	5,95
Czystość	4,98
Bliskość dużego miasta	5,14
Dobra komunikacja	4,20
Aktywność władz gminy, by mieszkańcom żyło się lepiej	4,75
Wykorzystanie możliwości Gminy	4,59
Inne	4,92

Badania własne mieszkańców Gminy Szreńsk

Wykres 3.5 Walory i możliwości Gminy Sześć w oczach jego mieszkańców

Badania własne mieszkańców Gminy Sześć

Generalnie rzecz ujmując mieszkańcy oceniają walory Gminy umiarkowanie pozytywnie bądź pozytywnie. Najwyższy poziom oceny uzyskały walory przyrodnicze Gminy Sześć, ocenione przeciętnie na 5,95. Niemal równie wysoko, także blisko „szóstki” oceniono także atrakcyjność położenia Gminy – na poziomie 5,64. Wszystkie te aspekty oceny dotyczą sfery przestrzenno-ekologicznej Gminy, która jest zdecydowanie jego najmocniejszą stroną. Najgorzej w opinii mieszkańców prezentuje się poziom skomunikowania Gminy, co zostało ocenione blisko „czwórki” – na poziomie 4,20. Ponadto mieszkańcy nisko oceniają wykorzystanie możliwości Gminy – na poziomie 4,59.

Podsumowując, opinie mieszkańców na temat walorów i możliwości Gminy są pozytywne – w szczególności do sfery przestrzenno-ekologicznej – niemniej istnieją obszary które wymagają zintensyfikowania działań jak wykorzystanie potencjału czy zwiększenie ilości inwestycji.

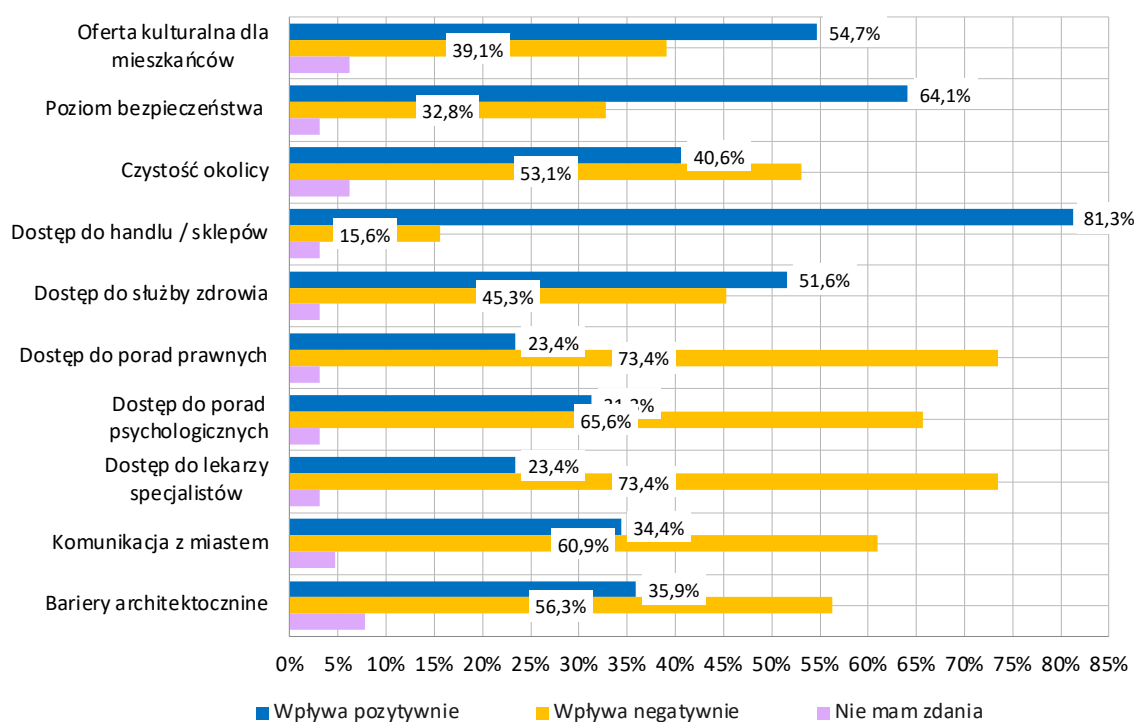
Kolejnym elementem diagnozy społecznej była analiza czynników wpływających pozytywnie i negatywnie na zadowolenie i jakość życia mieszkańców. Informacje na temat udzielonych odpowiedzi zawierają tabela 3.6 i wykres 3.6.

Tabela 3.6
Czynniki wpływających pozytywnie i negatywnie na zadowolenie i jakość życia
w opiniach mieszkańców Gminy Sześć

Wyszczególnienie	Wpływa pozytywnie	Wpływa negatywnie
Oferta imprez / wydarzeń kulturalnych dla mieszkańców	54,7%	39,1%
Poziom bezpieczeństwa	64,1%	32,8%
Czystość okolicy	40,6%	53,1%
Dostęp do handlu / sklepów	81,3%	15,6%
Dostęp do służby zdrowia	51,6%	45,3%
Dostęp do porad prawnych	23,4%	73,4%
Dostęp do porad psychologicznych	31,3%	65,6%
Dostęp do lekarzy specjalistów	23,4%	73,4%
Komunikacja z miastem	34,4%	60,9%
Bariery architektoniczne	35,9%	56,3%

Badania własne mieszkańców Gminy Sześć

Wykres 3.6 Czynniki wpływających pozytywnie i negatywnie na zadowolenie i jakość życia w opiniach mieszkańców Gminy Sześć

Badania własne mieszkańców Gminy Sześć

W opinii ankietowanych mieszkańców Gminy Szreńsk do jednoznacznie pozytywnych czynników wpływających na jakość życia i zadowolenie należą dostęp do sieci handlowej i sklepów, poziom bezpieczeństwa oraz oferta kulturalna dla mieszkańców. Wynik netto (oceny pozytywne respondentów skorygowane o oceny negatywne) wynosi w odniesieniu do tych czynników odpowiednio – 65,6, 31,3 oraz 15,6% mieszkańców.

Czynnikami o zrównoważonym wpływie pozytywnym i negatywnym jest dostęp do służby zdrowia – wskazywało go proporcjonalnie około połowy ankietowanych mieszkańców, przy czym nieznacznie przeważały oceny pozytywne.

Jako umiarkowanie negatywnie wpływające na zadowolenie i jakość życia oceniają mieszkańcy czystość okolicy. W odniesieniu do tego czynnika jakości życia ocen negatywnych było 12,6% więcej. Bardzo negatywnie oceniane są dostęp do porad prawnych oraz dostęp do lekarzy specjalistów – blisko 50% więcej osób uważa ten czynnik za utrudniający niż uprzyjemniający życie w Gminie. Również zdecydowanie utrudnia życie mieszkańcom – w każdym przypadku od 20% do 34% więcej ocen negatywnych – bariery architektoniczne, komunikacja z miastem oraz słaby dostęp do porad psychologicznych.

Odsetek osób niemających zdania na znaczenie pozytywne lub negatywne poszczególnych czynników oceny wahał się od 3 do 8 procent ankietowanych.

3.3 Gospodarstwa domowe mieszkańców Gminy Szreńsk

Diagnoza potrzeb społecznych dotyczyła indywidualnych mieszkańców, niemniej każdy z nich stanowił element większej całości jakim jest gospodarstwo domowe. Kondycja gospodarstw domowych w ujęciu społecznym oraz finansowym – co stanowi treść kolejnego podrozdziału – stanowi istotny element diagnozy stanu Gminy. Elementami tej diagnozy w ujęciu społecznym były: wielkość gospodarstw domowych respondentów, warunki zamieszkania, posiadane wyposażenie (artykuły gospodarstwa domowego, sprzęt radiowo-telewizyjny i inne) oraz poziom zatrudnienia w rodzinach respondentów.

Interesującym – także cywilizacyjnie – pytaniem była kwestia posiadanych przez ankietowanych mieszkańców Gminy Szreńsk elementów wyposażenia – artykułów gospodarstwa domowego, sprzętu radiowo telewizyjnego, sprzętu technologii informacyjnej i innych.

Szczegółowe informacje na temat wyposażenia gospodarstw domowych respondentów przedstawia tabela 3.7 i wykres 3.7.

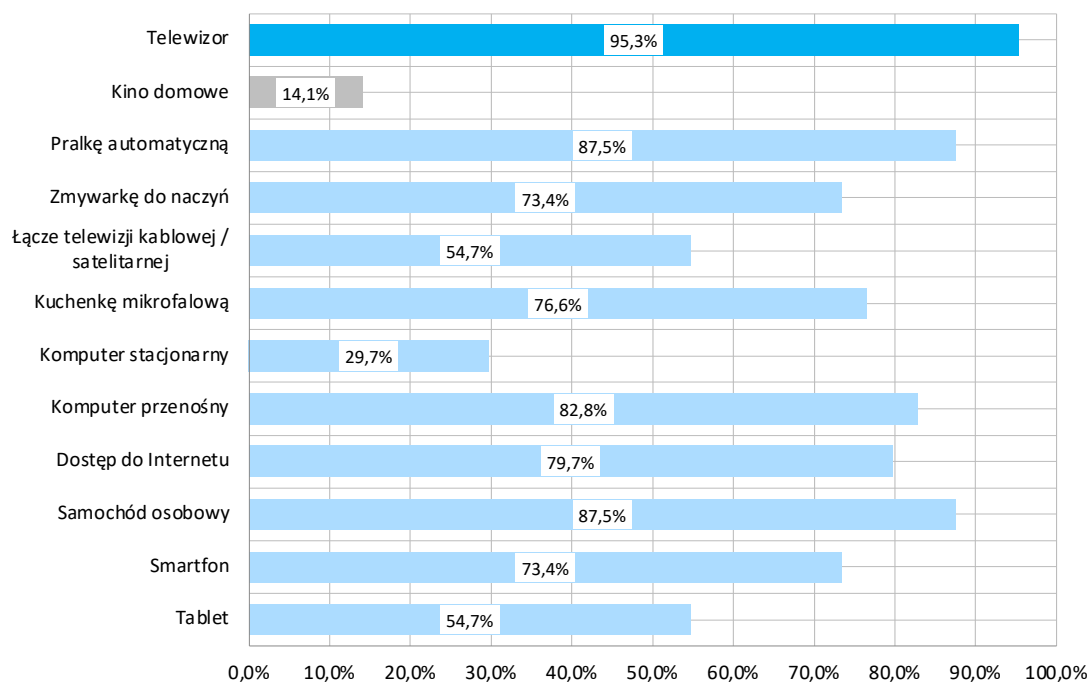
Tabela 3.7

Wyposażenie gospodarstw domowych mieszkańców Gminy Sześć

Wyszczególnienie	% populacji
Telewizor	95,3
Kino domowe	14,1
Pralkę automatyczną	87,5
Zmywarkę do naczyń	73,4
Łącze telewizji kablowej / satelitarnej	54,7
Kuchenkę mikrofalową	76,6
Komputer stacjonarny	29,7
Komputer przenośny	82,8
Dostęp do Internetu	79,7
Samochód osobowy	87,5
Smartfon	73,4
Tablet	54,7

Badania własne mieszkańców Gminy Sześć

Wykres 3.7 Wyposażenie gospodarstw domowych mieszkańców Gminy Sześć

Badania własne mieszkańców Gminy Sześć

Najpowszechniej posiadanym przez mieszkańców Gminy Szreńsk elementem wyposażenia gospodarstwa domowego jest telewizor, który posiadają niemal wszyscy ankietowani. Bardzo popularne i praktycznie wszędzie występująca jest pralka automatyczna oraz samochód osobowy, które można spotkać w 87,5% gospodarstw. Blisko osiemdziesiąt procent respondentów posiada dostęp do Internetu oraz komputer przenośny – odpowiednio 82,8 oraz 79,7%. Blisko 3/4 mieszkańców Gminy może się pochwalić posiadaniem kuchenki mikrofalowej, smartfonu i zmywarki do naczyń. Ponad połowa respondentów posiada łącze telewizji kablowej i satelitarnej oraz tablety.

Komputer stacjonarny, który należy uznać za sprzęt odchodzący do lamusa, posiada jedynie 1/4 ankietowanych mieszkańców. Najmniej popularnym sprzętem – jedynie 14,1% - deklaruje posiadania kina domowego, najprawdopodobniej ze względu na wysoki koszt zakupu oraz niewielką w stosunku do ceny wartość użytkową w porównaniu do nowoczesnych odbiorników telewizyjnych.

Ważną kwestią dotyczącą kondycji gospodarstw domowych mieszkańców Gminy Szreńsk było pytanie dotyczące ilości osób pracujących w gospodarstwie domowym. **Zgodnie z odpowiedziami udzielanymi przez respondentów w ich gospodarstwach przeciętnie pracuje 1,84 osoby.** Biorąc pod uwagę dane statystyczne GUS dotyczące struktury demograficznej Gminy Szreńsk, można oszacować, iż w statystycznym gospodarstwie domowym na terenie Gminy pracuje blisko **dwie na trzy osoby.**

Szczegółowe informacje na temat osób pracujących w gospodarstwach domowych respondentów przedstawia tabela 3.8 i wykres 3.8.

Wykres 3.8 Ilość osób pracujących w gospodarstwach domowych mieszkańców Gminy Szreńsk

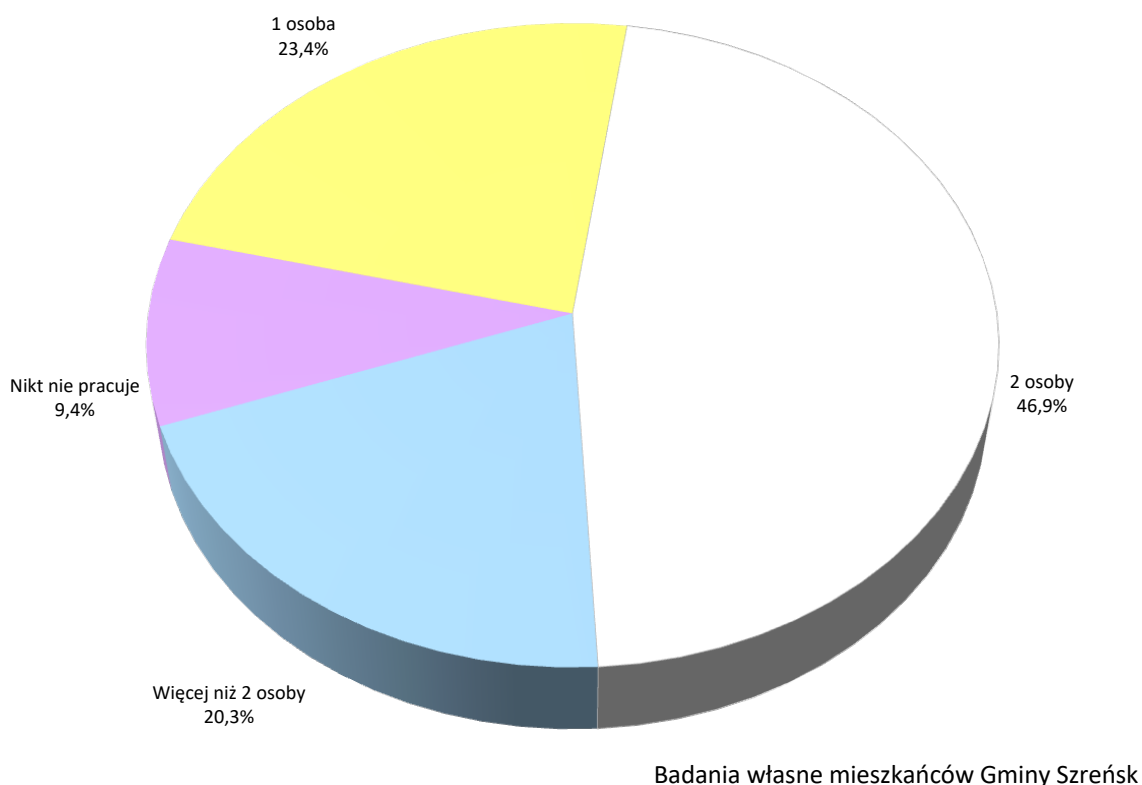

Tabela 3.8

Ilość osób pracujących w gospodarstwach domowych mieszkańców Gminy Szreńsk

Wyszczególnienie	% populacji
Nikt nie pracuje	9,4
1 osoba	23,4
2 osoby	46,9
Więcej niż 2 osoby	20,3

Badania własne mieszkańców Gminy Szreńsk

W populacji dominuje grupa respondentów w gospodarstwach domowych których pracują dwie osoby – takich rodzin jest blisko 1/2 gospodarstw domowych. W blisko 1/4 rodzin (23,4%) pracę i utrzymanie zapewnia 1 osoba, a w aż 20,3% pracuje więcej niż dwie osoby. Tylko w 9,4% nikt nie pracuje. Dalsze konsekwencje tej sytuacji i kwestie związane z posiadanymi dochodami i zasobami finansowymi zostały przedstawione w kolejnym podrozdziale.

3.4 Warunki finansowe życia rodzin w Gminie Szreńsk

Konsekwencją wykonywanej pracy, ale przede wszystkim podejmowania odpowiedzialnych decyzji, planowana ścieżki kariery oraz wykorzystywania szans i możliwości wynikających z otoczenia jest stan posiadanych zasobów finansowych. Umiejętne gospodarowanie nimi powinno stanowić elementarną umiejętność, której uczyć warto się od najmłodszych lat, i która wbrew obiegowym opiniom i pozorom nie jest sztuką dostępną tylko dla wybranych. Podobnie jak budżet państwa czy budżet przedsiębiorstwa również budżet indywidualnego człowieka czy rodziny musi pozwolić na sfinansowanie koniecznych i potrzebnych wydatków wykorzystując dochody oraz racjonalne źródła finansowania.

Uczestnicy diagnozy społecznej odpowiadali na pytania dotyczące ich opinii na temat sytuacji finansowej w latach ubiegłych, możliwości nabywczycy, przeznaczenia ciągnących zobowiązań finansowych, źródeł uzyskiwania pomocy, oceny własnej sytuacji materialnej oraz istniejących niedoborów w budżecie.

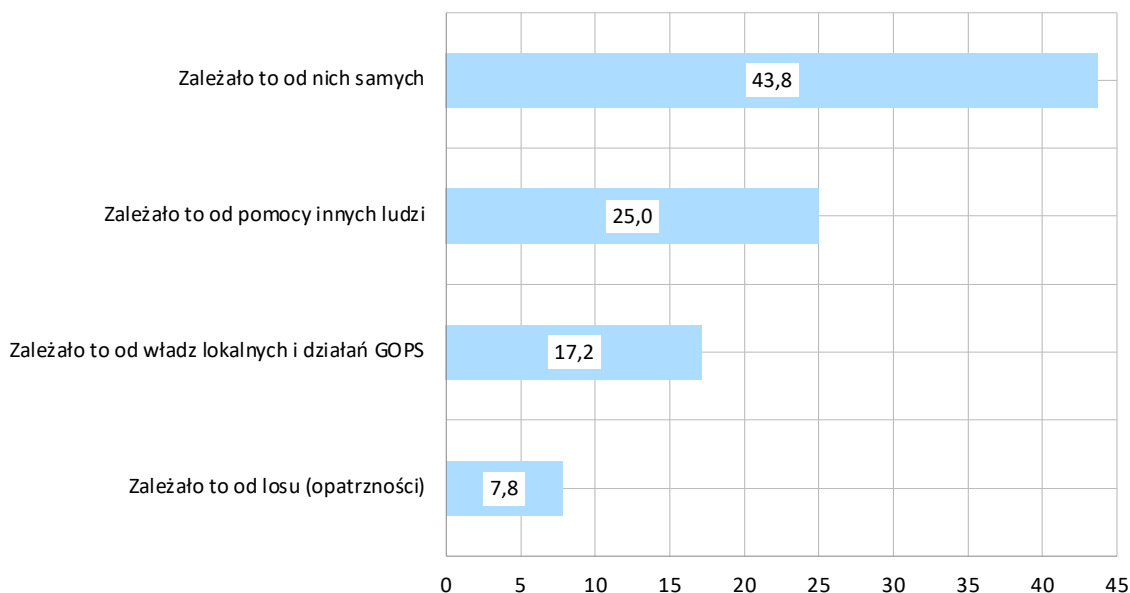
Ankietowani mieszkańcy Gminy zostali poproszeni o wskazanie źródła powodzenia lub niepowodzenia. Szczegółowe informacje odnośnie do opinii respondentów na temat przyczyn sukcesów lub porażek odniesionych w poprzednim roku przedstawia tabela 3.9 i wykres 3.9. Respondenci mieli możliwość wskazania więcej niż jednej przyczyny.

Tabela 3.9

Przyczyny sukcesów lub porażek w życiu rodzin i osób zagrożonych i dotkniętych problemami społecznymi według respondentów diagnozy społecznej

Wyszczególnienie	% populacji
Zależało to od nich samych	43,8
Zależało to od pomocy innych ludzi	25,0
Zależało to od władz lokalnych i działań GOPS	17,2
Zależało to od losu (opatrności)	7,8

Badania własne mieszkańców Gminy Szreńsk

Wykres 3.9 Przyczyny sukcesów lub porażek w życiu rodzin i osób zagrożonych i dotkniętych problemami społecznymi według respondentów diagnozy społecznej

Badania własne mieszkańców Gminy Szreńsk

Zdecydowana większość uczestników – blisko połowa – uważa, iż sama miała wpływ na uzyskane sukcesy w poprzednim roku. Równocześnie, jedynie 17,2% jest zdania, że jest to wynik działania władz gminy i działań Ośrodka Pomocy Społecznej.

Aż 1/4 uczestniczących w diagnozie społecznej jest przekonana, że osiągnęła sukces w poprzednim roku dzięki pomocy innych ludzi. Jedynie 7,8% ankietowanych przypisuje to sile wyższej, losowi, opatrności. Wśród innych czynników które, wpływały na powodzenie życiowe mieszkańców Gminy Szreńsk, ankietowani wskazali poziom inflacji oraz programy socjalne realizowane przez rząd.

Bardzo ważną kwestią poruszaną w badaniu diagnozy potrzeb społecznych jest przełożenie odczuć mieszkańców odnośnie ich sytuacji materialnej i osobistej na rzeczywiste zachowania nabywcze. Ankietowani mieszkańcy Gminy Szreńsk mieli za zadanie wskazać na jakie typy artykułów pierwszej potrzeby nie było ich stać w poprzednim roku.

Szczegółowe informacje odnośnie opinii respondentów na temat przyczyn sukcesów lub porażek odniesionych w poprzednim roku przedstawia tabela 3.10 i wykres 3.10. Respondenci mieli możliwość wskazania więcej niż jednej grupy artykułów.

Tabela 3.10

Wydatki na dobra pierwszej potrzeby, na które nie mogli sobie pozwolić respondenci diagnozy społecznej

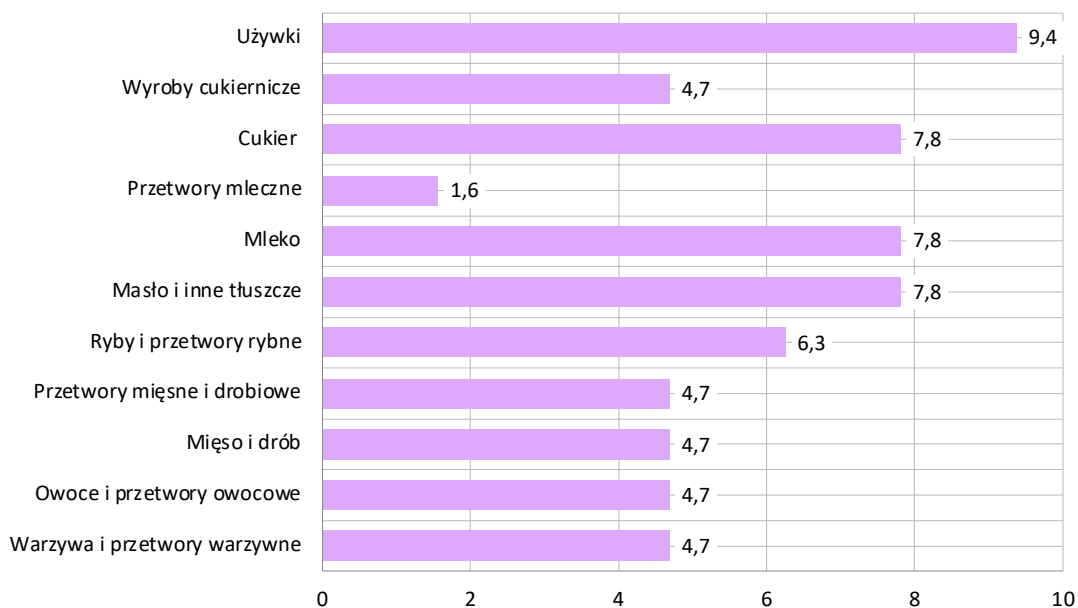
Wyszczególnienie	% populacji
Używki	9,4
Wyroby cukiernicze	4,7
Cukier	7,8
Przetwory mleczne	1,6
Mleko	7,8
Masło i inne tłuszcze	7,8
Ryby i przetwory rybne	6,3
Przetwory mięsne i drobiowe	4,7
Mięso i drób	4,7
Owoce i przetwory owocowe	4,7
Warzywa i przetwory warzywne	4,7
Stać mnie na wszystko	62,5

Badania własne mieszkańców Gminy Szreńsk

Najważniejszą informacją wynikającą z badania jest fakt, iż blisko 2/3 respondentów diagnozy społecznej (62,5%) uważa, iż stać ich na wszystkie wydatki związane z artykułami pierwszej potrzeby. Spośród osób, które muszą odmawiać sobie różnych produktów tego typu najczęściej wskazywanym artykułem były używki. Innymi artykułami, których spożycie ogranicza blisko 8% ankietowanych mieszkańców Gminy, są cukier, mleko, masło i inne tłuszcze. W tym przypadku istotnym czynnikiem jest cena zakupu, która w bardzo istotnym stopniu podlegała niekorzystnym zmianom w efekcie procesów inflacyjnych. Wśród produktów, których zakupy musi ograniczać 5% respondentów znalazły się mięso i drób, przetwory mięsne i drobiowe, warzywa i przetwory warzywne, owoce i przetwory owocowe oraz wyroby cukiernicze.

Najmniej osób nie stać na zakup przetworów mlecznych – deklaruje to jedynie 1,6% respondentów.

Wykres 4.21 Wydatki na dobra pierwszej potrzeby, na które nie mogli sobie pozwolić respondenci diagnozy społecznej

Badania własne mieszkańców Gminy Szreńsk

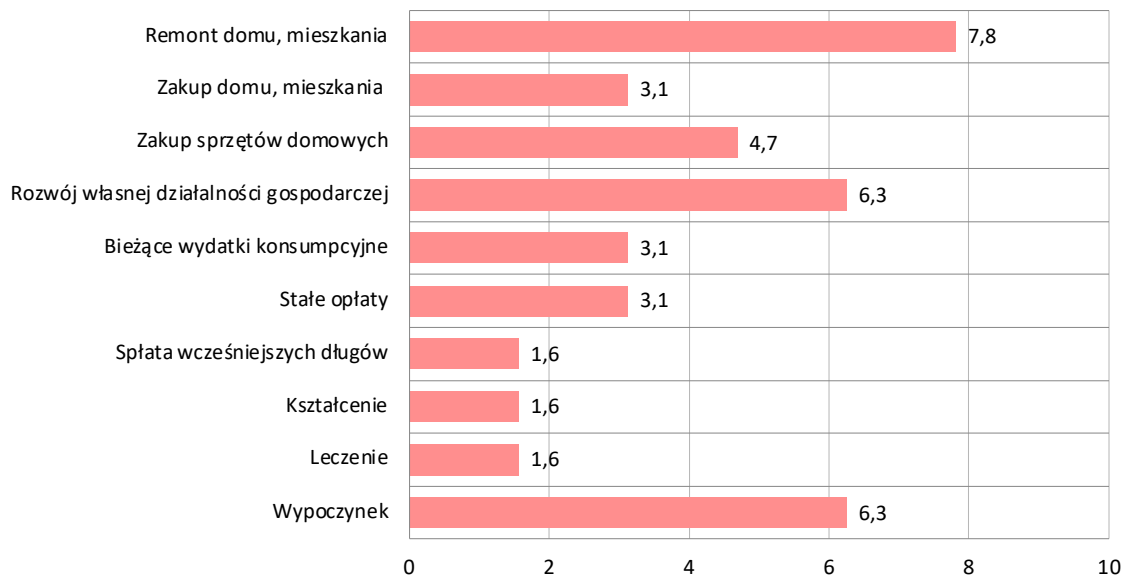
W sytuacji niedoborów w domowym budżecie może być konieczne wspieranie się finansowaniem zewnętrznym. Ankietowani mieszkańcy Gminy Szreńsk mieli za zadanie wskazać na jakie cele – zarówno konsumpcyjne jak i inwestycyjne – zaciągają zobowiązania finansowe. Szczegółowe informacje w tym zakresie przedstawia tabela 3.11 i wykres 3.11. Respondenci mieli możliwość wskazania więcej niż jednego celu.

Tabela 3.11

Cele nabywcze, na które respondenci diagnozy społecznej zaciągali zobowiązania finansowe

Wyszczególnienie	% populacji
Nie zaciągamy kredytów ani pożyczek	67,2
Remont domu, mieszkania	7,8
Zakup domu, mieszkania	3,1
Zakup sprzętów domowych	4,7
Rozwój własnej działalności gospodarczej	6,3
Bieżące wydatki konsumpcyjne	3,1
Stałe opłaty	3,1
Splata wcześniejszych długów	1,6
Kształcenie	1,6
Leczenie	1,6
Wypoczynek	6,3

Badania własne mieszkańców Gminy Szreńsk

Wykres 3.11 Cele nabywcze, na które respondenci diagnozy społecznej zaciągali zobowiązania finansowe

Badania własne mieszkańców Gminy Szreńsk

Ponad 2/3 badanych (67,2%) deklaruje, iż nie zaciąga kredytów i pożyczek – co jest informacją optymistyczną, jednak można podejrzewać, iż stanowi ona bardziej deklarację woli niż praktykę codziennego postępowania. To oznacza, iż odpowiadający w ten sposób respondenci nie uważają zaciągania kredytów i pożyczek za dobre rozwiązanie, jednak mogą znaleźć się w sytuacji, kiedy zostają do tego zmuszeni, na co wskazuje poziom zadłużenia społeczeństwa polskiego w skali całego kraju, który jest zdecydowanie wyższy niż 1/4 populacji.

Wśród osób posiadających się kredytami i pożyczkami zdecydowanie dominuje wydatek o charakterze inwestycyjnym tj. remont domu lub mieszkania, jako cel zaciągania zobowiązań finansowych. Równocześnie 3% zaciągających kredyt używa go w celu zakupu domu lub mieszkania. To dobra informacja o tyle, iż zgodnie z klasyczną nauką ekonomii wydatki na te cele w odniesieniu do osób fizycznych są jedynymi wydatkami inwestycyjnymi. A jednocześnie tylko finansowanie celów inwestycyjnych z kredytów i pożyczek ma racjonalne uzasadnienie. Innym typem wydatku inwestycyjnego są koszty finansowania rozwoju własnej firmy lub kształcenia – na taki typ wydatków wskazuje odpowiednio 6,3 i 1,6% kredytobiorców.

4,7% respondentów diagnozy społecznej zaciągała kredyty i pożyczki przeznaczone na zakup sprzętów domowych a 1,6% na ponoszone wydatki związane z leczeniem.

Na wydatki konsumpcyjne takie bieżące koszty utrzymania, stałe opłaty, spłatę wcześniejszych zobowiązań oraz wypoczynek zaciągało kredyty i pożyczki łącznie blisko 1/10 respondenci diagnozy społecznej.

Poza finansowaniem na rynku komercyjnym respondenci diagnozy społecznej korzystali z bezzwrotnych źródeł pomocy. Szczegółowe informacje źródeł, z których respondenci otrzymywali pomoc przedstawia tabela 3.12 i wykres 3.12. Respondenci mieli możliwość wskazania więcej niż jednego celu.

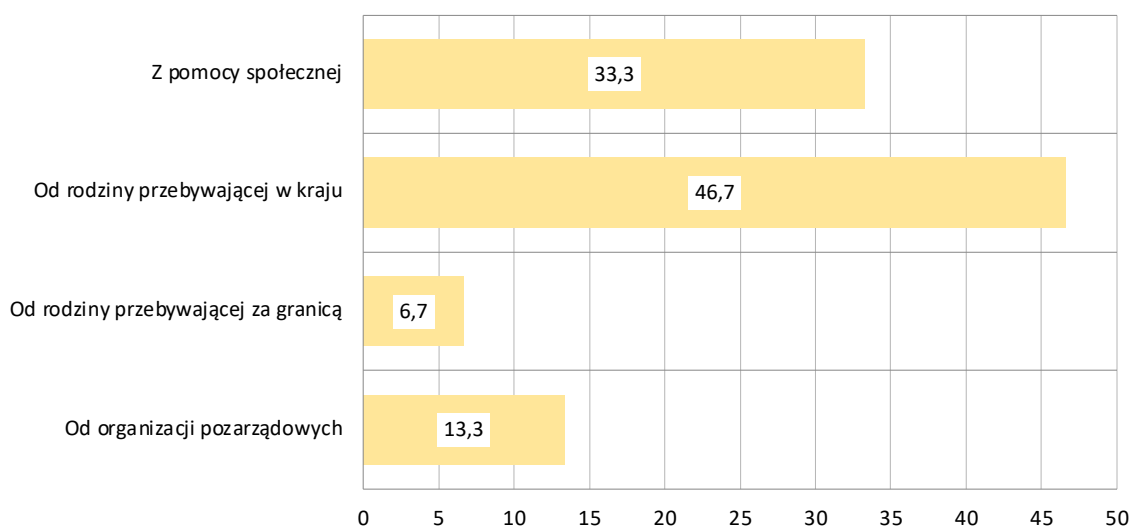
Tabela 3.12

Źródła, z których respondenci diagnozy społecznej otrzymywali pomoc

Wyszczególnienie	% populacji
Z pomocy społecznej	7,8
Od rodziny przebywającej w kraju	10,9
Od rodziny przebywającej za granicą	1,6
Od organizacji pozarządowych	3,1
Nie otrzymałam/em żadnej pomocy	76,6

Badania własne mieszkańców Gminy Sześć

Wykres 4.23 Źródła, z których respondenci diagnozy społecznej otrzymywali pomoc (tylko odpowiedzi osób które otrzymały pomoc)

Badania własne mieszkańców Gminy Sześć

Ponad 3/4 procent respondentów diagnozy społecznej zadeklarowała, iż nie korzystała z żadnej pomocy. Wśród osób korzystających z pomocy, najczęstszym źródłem jest rodzina – z której wsparcia razem skorzystało ponad połowa respondentów – odpowiednio 46,7% od rodziny przebywającej w kraju oraz 6,7% od rodziny przebywającej za granicą. Z pomocy społecznej korzysta co trzeci uzyskujący pomoc. Niewiele, bo zaledwie 13,3% beneficjentów pomocy, uzyskało ją od organizacji pozarządowych.

Ankietowani mieszkańcy Gminy Szreńsk mieli za zadanie – w skali od 1 do 10 – ocenić swoją sytuację materialną. **Średnia ważona ocen sytuacji materialnej uczestników diagnozy potrzeb społecznych wyniosła 6,59 co oznacza poziom powyżej dobry.**

Ważną kwestią – w kontekście relatywnie pozytywnej oceny sytuacji materialnej przez respondentów – jest określenie deficytów i ograniczeń potrzeb, na które ankietowanym mieszkańcom Gminy Szreńsk brakuje pieniędzy. Szczegółowe informacje na ten temat przedstawia tabela 3.13 i wykres 3.13. Respondenci mieli możliwość wskazania więcej niż jednego celu.

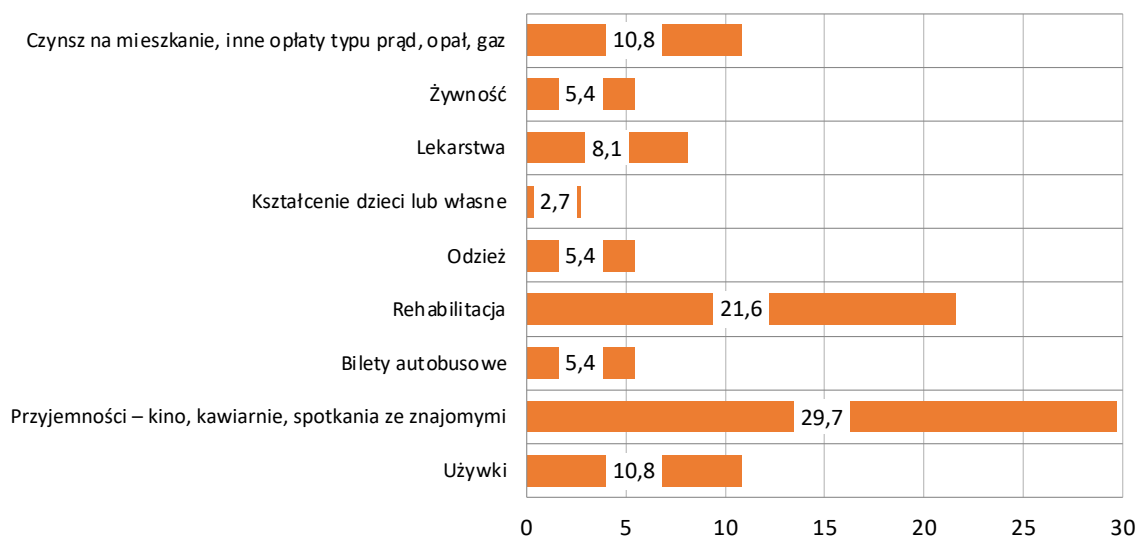
Tabela 3.13

Wydatki, na które respondentom diagnozy społecznej brakowało środków

Wyszczególnienie	% populacji
Czynsz na mieszkanie, inne opłaty typu prąd, opał, gaz	6,3
Żywność	3,1
Lekarstwa	4,7
Kształcenie dzieci lub własne	1,6
Odzież	3,1
Rehabilitacja	12,5
Bilety autobusowe	3,1
Przyjemności – kino, kawiarnie, spotkania ze znajomymi	17,2
Używki	6,3
Wystarcza mi na wszystko	56,3

Badania własne mieszkańców Gminy Szreńsk

Wykres 3.13 Wydatki, na które respondentom diagnozy społecznej brakowało środków

Badania własne mieszkańców Gminy Szreńsk

Ponad połowa ankietowanych mieszkańców Gminy Szreńsk deklaruje, iż posiadane zasoby finansowe pozwalają im na realizację wszystkich własnych potrzeb.

Wśród osób zgłaszających deficyty finansowe blisko 1/3 nie jest w stanie sfinansować swoich wydatków na przyjemności – kino, kawiarnie czy spotkania ze znajomymi. To realizacja potrzeb wyższego rzędu – przynależności i samorealizacji. Co piąty wśród osób zgłaszających deficyty – nie może zaspokoić swoich potrzeb w zakresie rehabilitacji.

Istotnej grupie respondentów brakuje środków finansowych na koszty związane z czynszem na mieszkanie oraz używki – odpowiednio 1/10 osób zgłaszających deficyty. Na lekarstwa nie starcza 5% ankietowanych mieszkańców Gminy Szreńsk. Najrzadziej mieszkańcom brakuje na kształcenie dzieci lub na własne podnoszenie kwalifikacji.

Na podsumowanie oceny sytuacji budżetów mieszkańców Gminy Szreńsk dokonano jeszcze analizy porównawczej do okresu sprzed dwóch lat. Szczegółowe informacje odnośnie do oceny obecnej sytuacji respondentów w porównaniu do roku 2020 przedstawia tabela 3.14 i wykres 3.14.

Wykres 3.14 Obecna sytuacja respondentów w porównaniu do roku 2020

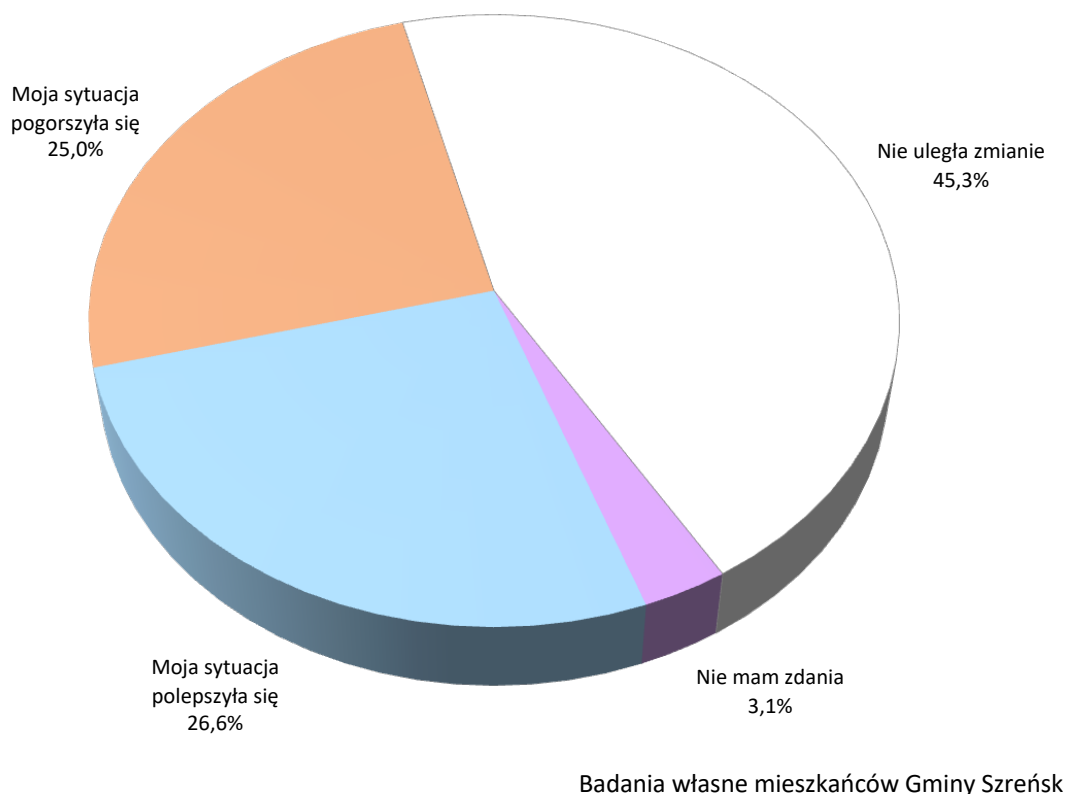

Tabela 3.14

Obecna sytuacja respondentów diagnozy społecznej w porównaniu do roku 2013

Wyszczególnienie	% populacji
Moja sytuacja polepszyła się	26,6
Moja sytuacja pogorszyła się	25,0
Nie uległa zmianie	45,3
Nie mam zdania	3,1

Badania własne mieszkańców Gminy Szreńsk

Niespełna 1/2 uczestników diagnozy społecznej nie zauważa żadnej zmiany w swojej sytuacji (45,3%). Na polepszenie wskazuje 26,6% respondentów, zaś na pogorszenie sytuacji wskazuje dokładnie 1/4 ankietowanych mieszkańców Gminy Szreńsk. Taki wynik oceny oznacza nieznaczną przewagę osób przekonanych o pozytywnych trendach w rozwoju ich osobistej sytuacji na przestrzeni ostatnich dwóch lat.

3,1% respondentów nie zauważa zmiany swojej sytuacji życiowej na przestrzeni ostatnich trzech lat.

3.5 Sposoby spędzania wolnego czasu przez mieszkańców Gminy Szreńsk

Istotnym elementem w hierarchii potrzeb jest sposób spędzania czasu wolnego stanowiący odzwierciedlenie potrzeby przynależności, uznania i samorealizacji – a zatem potrzeby wyższego rzędu. Ze sposobami spędzania wolnego czasu wiążą się również istotne wartości funkcjonujące w systemach wartości każdej społeczności.

W ramach przeprowadzonej diagnozy społecznej analizowano sposoby spędzania wolnego czasu przez mieszkańców Gminy Szreńsk, aktywności obywatelskie, w które są oni zaangażowani, wydarzenia kulturalne w jakich biorą udział oraz ich miejsca spotkań.

Bardzo istotną kwestią poruszona w przeprowadzonej diagnozie potrzeb społecznych mieszkańców Gminy Szreńsk były sposoby spędzania wolnego czasu. Szczegółowe informacje odnośnie do sposobów spędzania wolnego czasu przez respondentów przedstawia tabela 3.15 i wykres 3.15. Respondenci mieli możliwość wskazania więcej niż jednego sposobu spędzania wolnego czasu.

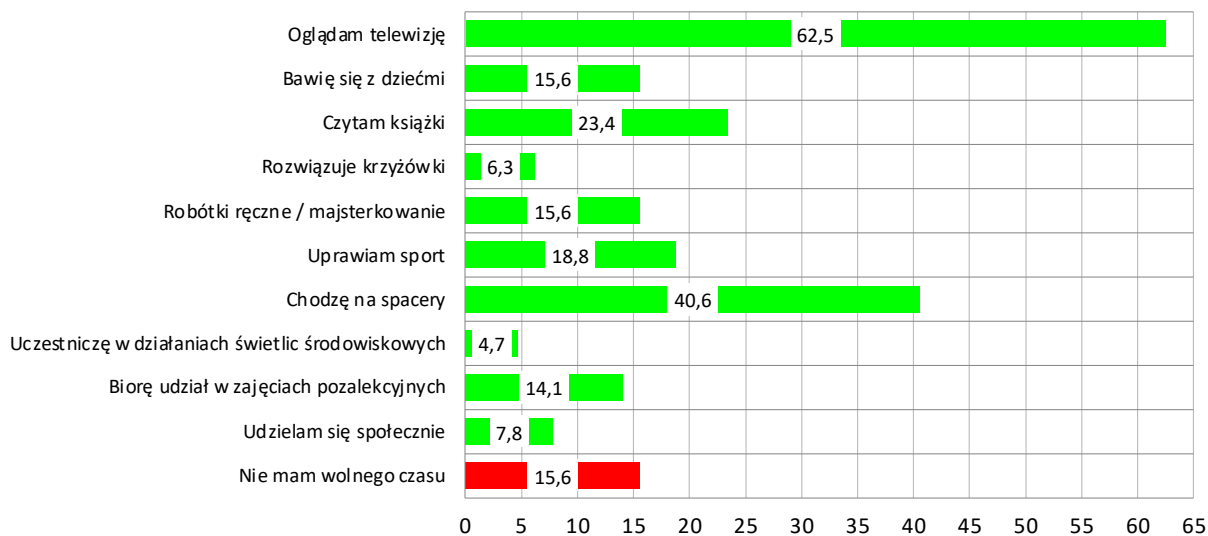
Tabela 3.15

Sposoby spędzania wolnego czasu przez ankietowanych mieszkańców Gminy Szreńsk

Wyszczególnienie	% populacji
Oglądam telewizję	62,5
Bawię się z dziećmi	15,6
Czytam książki	23,4
Rozwiązuje krzyżówki	6,3
Robótki ręczne / majsterkowanie	15,6
Uprawiam sport	18,8
Chodzę na spacer	40,6
Uczestniczę w działaniach świetlic środowiskowych	4,7
Biorę udział w zajęciach pozalekcyjnych organizowanych przez szkołę	14,1
Udzielam się społecznie	7,8
Nie mam wolnego czasu	15,6

Badania własne mieszkańców Gminy Szreńsk

Wykres 3.15 Sposoby spędzania wolnego czasu przez ankietowanych mieszkańców Gminy Szreńsk

Badania własne mieszkańców Gminy Szreńsk

Najbardziej popularnym sposobem spędzania wolnego czasu wśród ankietowanych mieszkańców Gminy Szreńsk jest oglądanie telewizji – tę formę deklaruje aż 2/3 badanych. Na kolejnych miejscach znalazły się spacer – wskazane przez ponad 40% respondentów – oraz czytanie książek (23,4%) i uprawianie sportu (18,8%). Prawie szesnaście procent uczestników diagnozy społecznej wolny czas spędza bawiąc się z dziećmi uprawia robótki ręczne lub majsterkowanie, 14,1% uczestniczy w zajęciach pozalekcyjnych.

Ponadto kilkuprocentowe ilości mieszkańców udzielają się społecznie, rozwiązują krzyżówki i uczestniczą w działaniach świetlic środowiskowych – odpowiednio 7,8, 6,3 i 4,7% respondentów. 15,6% ankietowanych mieszkańców deklaruje, iż nie posiada wolnego czasu do swojej dyspozycji.

Uczestnicy diagnozy społecznej mieli ponadto możliwość wskazania dyscyplin sportu które uprawiają oraz form aktywności społecznej w których uczestniczą. Najbardziej popularną dyscypliną sportu jest siatkówka, której uprawianie deklaruje ponad 1/4 aktywnych fizycznie mieszkańców. Innymi popularnymi dyscyplinami sportu są piłka nożna oraz tenis.

Respondenci wskazali następujące formy aktywności społecznej:

- ✓ działanie w Radzie Gminy Szreńsk
- ✓ udział w orkiestrze

Kontynuując kwestię aktywności obywatelskiej mieszkańców, przeanalizowane zostało w jakich formach aktywności w ciągu ostatnich 2 lat brali udział respondenci diagnozy społecznej. Szczegółowe informacje odnośnie do aktywności obywatelskiej respondentów przedstawia tabela 3.16 i wykres 3.16. Respondenci mieli możliwość wskazania więcej niż jednej formy aktywności.

Respondenci mieli możliwość wskazania więcej niż jednego sposobu spędzania wolnego czasu.

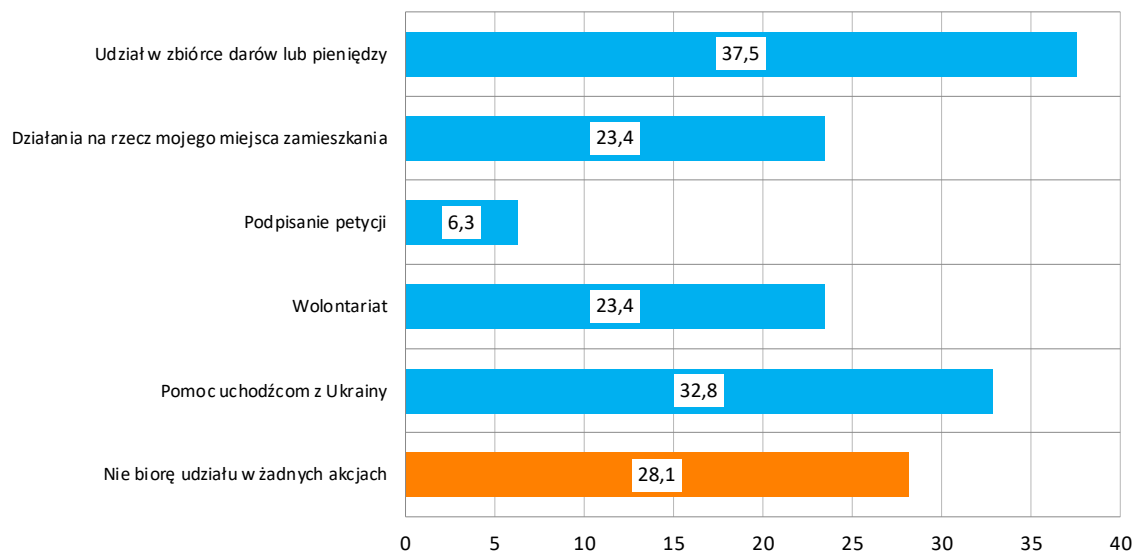
Tabela 3.16

Formy aktywności obywatelskiej respondentów w okresie ostatnich 2 lat

Wyszczególnienie	% populacji
Udział w zbiórce darów lub pieniędzy	37,5
Działania na rzecz mojego miejsca zamieszkania	23,4
Podpisanie petycji	6,3
Wolontariat	23,4
Pomoc uchodźcom z Ukrainy	32,8
Nie biorę udziału w żadnych akcjach	28,1

Badania własne mieszkańców Gminy Szreńsk

Wykres 3.16 Formy aktywności obywatelskiej respondentów w okresie ostatnich 2 lat

Badania własne mieszkańców Gminy Szreńsk

Co bardzo optymistyczne – jedynie 28,1% ankietowanych mieszkańców Gminy Szreńsk deklaruje, iż nie uczestniczy w żadnych akcjach społecznych. Wśród osób wykazujących się aktywnością społeczną najczęściej deklarowane jest uczestnictwo w zbiórce darów lub pieniędzy – udział, w którym deklaruje ponad 1/3 respondentów. Można podejrzewać z prawdopodobieństwem zbliżonym do pewności, iż ma to charakter jednorazowych zrywów i przekazania jakiejś formy pomocy materialnej bez osobistego zaangażowania. Z dużym prawdopodobieństwem spora część tej aktywności przypada na odbywającą się jedynie jeden raz w roku *Wielką Orkiestrę Świątecznej Pomocy*.

Równie popularną formą aktywności społecznej – co było znakiem czasu związanym z rosyjską agresją na Ukrainę – była pomoc uchodźcom z tego kraju, którą deklaruje niespełna 1/3 uczestników diagnozy społecznej. Blisko 1/4 ankietowanych mieszkańców deklaruje aktywne działania i zaangażowanie na rzecz swojego miejsca zamieszkania a także pracę w wolontariacie. Jedynie 6,3% respondentów w dwóch poprzednich latach brało udział w podpisywaniu petycji.

Kolejne istotne pytanie związane ze spędzaniem wolnego czasu przez mieszkańców Gminy Szreńsk dotyczyło wydarzeń kulturalnych, w których brali oni udział. Szczegółowe informacje na ten temat przedstawia tabela 3.17 i wykres 3.17.

Respondenci mieli możliwość wskazania więcej niż jednego rodzaju wydarzeń.

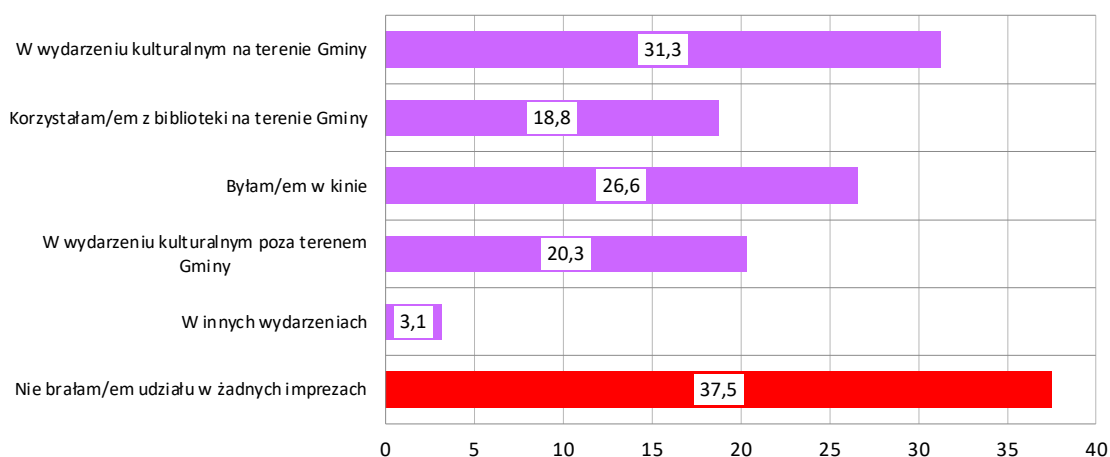
Tabela 3.17

Wydarzenia kulturalne, w których brali udział ankietowani mieszkańcy Gminy Sześć w okresie ostatnich 2 lat

Wyszczególnienie	% populacji
W wydarzeniu kulturalnym na terenie Gminy	31,3
Korzystałam/em z biblioteki na terenie Gminy	18,8
Byłam/em w kinie	26,6
W wydarzeniu kulturalnym poza terenem Gminy	20,3
W innych wydarzeniach	3,1
Nie brałam/em udziału w żadnych imprezach	37,5

Badania własne mieszkańców Gminy Sześć

Wykres 3.17 Wydarzenia kulturalne, w których brali udział ankietowani mieszkańcy Gminy Sześć w okresie ostatnich 2 lat

Badania własne mieszkańców Gminy Sześć

Najbardziej popularną formą wydarzenia kulturalnego, w którym uczestnictwo deklarowało blisko 1/3 ankietowanych mieszkańcy Gminy Sześć, były te organizowane na jej terenie. Blisko 1/5 respondentów uczestniczyło w podobnych imprezach poza terenem Gminy. Ponad 1/4 badanych uczestniczyło w seansach kinowych. Ponadto 18,8% uczestników diagnozy społecznej korzystało z bibliotek na terenie Gminy Sześć a 3,1% uczestniczyło w innych wydarzeniach – takich jak turnieje czy koncerty.

Ponad 1/3 respondentów nie brało udziału w żadnych imprezach kulturalnych.

Wolny czas spędzany przez mieszkańców jest determinowany również dostępnością miejsc spotkań. Respondenci diagnozy społecznej mieli za zadanie skazać istniejące miejsca spotkań w swojej okolicy.

Szczegółowe informacje na temat miejsc spotkań badanych mieszkańców Gminy Sześć przedstawia tabela 3.18 i wykres 3.18. Ponadto wykres 3.19 prezentuje inne miejsca spotkań wskazane przez respondentów.

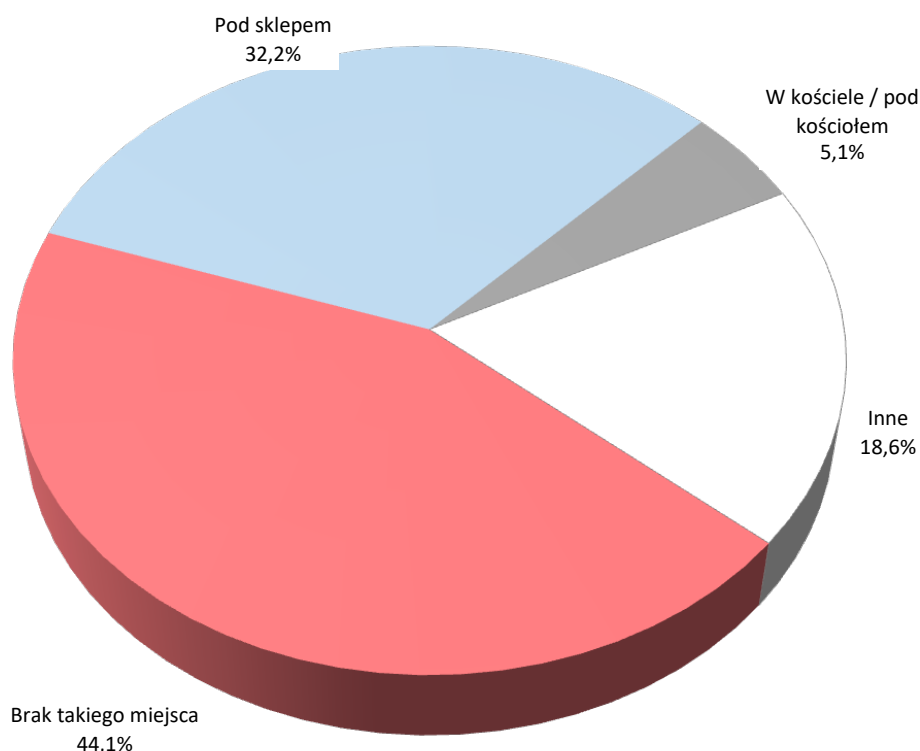
Tabela 3.18

Miejsca spotkań mieszkańców Gminy Sześć

Wyszczególnienie	% populacji
Brak takiego miejsca	40,6
Pod sklepem	29,7
W kościele / pod kościołem	4,7
Inne	17,2

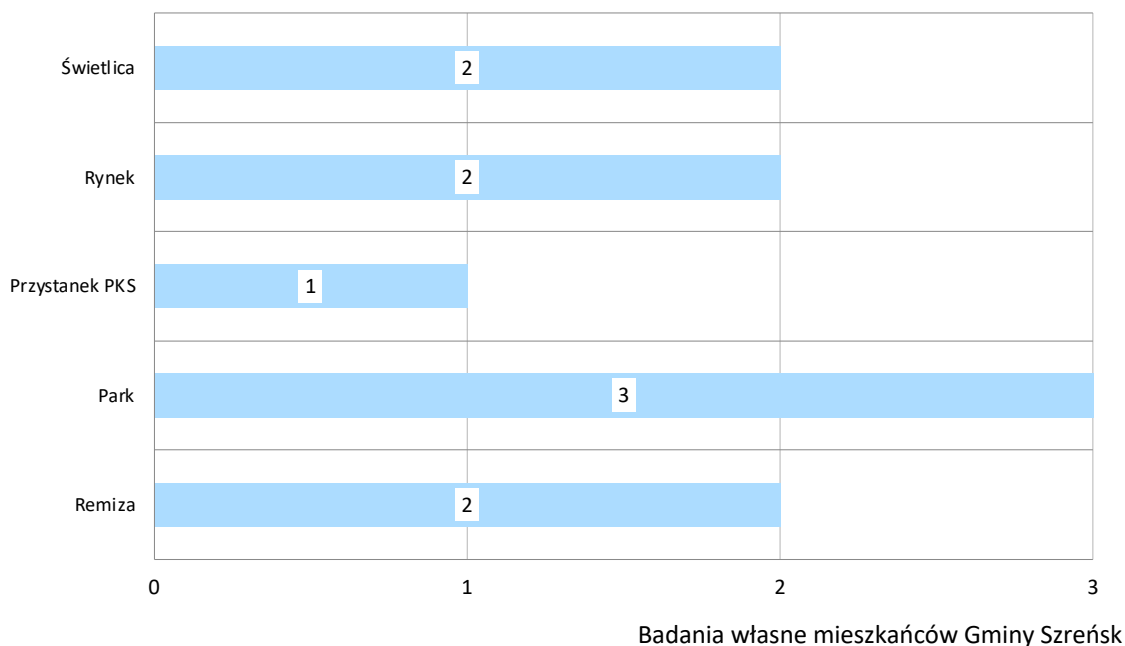
Badania własne mieszkańców Gminy Sześć

Wykres 3.18 Miejsca spotkań mieszkańców Gminy Sześć

Badania własne mieszkańców Gminy Sześć

Wykres 3.19 Inne miejsca, w których spotykają się mieszkańcy Gminy Sześć

Blisko połowa badanych mieszkańców Gminy Sześć wskazuje na deficyt miejsc w których mieszkańcy mogą się spotykać. To sygnał dotyczący poważnej dysfunkcyjności przestrzeni Gminy, dający asumpt do podjęcia działań – w szczególności w ramach *Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Sześć 2023-2030*. Dla grupy 1/3 respondentów takim miejscem jest sklep lub pod sklepem (32,2%), a kościół lub pod kościołem (5,1%).

18,6% ankietowanych wskazuje na inne tego typu miejsca, a w ramach wolnych odpowiedzi najczęściej wskazywany jest park, świetlica, rynek, remiza i przystanek PKS.

3.6 Problemy społeczne dotyczące mieszkańców Gminy Sześć

Prowadzone prace nad *Diagnozą stanu Gminy Sześć* w ramach dokumentu *Gminnej Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Sześć 2023-2030* wskazały na różnorodne obszary w polityce społecznej które wymagają zaangażowania władz samorządowych Gminy. Diagnoza społeczne daje możliwość indywidualnego i anonimowego zweryfikowania wśród mieszkańców Gminy danych posiadanych przez pomoc społeczną.

W ramach pytań dotyczących problemów społecznych poruszone zostały następujące kwestie – zaufanie społeczne, alkoholizm, przemoc domowa oraz inne problemy bezpośrednio dotykające mieszkańców.

W pierwszej kolejności dokonano weryfikacji, do kogo ankietowani mieszkańcy Gminy Szreńsk mają największe zaufanie. Szczegółowe informacje na temat poziomu zaufania respondentów przedstawia tabela 3.19 i wykres 3.20. Badani oceniali swój poziom zaufania w skali od 1 (wcale nie ufam) do 6 (bardzo mocno ufam).

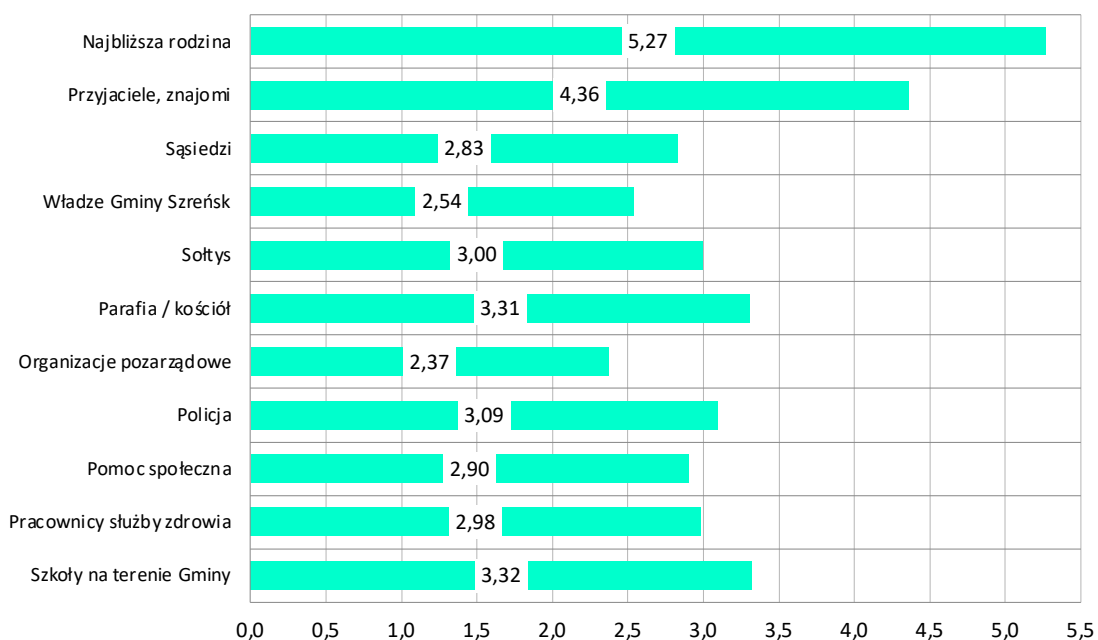
Tabela 3.19

Zaufanie społeczne ankietowanych mieszkańców Gminy Szreńsk

Wyszczególnienie	Ocena (od 1 do 6)
Najbliższa rodzina	5,27
Przyjaciele, znajomi	4,36
Sąsiedzi	2,83
Władze Gminy Szreńsk	3,00
Sołtys	3,31
Parafia / kościół	2,37
Organizacje pozarządowe	3,09
Policja	2,90
Pracownicy służby zdrowia	2,98
Szkoły na terenie Gminy	3,32
Pomoc społeczna	5,27

Badania własne mieszkańców Gminy Szreńsk

Wykres 3.20 Zaufanie społeczne ankietowanych mieszkańców Gminy Szreńsk

Badania własne mieszkańców Gminy Szreńsk

Najwyższy poziom zaufania ankietowani mieszkańcy wyrazili do członków własnych najbliższych rodzin – 5,27 czyli powyżej mocno ufam. Nieco niższy, choć również wysoki poziom zaufania pokładają respondenci w przyjaciotach i znajomych – 4,36.

Ponad umiarkowanie ufają badani w diagnozie społecznej szkole na terenie Gminy, parafii i kościołowi, umiarkowanie sołtysowi, zaś nie w pełni umiarkowanie pracownikom służby zdrowia (2,98), pomocy społecznej (2,90) oraz sąsiadom (2,83).

Niższe zaufanie – pomiędzy słabo ufam a umiarkowanie ufam – wyrazili ankietowani do władz Gminy (2,54). Najniższe zaufanie wyrażone zostało do organizacji pozarządowych 2,37.

Kolejną kwestią społeczną poruszaną w diagnozie potrzeb społecznych mieszkańców Gminy Szreńsk był problem alkoholizmu. Respondenci odpowiadali na pytanie czy spotykają się osobiście z problemem alkoholizmu. Szczegółowe informacje na ten temat przedstawia tabela 3.20 i wykres 3.21.

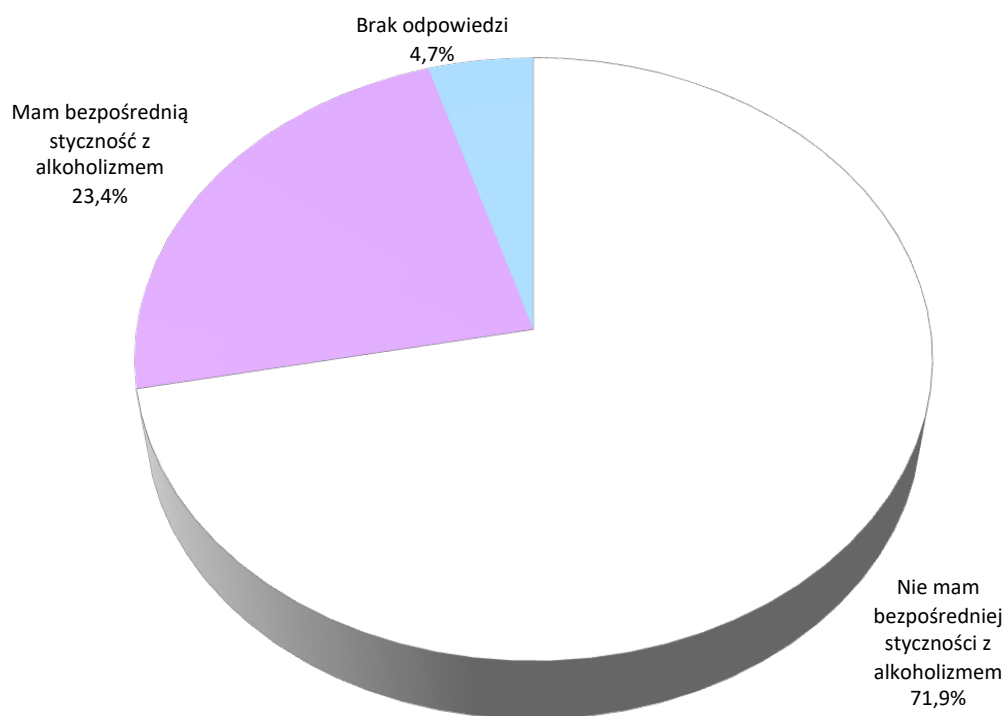
Tabela 3.20

Odsetek osób mających bezpośrednią styczność z problemem alkoholizmu

Wyszczególnienie	Tak	%	Nie	%
Kobieta	7	17,9	30	76,9
Mężczyzna	8	32,0	16	64,0
Razem	15	23,4	46	71,9

Badania własne mieszkańców Gminy Szreńsk

Wykres 3.21 Odsetek osób mających styczność z problemem alkoholizmu

Badania własne mieszkańców Gminy Szreńsk

Wedle deklaracji blisko 3/4 ankietowanych mieszkańców Gminy Szreńsk nie ma styczności z alkoholizmem (71,9%). Można podejrzewać, iż przynajmniej część badanych osób – w szczególności płci męskiej – ukrywa problem bądź to styczności z chorobą alkoholową wśród najbliższych członków rodziny, bądź własnym uzależnieniem. Niespełna 1/4 badanych w diagnozie potrzeb społecznych przyznaje, że miała bezpośrednią styczność z alkoholizmem.

Badani zostali również poproszeni o wskazanie skojarzeń, które mają w związku z alkoholizmem. Szczegółowe informacje na temat skojarzeń ankietowanych mieszkańców Gminy Szreńsk z alkoholizmem przedstawia tabela 3.21 i wykres 3.22. Respondenci mieli możliwość wskazania więcej niż jednego rodzaju skojarzenia.

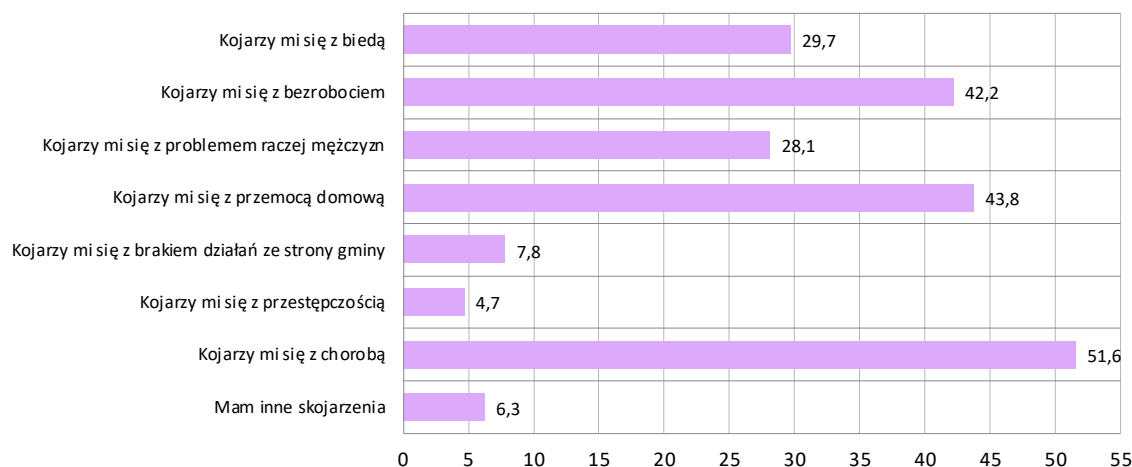
Tabela 3.21

Skojarzenia ankietowanych mieszkańców Gminy Szreńsk dotyczące alkoholizmu

Wyszczególnienie	% populacji
Kojarzy mi się z biedą	29,69
Kojarzy mi się z bezrobociem	42,19
Kojarzy mi się z problemem raczej mężczyzn niż kobiet	28,13
Kojarzy mi się z przemocą domową	43,75
Kojarzy mi się z brakiem działań ze strony gminy	7,81
Kojarzy mi się z przestępczością	4,69
Kojarzy mi się z chorobą	51,56
Mam inne	6,25

Badania własne mieszkańców Gminy Szreńsk

Wykres 3.22 Skojarzenia ankietowanych mieszkańców Gminy Szreńsk dotyczące alkoholizmu

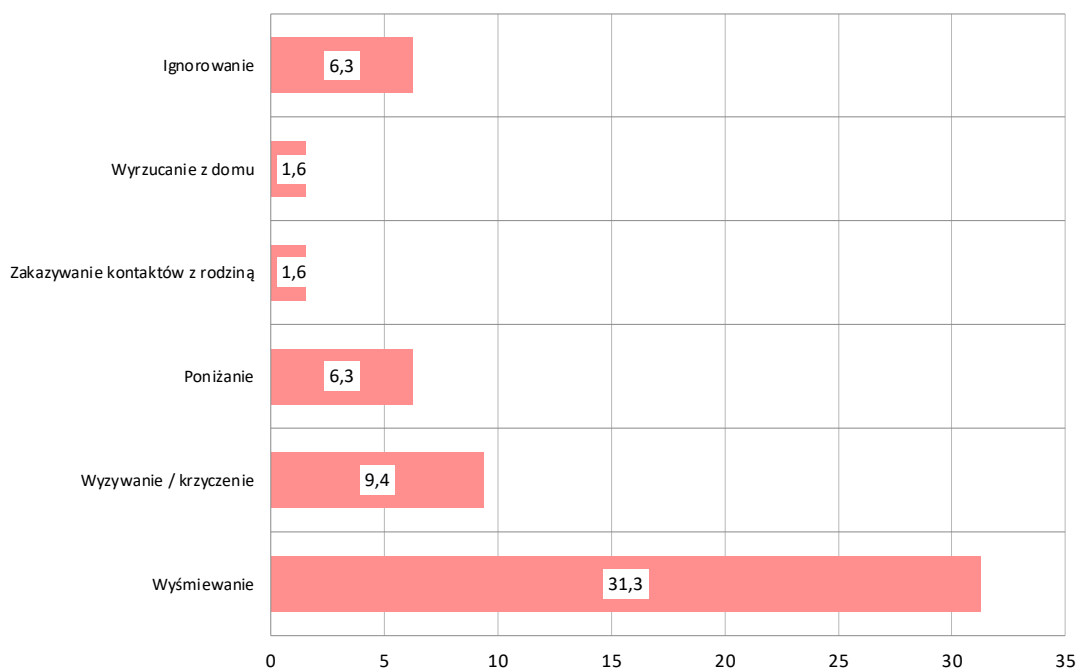
Badania własne mieszkańców Gminy Szreńsk

Zdecydowanie dominującym skojarzeniem z alkoholizmem, które pojawia się w odpowiedziach ankietowanych mieszkańców jest choroba, na którą wskazuje ponad połowa respondentów (51,6%). Blisko połowa badanych w diagnozie społecznej widzi w alkoholizmie skojarzenie z przemocą domową oraz z bezrobociem – odpowiednio 43,8 i 42,2%. Blisko 1/3 odpowiadających wskazuje na biedę oraz z problem dotyczący przede wszystkim mężczyzn a nie kobiet – odpowiednio 29,7 i 28,1%. Zdecydowanie najmniejszej części badanej populacji problem alkoholizm kojarzy się z brakiem działań ze strony władz samorządowych i z przestępczością.

W ramach innych skojarzeń, badani mieszkańcy Gminy wskazali również: bezsilność ludzi, brak zajęcia, zakrapiane imprezy oraz żebractwo.

W dalszej kolejności ankietowani zostali poproszeni o wskazanie z jakiego typu przemocą domową mają do czynienia. Szczegółowe informacje na temat rodzajów przemocy z jaką stykają się respondenci przedstawia tabela 3.22 i wykres 3.23. Respondenci mieli możliwość wskazania więcej niż jednego rodzaju typu przemocy, z którą ich dotyczy.

Wykres 3.23 Przemoc domowa z jaką mają do czynienie ankietowani mieszkańcy Gminy Szreńsk (wyłącznie odpowiedzi osób doświadczających przemocy)

Badania własne mieszkańców Gminy Szreńsk

Tabela 3.22

Przemoc domowa z jaką mają do czynienia ankietowani mieszkańcy Gminy Szreńsk

Wyszczególnienie	% populacji
Ignorowanie	6,3
Wyrzucanie z domu	1,6
Zakazywanie kontaktów z rodziną	1,6
Poniżanie	6,3
Wyzywanie / krzyczenie	9,4
Wyśmiewanie	31,3
Nie stykam się	54,7

Badania własne mieszkańców Gminy Szreńsk

Bardzo istotną informacją jest, iż ponad połowa ankietowanych mieszkańców Gminy Szreńsk nie doświadcza przemocy. Niniejsza diagnoza potrzeb społecznych jest pierwszym tego typu badaniem prowadzonym na terenie Gminy Szreńsk dlatego nie ma możliwości odpowiedzi na pytanie jaka jest dynamika tego zjawiska. Bardzo sporadycznie i w ograniczony sposób problem ten ujawnia się w statystykach pomocy społecznej, nieco częściej w związku z prowadzeniem procedury *Niebieskiej Karty* przez Policję, niemniej należy docenić zaufanie jakie uczestnicy wyrazili udzielając informacji o problemie, który bardzo często pozostaje w czterech ścianach.

Osoby dotknięte problemem przemocy domowej najczęściej doświadczają – takiej odpowiedzi udzieliło blisko 1/3 populacji – wyśmiewania. W dalszej kolejności w odpowiedzi respondentów pojawiają się wyzywanie / krzyczenie (9,4%), ignorowanie i poniżanie (obie 6,3%). To formy przemocy werbalnej i emocjonalnej. W dwóch przypadkach zdarzyły się wyrzucanie z domu i zakazywanie kontaktów z rodziną. Żaden/żadna z uczestników diagnozy społecznej nie zgłosił problemu przemocy fizycznej.

Ostatnim diagnozowanym problemem społecznym były osobiste trudności, których doświadczają ankietowani mieszkańcy Gminy Szreńsk. Szczegółowe informacje na temat osobistych problemów z jakimi stykają się respondenci przedstawia wykres 3.23 i tabela 3.24.

Respondenci mieli możliwość wskazania więcej niż jednego rodzaju problemów.

Problem dotyczący mieszkańców Gminy Szreńsk na który najczęściej wskazują respondenci to brak dostępności do lekarzy i niski poziom pomocy między mieszkańcami gminy. Ten problemy sygnalizuje blisko 30% ankietowanych. Ponad 1/4 badanej populacji skarży się na brak miejsc do rekreacji i uprawiania sportu na terenie Gminy oraz utrudnienia w korzystaniu z komunikacji publicznej (26,6% odpowiedzi).

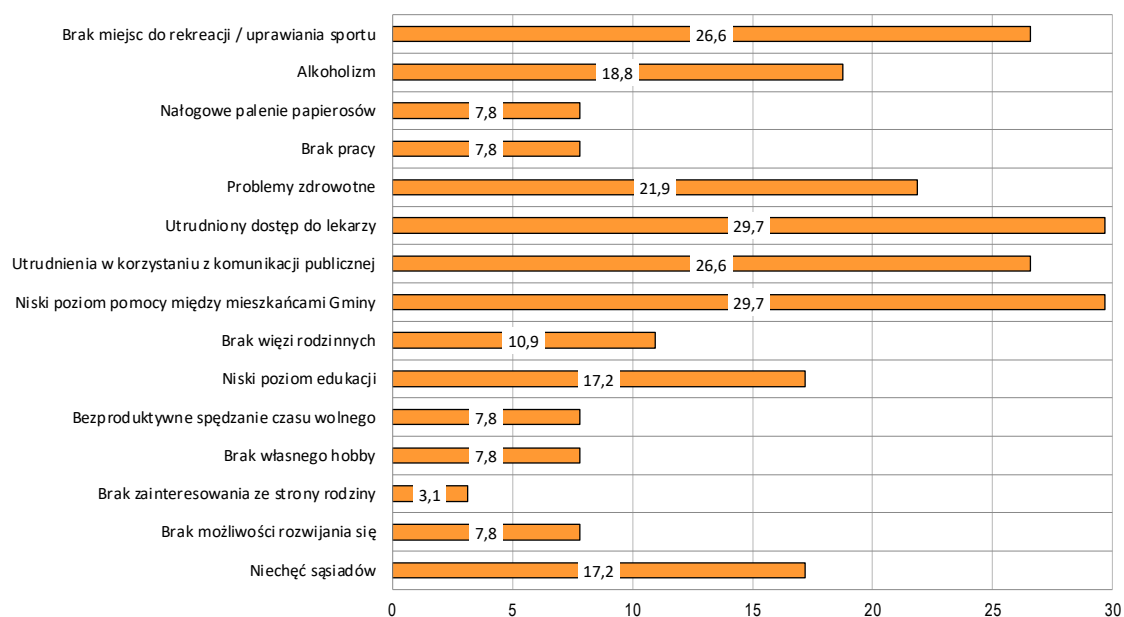
Tabela 4.34

Problemy osobiste z którymi borykają się ankietowani mieszkańcy Gminy Sześć

Wyszczególnienie	% populacji
Brak miejsc do rekreacji / uprawiania sportu	26,6
Alkoholizm	18,8
Nałogowe palenie papierosów	7,8
Brak pracy	7,8
Problemy zdrowotne	21,9
Utrudniony dostęp do lekarzy	29,7
Utrudnienia w korzystaniu z komunikacji publicznej	26,6
Niski poziom pomocy między mieszkańcami Gminy	29,7
Brak więzi rodzinnych	10,9
Niski poziom edukacji	17,2
Bezproduktywne spędzanie czasu wolnego	7,8
Brak własnego hobby	7,8
Brak zainteresowania ze strony rodziny	3,1
Brak możliwości rozwijania się, uczenia, podnoszenia kwalifikacji	7,8
Niechęć sąsiadów	17,2

Badania własne mieszkańców Gminy Sześć

Wykres 4.36 Problemy osobiste z którymi borykają się ankietowani mieszkańcy

Badania własne mieszkańców Gminy Sześć

Innym problemem osobistym, z którym boryka się więcej niż co piąty badany to problemy zdrowotne. **Alkoholizm** oraz **nałogowe palenie papierosów**, doskwiera **18,8** i **7,8%** respondentów. Jedną szóstą martwi niski poziom edukacji i niechęć sąsiadów, zaś mniejszą skalę – dotyczącą co dziesiątego ankietowanego mieszkańca Gminy Sześć – brak więzi rodzinnych. Pozostałe problemy trapią poniżej 8% ankietowanych mieszkańców Gminy.

Rozdział 4. CELE STRATEGICZNE I OPERACYJNE

4.1. Misja Gminy Szreńsk w zakresie rozwiązywania problemów społecznych

Zapobieganie wykluczeniu oraz integracja społeczna poprzez rozwój usług społecznych na poziomie rodziny i lokalnej społeczności

Źródło: Opracowanie własne na podstawie prac zespołu do opracowania projektu Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Szreńsk 2023-2030

4.2. Hierarchia i uzasadnienie wyboru celów strategicznych

Cele strategiczne określających stany, których osiągnięcie w poszczególnych sferach funkcjonowania Gminy Szreńsk społeczność lokalna uznaje za pożądane. Definiują one wizje rozwoju w horyzoncie czasowym roku 2027. Na podstawie przeprowadzonych konsultacji określono w *Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Szreńsk 2023-2030* trzy cele strategiczne.

Cele operacyjne konkretyzują wizje sformułowane w poszczególnych *celach strategicznych* Gminy Szreńsk w kontekście zidentyfikowanych głównych problemów

dotyczących rodzin dotkniętych kryzysem wartości i funkcji, osób dotkniętych długotrwałym bezrobociem, osób dotkniętych długotrwałą chorobą i niepełnosprawnością, młodzieży opuszczającej placówki opiekuńczo-wychowawcze i rodziny zastępcze oraz osób dotkniętych alkoholizmem i przemocą domową. Dla realizacji *celów strategicznych* określono 18 wynikających z nich *celów operacyjnych*.

W rozdziale piątym określone są wskaźniki realizacji celów, zaś *cele operacyjne* zostały rozpisane w rozdziale szóstym na listę zidentyfikowanych zadań, które mają ukazywać konkretne efekty, które Gmina Szreńsk chce osiągnąć w okresie objętym *Strategią*.

Sformułowane w procesie społeczno-ekspertycznym *cele strategiczne* i *operacyjne* zostały zaprezentowane w tablicach 4.1, 4.2, 4.3 (*cele operacyjne*, które w sekcji 4 są opisane jako priorytety rozwiązywania problemów społecznych Gminy Szreńsk, wyróżniono w tablicach żółtym tłem).

4.2.1. Cel strategiczny 1 Efektywny system wsparcia dla rodzin i dzieci oraz otoczenia rodzin - wymagających pomocy w codziennym funkcjonowaniu

W przypadku braku zdolności rodzin w pełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz wyczerpaniu działań wspierających, dla dobra dziecka może być ono umieszczone w pieczy zastępczej (na podstawie orzeczenia sądu lub w przypadku pilnej konieczności). Piecza zastępcza ma charakter tymczasowy i dzieli się na formę rodzinną i instytucjonalną. Niestety na przestrzeni ostatnich lat proces ten przybiera na sile a ilość dzieci trafiających do pieczy zastępczej systematycznie się zwiększa, przy jednoczesnym deficycie zainteresowania pełnienia funkcji rodziny zastępczej.

Wspieranie rodziny przeżywającej trudności w sprawowaniu opieki nad dziećmi i ich wychowaniu to system zaplanowanych działań, które mają pomóc przywrócić takim rodzinom zdolności do pełnienia funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Działania te wspomagają rodziców, mających problemy w wypełnianiu obowiązków rodzicielskich, w taki sposób, aby zapobiec doprowadzeniu do sytuacji, w której dziecko, ze względu na jego dobro, zostałoby umieszczone w opiece zastępczej. Rodziny zagrożone kryzysem powinny być stale monitorowane przez pracowników socjalnych, pedagogów szkolnych, pracowników medycznych i inne instytucje, w tym także – w razie potrzeby – przez Policję i kuratorów sądowych. Pomoc rodzinie rekomendowana jest w formie konsultacji i poradnictwa specjalistycznego, terapii i mediacji, usług dla rodzin z dziećmi, pomocy prawnej oraz organizowania spotkań dla rodzin, w tym grup wsparcia. Pomocą służą asystenci rodziny, rodziny wspierające oraz placówki wsparcia dziennego.

Tablica 4.1

KARTA CELU STRATEGICZNEGO 1

EFEKTYWNY SYSTEM WSPARCIA DLA RODZIN I DZIECI ORAZ OTOCZENIA RODZIN - WYMAGAJĄCYCH POMOCY W CODZIENNYM FUNKCJONOWANIU

Cel strategiczny 1	Cele operacyjne
EFEKTYWNY SYSTEM WSPARCIA DLA RODZIN I DZIECI ORAZ OTOCZENIA RODZIN - WYMAGAJĄCYCH POMOCY W CODZIENNYM FUNKCJONOWANIU	1.1 System profilaktyki pozwalającej dzieciom pozostawać w prawidłowo funkcjonujących rodzinach biologicznych
	1.2 Poprawa sytuacji rodzin dotkniętych kryzysem i dysfunkcjami, poprzez kompleksowe wsparcie
	1.3 Promowanie i rozwój rodzinnych form pieczy zastępczej świadczonych lokalnie oraz ograniczanie opieki instytucjonalnej
	1.4 System wsparcia i poradnictwa specjalistycznego dla rodziny i pieczy zastępczej
	1.5 Wsparcia dla organizacji pozarządowych działających w obszarze wsparcia dziecka i rodziny, przeciwdziałania przemocy w rodzinie, przeciw-działania uzależnieniom
	1.6 Rozwój profilaktyki w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, szczególnie dotkniętej skutkami izolacji wywołanej pandemią
	1.7 Wspieranie powstawiania i rozwoju poradnictwa diagnostyczno-konsultacyjnego dla dzieci z zaburzeniami FAS i FASD

Źródło: Opracowanie własne na podstawie prac zespołu do opracowania projektu Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Szreńsk 2023-2030

Przykładem usług realizowanych na rzecz młodzieży w pieczy zastępczej i zagrożonej wykluczeniem oraz rodzin dotkniętych kryzysem w środowisku lokalnym jest rodzina wspierająca - rodzina z bezpośredniego otoczenia dziecka, czyli np. sąsiedzi czy rodzina zaprzyjaźniona. Rodzina wspierająca, przy współpracy asystenta rodziny, pomaga rodzinie przeżywającej trudności w opiece i wychowaniu dziecka, prowadzeniu gospodarstwa domowego, a także kształtowaniu i wypełnianiu podstawowych ról społecznych.

Jednym z warunków niezbędnych do poprawy sytuacji osób młodych jest stworzenie warunków powszechnego dostępu do edukacji już od najwcześniejszych etapów wychowania i kształcenia tj. etapu edukacji przedszkolnej. Upowszechnienie edukacji przedszkolnej, a co za tym idzie, wyrównanie szans edukacyjnych dzieci, szczególnie z obszarów wiejskich, wymaga systemowego wdrożenia elastycznych form edukacji przedszkolnej przy jednoczesnym wzmocnieniu działającej sieci ośrodków przedszkolnych i uelastycznieniu ich oferty do rzeczywistych potrzeb dzieci i ich opiekunów. Jednocześnie niezbędne jest również przełamanie barier kulturowych poprzez przekonanie rodziców o znaczeniu wczesnej edukacji dla dalszego rozwoju dziecka i decyzji o skierowaniu dziecka do przedszkola. Istotnym elementem polityki wyrównywania szans edukacyjnych powinno być także wzmocnienie działań instytucji oświatowych ukierunkowane na pomoc młodym osobom, którzy ze względu na czynniki ekonomiczne, społeczne czy kulturowe znajdują się poza systemem szkolnictwa. Wsparcie w tym zakresie powinno umożliwić ukończenie danego etapu kształcenia oraz kontynuację nauki. Wsparcie merytoryczne udzielane przez instytucje systemu oświaty powinno być połączone z systemem wsparcia materialnego umożliwiającego uczniom, szczególnie z grup defaworyzowanych dostęp do materiałów dydaktycznych oraz częściowe pokrycie kosztów związanych z uczestnictwem w systemie oświaty.

Jednym z poważniejszych w swej istocie i skutkach problemów społecznych jest przemoc w rodzinie. Zgodnie z art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, przemoc w rodzinie to jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste osób najbliższych, a także innych osób wspólnie zamieszkujących lub gospodarujących, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą. Przemoc w rodzinie może przyjmować bardzo zróżnicowane formy m.in.:

- ✓ fizyczna – polega na różnej gamie form zachowania o różnym stopniu nasilenia np. wymierzaniu policzków, biciu, kopaniu,
- ✓ seksualna – zmuszanie do określonych zachowań i kontaktów seksualnych (tj. gwałt, zmuszanie do oglądania filmów, zdjęć pornograficznych),
- ✓ psychiczna – słowne lub niewerbalne groźby użycia przemocy wobec osoby lub tego, co do niej należy, ten rodzaj przemocy przejawia się m.in. w zastraszaniu, poniżaniu, ubliżaniu, szantażowaniu,
- ✓ ekonomiczna / materialna – odmawianie lub ograniczanie dostępu do wspólnych środków finansowych lub odbieranie zarobionych pieniędzy, uniemożliwiania bądź ograniczanie podjęcia pracy zarobkowej, ale również niszczenie przedmiotów

Praca z rodzinami doświadczającymi problemów związanych z FAs/FASD w formie asystentury jest prowadzona w Polsce od ponad 10 lat. Asystenci pracują z rodzinami by

wzmocnić ich umiejętności opiekuńcze i wychowawcze a także by wspierać w kwestiach kluczowych dla domów i rodziny. Obejmuje to również doradztwo dla kobiet w ciąży. Rodziny rozwiązują swoje problemy na wielorakie sposoby. Niestety wiele wskazuje na to, że jednym ze sposobów na samokontrolę emocji jest alkohol, zaś picie alkoholu przez kobiety w ciąży może prowadzić do FAS i FASD. FAS i FASD powodują uszkodzenie mózgu i tworzących się narządów wewnętrznych. Dzieci, które w okresie prenatalnym były eksponowane na alkohol, mogą mieć różne trudności rozwojowe: upośledzenie uczenia się, często pomimo prawidłowego rozwoju intelektualnego, opóźnienie rozwoju mowy, zaburzenia w komunikacji językowej, zaburzenia myślenia przyczynowo skutkowego, nadpobudliwość. Aby skutecznie przeciwdziałać epidemii FAS/FASD konieczna jest przede wszystkim profilaktyka spożywania alkoholu w ciąży, a w przypadkach choroby już istniejących – diagnozowanie FAS/FASD i innych deficytów (opóźnień neurorozwojowych, integracji sensorycznej i innych), terapia (m.in. pedagogiczna, psychologiczna, logopedyczna czy neurologopedyczna), konsultacje i poradnictwo, grupy wsparcia i szkolenia. Konieczny jest rozwój wszystkich form wsparcia by rodzice i pracownicy pomocy społecznej mogli lepiej rozumieć, co dzieje się z dziećmi i wiedzieli, jak je wspierać.

4.2.2. Cel strategiczny 2 Zwiększona dostępność i podniesiona jakość usług społecznych realizowanych na rzecz seniorów, osób z niepełnosprawnościami oraz ich opiekunów

W ostatnich latach obserwuje się wzrost zainteresowania problematyką starości i starzenia się, co niewątpliwie jest związane z szybko postępującymi zmianami demograficznymi. Starzenie się populacji Gminy Szreńsk jest zjawiskiem zachodzącym w bardzo szybkim tempie. *Cel strategiczny 2* oraz powiązane z nim *cele operacyjne* poparte są tezą, że poznanie i analiza procesów starzenia się na wszystkich płaszczyznach życia nie tylko przyczyni się do pogłębienia ogólnej wiedzy o człowieku, ale również pozwoli na przygotowanie różnych sfer życia społeczno-gospodarczego na przyjęcie stale rosnącej populacji osób starszych. Cele operacyjne mają w praktyce realizować zasadę, że starość stanowi równie istotny i wartościowy etap życia jednostki, jak każdy poprzedni, a zadbanie o jakość życia, zabezpieczenie społeczne czy aktywność profesjonalną osób starszych są inwestycją w sytuacji nieuchronnych zmian demograficznych.

Zgodnie z prognozami, do 2050 roku odsetek osób starszych wzrośnie do 40% populacji Gminy Szreńsk, zaplanowane cele operacyjne odzwierciedlają rosnącą rolę osób starszych we wspólnocie gminnej, zarówno w sensie pomocy społecznej jak i aktywizacji społecznej i zawodowej oraz kreowania i tworzenia warunków dla aktywności i samoorganizowania się osób starszych – np. w klubach seniora, uniwersytetach trzeciego wieku, pełnienia funkcji tutorów zawodowych przez osoby z dużym doświadczeniem, kwalifikacjami czy te, które odniosły sukces zawodowy.

Tablica 4.2

KARTA CELU STRATEGICZNEGO 2

**ZWIĘKSZONA DOSTĘPNOŚĆ I PODNIESIONA JAKOŚĆ USŁUG SPOŁECZNYCH
REALIZOWANYCH NA RZECZ SENIORÓW, OSÓB Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIAMI
ORAZ ICH OPIEKUNÓW**

Cel strategiczny 2	Cele operacyjne
ZWIĘKSZONA DOSTĘPNOŚĆ I PODNIESIONA JAKOŚĆ USŁUG SPOŁECZNYCH REALIZOWANYCH NA RZECZ SENIORÓW, OSÓB Z NIEPEŁNOSPRAWNO- ŚCIAMI ORAZ ICH OPIEKUNÓW	2.1 Stosowane zasady aktywnego i zdrowego starzenia się oraz ograniczone występowanie chorób przewlekłych i ciężkich
	2.2 Zwiększenie udziału usług społecznych świadczonych na poziomie rodziny i lokalnej społeczności oraz samoorganizacji osób starszych i niepełnosprawnych
	2.3 Rehabilitacja społeczna i przestrzeganie praw osób niepełnosprawnych
	2.4 Zapobieganie zjawisku pogłębiania się niepełnosprawności w dzieciństwie i przez całe życie
	2.5 Włączenie społeczne osób niepełnosprawnych oraz poprawa jakości ich życia oraz tworzenie pozytywnych postaw społecznych wobec nich
	2.6 Poprawa dostępności placówek służby zdrowia, skrócenie czasu oczekiwania na wizytę oraz likwidacja niedostatków kadr medycznych i pomocniczych

Źródło: Opracowanie własne na podstawie prac zespołu do opracowania projektu Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Szreńsk 2023-2030

Cel strategiczny 2 wpisuje się także w zasady projektowania uniwersalnego, przez które należy rozumieć projektowanie biorące pod uwagę różnorodność potrzeb ludzkich, uczestniczenie w życiu społecznym i równouprawnienie. Celem projektowania dla wszystkich jest stworzenie wszystkim ludziom równych szans brania udziału we wszystkich dziedzinach życia. Aby cel ten został osiągnięty, otaczająca nas architektura, przedmioty codziennego użytku, usługi, kultura i informacja – krótko mówiąc, wszystko co jest stworzone przez ludzi i dla ludzi – powinno być dostępne i przystosowane dla każdej osoby w naszym społeczeństwie z możliwością adaptacji do zmian jakie progresywnie następują u każdego człowieka. Podwyższeniu poziomu równych szans zgodnie z zasadami projektowania uniwersalnego, tworzeniu odbioru Gminy Szreńsk jako przyjaznej

osobom starszym, niepełnosprawnym i przewlekle chorym mają służyć wszystkie zaplanowane cele operacyjne. Dostępność i projektowanie uniwersalne, a tym samym zapewnienie swobodnego dostępu do dóbr, usług oraz możliwości udziału w życiu społecznym i publicznym osób o szczególnych potrzebach jest stanem pożądanym w tym obszarze funkcjonowania Gminy

Niepełnosprawność nie jest wyłącznie zjawiskiem medycznym, czy problemem opiekuńczo – medycznym. Obejmuje wszystkie sfery rozwoju człowieka angażując przy tym potencjał rodziny o zasoby społeczne. Nakłady na wczesną terapię i pedagogiczne wspomaganie rozwoju mogą przyczynić się do ograniczenia w przyszłości wydatków na opiekę zdrowotną. Za jak najwcześniejszym zdiagnozowaniem zagrożeń i zaburzeń oraz podjęciem rehabilitacji, terapii i wspomagania rozwoju dzieci przemawiają następujące przesłanki:

- ✓ Duża plastyczność centralnego układu nerwowego we wczesnym okresie rozwoju oraz związana z tym możliwość korekcji zaburzonych funkcji,
- ✓ Możliwość zahamowania rozwoju wielu zaburzeń, a czasami zatrzymanie niekorzystnych zmian,
- ✓ Duża podatność dzieci na działania rewalidacyjne.

Choroby przewlekłe są istotnym i coraz większym problemem w społeczeństwie. Są one zdecydowanie główną przyczyną śmiertelności i odpowiadają za około 86% wszystkich zgonów w Unii Europejskiej. Co roku dwa miliony ludzi umierają z powodu chorób układu krążenia i szacuje się, że 8% społeczeństwa ma cukrzycę – niektórzy ludzie niepotrzebnie. Podobna sytuacja – na lokalną skalę – ma miejsce w Gminie Szreńsk. Wielu przypadkom chorób przewlekłych można zapobiec poprzez ograniczenie głównych czynników ryzyka, do których zalicza się palenie tytoniu, nadużywanie alkoholu, złe odżywianie i niedostateczną aktywność fizyczną. Władze Gminy Szreńsk mają świadomość, że nie można ignorować tego problemu, stąd zaplanowane cele operacyjne i determinacja do podejmowania odpowiednich działań w tym zakresie. Obszarem oddziaływania powinno być także podnoszenie świadomości i ograniczanie czynników ryzyka wpływających na zdrowie i jakość życia osób starszych, niepełnosprawnych i przewlekle chorych – zarówno w grupach docelowych, jak i ich otoczeniu społecznym.

4.2.3. Cel strategiczny 3 *Polityka społeczna służąca aktywizacji i integracji osób dotkniętych sprzężonymi problemami społecznymi*

Skuteczność podejmowanych działań zależy bezpośrednio od dopasowania realizowanego wsparcia do zróżnicowanych potrzeb osób zagrożonych wykluczeniem, poprzez ich właściwe zdiagnozowanie oraz kompleksowe podejście, uwzględniające

specyfikę poszczególnych grup społecznych. Konieczne jest również stworzenie odpowiednich warunków instytucjonalnych dla podniesienia poziomu aktywności społecznej w Gminie poprzez udzielenie wsparcia organizacyjnego i kadrowego na rzecz instytucji realizujących zadania z zakresu edukacji i kultury w Gminie Szreńsk.

Tablica 4.3

KARTA CELU STRATEGICZNEGO 3

**POLITYKA SPOŁECZNA SŁUŻĄCA AKTYWIZACJI I INTEGRACJI
OSÓB DOTKNIĘTYCH SPRZĘŻONYMI PROBLEMAMI SPOŁECZNYMI**

Cel strategiczny 3	Cele operacyjne
POLITYKA SPOŁECZNA SŁUŻĄCA AKTYWIZACJI I INTEGRACJI OSÓB DOTKNIĘTYCH SPRZĘŻONYMI PROBLEMAMI SPOŁECZNYMI	3.1 Zwiększenie udziału usług pomocy społecznej świadczonych na poziomie rodziny i lokalnej społeczności
	3.2 Wysoka dostępność usług pomocy społecznej odpowiadających zapotrzebowaniu osób zagrożonych wykluczeniem społecznym
	3.3 Systematyczne doskonalenie kadr instytucji pomocy społecznej i rynku pracy do aktualnych potrzeb
	3.4 Wspieranie finansowe i organizacyjne już istniejących oraz tworzenie nowych placówek udzielających wsparcia osobom zagrożonych i dotkniętych sprzężonymi problemami społecznymi
	3.5 Rozwój usług środowiskowych poprzez proces deinstytucjonalizacji, wzmocnienie organizacji pozarządowych i społeczeństwa obywatelskiego

Źródło: Opracowanie własne na podstawie prac zespołu do opracowania projektu Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Szreńsk 2023-2030

Istotnym czynnikiem wpływającym na skuteczne rozwiązywanie problemów społecznych jest infrastruktura pomocy społecznej. Wzrost powszechności dostępu do świadczeń pomocy społecznej wraz z rosnącą jakością usług są niezbędnymi elementami rozwoju społeczno-gospodarczego Gminy i decydują w dużej mierze o poczuciu bezpieczeństwa społecznego. Innym istotnym uzupełnieniem działań ukierunkowanych na rozwiązywanie problemów społecznych jest rozwijanie na terenie Gminy Szreńsk usług pomocy społecznej świadczonych na poziomie rodziny i lokalnej społeczności pozwalających zapobieganie sprzężonym problemom społecznym u ich źródła.

Uruchomienie tych podmiotów i mechanizmów infrastruktury społecznej jest warunkiem koniecznym do walki z wykluczeniem społecznym i zawodowym wśród osób dotkniętych sprzężonymi problemami społecznymi. Trudno sobie wyobrazić skuteczną politykę społeczną Gminy bez skutecznego zrealizowania tego celu strategicznego i operacyjnego.

Wsparciem dla przemian społecznych w Gminie Szreńsk powinny być również skuteczne i nowoczesne usługi, świadczone przez instytucje pomocy i integracji społecznej. Także dostosowane do funkcjonowania w sytuacji pandemii, kryzysu migracyjnego i innych zagrożeń powszechnych czy w zmieniającym się otoczeniu społecznym – np. poprzez możliwość skutecznego świadczenia zdalnej pracy socjalnej. Niezbędny w tym celu jest rozwój form i narzędzi aktywnej integracji zarówno w jej wymiarze społecznym, jak i edukacyjnym czy zawodowym. Ponadto wobec zwiększonej liczby zadań z zakresu pomocy społecznej konieczne jest systematyczne wzmocnienie i doskonalenie kadr instytucji odpowiedzialnych za realizację tych działań. W szczególności dotyczy to pracowników Ośrodka Pomocy Społecznej zajmujących się pomocą osobom zagrożonym ubóstwem i wykluczeniem społecznym, prowadzących działania w ramach aktywnej integracji zarówno społecznej, zdrowotnej, edukacyjnej jak i zawodowej. W obecnej perspektywie budżetowej istnieje przestrzeń do skutecznego działania w tym zakresie w partnerstwie publiczno-publicznym np. z Mazowieckim Centrum Polityki Społecznej w Warszawie, które będzie realizowało projekty koordynacyjne.

Trzeci sektor na terenie Gminy Szreńsk wykazuje deficyty funkcji i realizowanych zadań w zakresie polityki społecznej. Można równocześnie zaobserwować niski poziom profesjonalizacji organizacji pozarządowych. Integralne znaczenie i bardzo poważne wyzwania stojące przed Gminą w zakresie polityki społecznej oraz waga problemów w tym obszarze, które wymagają rozwiązania determinuje konieczność zdecydowanego zwiększenia udziału organizacji pozarządowych w świadczeniu usług pomocy społecznej. To zwiększenie powinno obejmować zarówno progres ilościowy – w sensie ilości realizowanych działań – jak i stymulowanie i inicjowanie powstawiania nowych organizacji, a także politykę kreowania innowacyjnych rozwiązań w polityce społecznej. Możliwą ścieżką jest uproszczanie zasad konkursów dla organizacji pozarządowych tak, aby jak największa liczba mogła brać w nich udział, co pozwoli na rozszerzenie oferty usług.

Rozdział 5. REZULTATY I WSKAŹNIKI REALIZACJI STRATEGII

5.1. Rezultaty i wskaźniki dla poszczególnych celów strategicznych

Zidentyfikowane w procesie społeczno-eksperckim rezultaty i wskaźniki *Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Szreńsk 2023-2030* dla poszczególnych celów strategicznych zostały zaprezentowane w tabelach 5.1, 5.2 oraz 5.3.

5.1.1. Rezultaty i wskaźniki celu strategicznego 1 *Efektywny system wsparcia dla rodzin i dzieci oraz otoczenia rodzin - wymagających pomocy w codziennym funkcjonowaniu*

Tabela 5.1

Rezultaty i wskaźniki celu strategicznego 1 *Efektywny system wsparcia dla rodzin i dzieci oraz otoczenia rodzin - wymagających pomocy w codziennym funkcjonowaniu*

Nazwa wskaźnika	Wartość bazowa (2022)	Wartość docelowa (2030)	Źródło danych
Liczba osób objętych wsparciem dedykowanym rodzinom z dziećmi w postaci usług poradnictwa specjalistycznego	b/d	30	Ocena zasobów pomocy społecznej, sprawozdania z dotacji dla NGO
Liczba osób objętych usługami w zakresie wspierania rodziny i pieczy zastępczej	b/d	30	Ocena zasobów pomocy społecznej, sprawozdania z dotacji dla NGO
Liczba opiekunów faktycznych/niefORMALNYCH objętych wsparciem	b/d	50	Ocena zasobów pomocy społecznej, sprawozdania z dotacji dla NGO

Liczba dzieci objętych usługami w zakresie ochrony zdrowia psychicznego	0	7	Sprawozdania MPiPS Dane z projektów GOPS
Liczba utworzonych miejsc świadczenia usług wspierania rodziny i pieczy zastępczej w społeczności lokalnej	0	1	Ocena zasobów pomocy społecznej, sprawozdania z dotacji dla NGO

Źródło: Opracowanie własne na podstawie prac zespołu do opracowania projektu Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Szreńsk 2023-2030

5.1.2. Rezultaty i wskaźniki celu strategicznego 2

Zwiększona dostępność i podniesiona jakość usług społecznych realizowanych na rzecz seniorów, osób z niepełnosprawnościami oraz ich opiekunów

Tabela 5.2

Rezultaty i wskaźniki celu strategicznego 2 *Osoby z niepełnosprawnościami*

Nazwa wskaźnika	Wartość bazowa (2022)	Wartość docelowa (2030)	Źródło danych
Liczba osób niepełnosprawnych korzystających ze wsparcia w zakresie aktywizacji zawodowej	0	3	Ocena zasobów pomocy społecznej, sprawozdania z dotacji dla NGO
Liczba opracowanych i wdrożonych indywidualnych planów drogi życiowej i zawodowej seniorów i osób z niepełnosprawnościami	0	10	Ocena zasobów pomocy społecznej, sprawozdania z dotacji dla NGO
Liczba osób z niepełnosprawnościami korzystających z usług asystenta osobistego	0	7	Ocena zasobów pomocy społecznej, sprawozdania z dotacji dla NGO
Liczba zrealizowanych godzin usług asystenta osobistego osoby niepełnosprawnej	0	5 000	Ocena zasobów pomocy społecznej, sprawozdania z dotacji dla NGO
Liczba osób z niepełnosprawnościami korzystających z usług opieki wytchnieniowej	0	5	Ocena zasobów pomocy społecznej, sprawozdania z dotacji dla NGO

Liczba zrealizowanych godzin usług opieki wytchnieniowej	0	1 200	Ocena zasobów pomocy społecznej, sprawozdania z dotacji dla NGO
Liczba osób starszych objętych usługami świadczonymi w społeczności lokalnej	0	25	Ocena zasobów pomocy społecznej, sprawozdania z dotacji dla NGO
Liczba osób 55+ objętych usługami społecznymi w zakresie ochrony zdrowia psychicznego	0	30	Sprawozdania MPiPS Dane z projektów GOPS

Źródło: Opracowanie własne na podstawie prac zespołu do opracowania projektu Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Szreńsk 2023-2030

5.1.3. Rezultaty i wskaźniki celu strategicznego 3

Polityka społeczna służąca aktywizacji i integracji osób dotkniętych sprzężonymi problemami społecznymi

Tabela 5.4

Rezultaty i wskaźniki w obszarze Polityka społeczna służąca aktywizacji i integracji osób dotkniętych sprzężonymi problemami społecznymi

Nazwa wskaźnika	Wartość bazowa (2022)	Wartość docelowa (2030)	Źródło danych
Liczba osób zagrożonych, wspartych w celu nabycia, przywrócenia lub wzmocnienia kompetencji społecznych, zaradności, samodzielności i aktywności społecznej	0	10	Ocena zasobów pomocy społecznej Dane z projektów GOPS
Liczba osób zagrożonych, wspartych wyposażeniem w kompetencje i kwalifikacje zawodowe pożądane na rynku pracy, oraz w utrzymaniu zatrudnienia, np. prace społecznie użyteczne, staże zawodowe	0	10	Ocena zasobów pomocy społecznej Dane z projektów GOPS
Liczba osób zagrożonych, wspartych w celu nabycia lub podwyższenia kompetencji ogólnych lub zawodowych dostosowanych do potrzeb rynku pracy	0	10	Ocena zasobów pomocy społecznej Dane z projektów GOPS

Liczba osób, które przeszły z opieki instytucjonalnej do usług świadczonych w społeczności lokalnej	0	10	Raport o stanie Gminy Szreńsk
Liczba utworzonych miejsc świadczenia usług w społeczności lokalnej	0	3	Raport o stanie Gminy Szreńsk
Liczba pracowników GOPS, którzy podnieśli kompetencje w zakresie deinstytucjonalizacji i rozwoju usług społecznych	0	3	Raport o stanie Gminy Szreńsk
Liczba organizacji społeczeństwa obywatelskiego objętych wsparciem	0	3	Ocena zasobów pomocy społecznej Dane z projektów GOPS
Liczba osób reprezentujących organizacji społeczeństwa obywatelskiego (w tym wolontariuszy) objętych wsparciem	0	10	Ocena zasobów pomocy społecznej Dane z projektów GOPS

Źródło: Opracowanie własne na podstawie prac zespołu do opracowania projektu *Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Szreńsk 2023-2030*

Rozdział 6. ZIDENTYFIKOWANE PROJEKTY I ZADANIA SŁUŻĄCE REALIZACJI CELÓW STRATEGII

6.1. Lista zidentyfikowanych zadań i projektów

6.1.1. Cel strategiczny 1 *Efektywny system wsparcia dla rodzin i dzieci oraz otoczenia rodzin - wymagających pomocy w codziennym funkcjonowaniu*

Do realizacji celu strategicznego 1 *Efektywny system wsparcia dla rodzin i dzieci oraz otoczenia rodzin - wymagających pomocy w codziennym funkcjonowaniu* przyczynią się następujące zidentyfikowane zadania i projekty, które zostały zaprezentowane w tabelicy 6.1 wraz z przewidywanymi źródłami finansowania.

Tabela 6.1

Plan finansowania zidentyfikowanych zadań i projektów celu strategicznego 1
Efektywny system wsparcia dla rodzin i dzieci oraz otoczenia rodzin
- wymagających pomocy w codziennym funkcjonowaniu

Nazwa działania / projektu	Planowana wartość zadania	Źródło danych	Realizator
Poradnictwo specjalistyczne dla rodzin z dziećmi	37 000	Dotacje w ramach Działania FEMA.08.06 <i>Usługi społeczne na rzecz rodzin</i> w naborach ogłaszanych przez MJWPU	GOPS / NGO
Poradnictwo specjalistyczne dla wychowanków i opiekunów pieczy zastępczej	30 000	Dotacje w ramach Działania FEMA.08.06 <i>Usługi społeczne na rzecz rodzin</i> w naborach ogłaszanych przez MJWPU	GOPS / NGO

Wsparcie dla opiekunów faktycznych/nieformalnych	21 000	Dotacje w ramach Działania FEMA.08.06 <i>Usługi społeczne na rzecz rodzin</i> w naborach ogłaszanych przez MJWPU	GOPS / NGO
Poradnictwo specjalistyczne dla osób zagrożonych przemocą domową	25 000	Dotacje w ramach Działania FEMA.08.06 <i>Usługi społeczne na rzecz rodzin</i> w naborach ogłaszanych przez MJWPU	GOPS / NGO
Warsztaty dla rodziców z zakresu umiejętności wychowawczych	30 000	Dotacje w ramach Działania FEMA.08.06 <i>Usługi społeczne na rzecz rodzin</i> w naborach ogłaszanych przez MJWPU	GOPS / NGO
Promowanie tworzenia grup samopomocowych rodzin	16 000	Dotacje w ramach Działania FEMA.08.06 <i>Usługi społeczne na rzecz rodzin</i> w naborach ogłaszanych przez MJWPU	GOPS / NGO
Wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci z niepełnosprawnościami	30 000	Dotacje w ramach Działania FEMA.08.01 <i>Aktywizacja społeczna i zawodowa</i> w naborach ogłaszanych przez MJWPU	GOPS / NGO
Usługi społeczne w zakresie ochrony zdrowia psychicznego dla dzieci	25 000	Dotacje w ramach Działania FEMA.08.05 <i>Usługi społeczne i zdrowotne</i> w naborach ogłaszanych przez MJWPU	GOPS / NGO
Diagnozowanie FAS/FASD i innych deficytów (opóźnień neurorozwojowych, integracji sensorycznej i innych)	37 000	Dotacje w ramach Działania FEMA.08.05 <i>Usługi społeczne i zdrowotne</i> w naborach ogłaszanych przez MJWPU	GOPS / NGO

Źródło: Opracowanie własne na podstawie prac zespołu do opracowania projektu *Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Sześć 2023-2030*

6.1.2. Cel strategiczny 2 *Zwiększona dostępność i podniesiona jakość usług społecznych realizowanych na rzecz seniorów, osób z niepełnosprawnościami oraz ich opiekunów*

Do realizacji celu strategicznego 2 *Zwiększona dostępność i podniesiona jakość usług społecznych realizowanych na rzecz seniorów, osób z niepełnosprawnościami oraz ich opiekunów* przyczynią się następujące zidentyfikowane zadania i projekty, które zostały zaprezentowane w tabelicy 6.2 wraz z przewidywanymi źródłami finansowania.

Tabela 6.2

Plan finansowania zidentyfikowanych zadań i projektów celu strategicznego 2 *Zwiększona dostępność i podniesiona jakość usług społecznych realizowanych na rzecz seniorów, osób z niepełnosprawnościami oraz ich opiekunów*

Rodzaj kosztu	Planowana wartość zadania	Źródło finansowania	Realizator
Realizacja i rozwój usług asystenckich - Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej	250 000	Program MRiPS <i>Asystent Osobisty Osoby Niepełnosprawnej – edycja 2025</i> Finansowany ze środków państwowego funduszu celowego - <i>Fundusz Solidarnościowy</i>	GOPS / NGO
Opieka wytchnieniowa w formie pobytu dziennego dla osób z niepełnosprawnościami	60 000	Program MRiPS <i>Opieka Wytchnieniowa – edycja 2025</i> Finansowany ze środków państwowego funduszu celowego - <i>Fundusz Solidarnościowy</i>	GOPS / NGO
Opracowanie i wdrożenie indywidualnych planów drogi życiowej i zawodowej osób z niepełnosprawnościami	30 000	Dotacje w ramach Działania FEMA.08.01 <i>Aktywizacja społeczna i zawodowa</i> w naborach ogłaszanych przez MJWPU	GOPS
Aktywna integracja osób z niepełnosprawnościami poprzez imprezy sportowe, rekreacyjne i kulturalne	10 000	Dofinansowanie ze środków PFRON sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych	GOPS / NGO

Wspieranie i motywowanie osób z niepełnosprawnościami do podnoszenia poziomu kształcenia i posiadanych kwalifikacji poprzez kształcenie ustawiczne	100 000	Dotacje w ramach Działania FEMA.08.01 <i>Aktywizacja społeczna i zawodowa</i> w naborach ogłaszanych przez MJWPU	GOPS / NGO
Wsparcie rodziny i osób pełniących opiekę nad osobą potrzebującą wsparcia w codziennym funkcjonowaniu –usługami świadczonymi w społeczności lokalnej	210 000	Dotacje w ramach Działania FEMA.08.05 <i>Usługi społeczne i zdrowotne</i> w naborach ogłaszanych przez MJWPU	GOPS / NGO
Objęcie osób starszych usługami świadczonymi w społeczności lokalnej	160 000	Dotacje w ramach Działania FEMA.08.05 <i>Usługi społeczne i zdrowotne</i> w naborach ogłaszanych przez MJWPU	GOPS / NGO
Usługi społeczne w zakresie ochrony zdrowia psychicznego dla osób 55+	120 000	Dotacje w ramach Działania FEMA.08.05 <i>Usługi społeczne i zdrowotne</i> w naborach ogłaszanych przez MJWPU	GOPS / NGO
Upowszechnianie idei aktywnego i zdrowego starzenia się	30 000	Dotacje w ramach Działania FEMA.08.05 <i>Usługi społeczne i zdrowotne</i> w naborach ogłaszanych przez MJWPU	GOPS / NGO
Programy w zakresie edukacji zdrowotnej i promocji zdrowego stylu życia	30 000	Dotacje w ramach Działania FEMA.08.05 <i>Usługi społeczne i zdrowotne</i> w naborach ogłaszanych przez MJWPU	GOPS / NGO
Aktywizacja społeczna i zdrowotna służąca poprawie jakości życia osób starszych oraz ograniczanie wykluczenia społecznego tych osób	120 000	Dotacje w ramach Działania FEMA.08.05 <i>Usługi społeczne i zdrowotne</i> w naborach ogłaszanych przez MJWPU	GOPS / NGO
Program wspierania opiekunów nieformalnych osób starszych oraz procesu deinstytucjonalizacji usług zorientowanych na pomoc seniorom poprzez rozwój wolontariatu opiekuńczego czy pomocy sąsiedzkiej	160 000	Dotacje w ramach Działania FEMA.08.05 <i>Usługi społeczne i zdrowotne</i> w naborach ogłaszanych przez MJWPU	GOPS / NGO

Pomoc sąsiedzka – wolontariat <i>Senior dla seniora</i>	50 000	Dotacje w ramach Działania FEMA.08.05 <i>Usługi społeczne i zdrowotne</i> w naborach ogłaszanych przez MJWPU	GOPS / NGO
Pomoc specjalistyczna w formie usług społecznych zgodnych z zapotrzebowaniem lokalnych seniorów	120 000	Dotacje w ramach Działania FEMA.08.05 <i>Usługi społeczne i zdrowotne</i> w naborach ogłaszanych przez MJWPU	GOPS / NGO

Źródło: Opracowanie własne na podstawie prac zespołu do opracowania projektu *Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Szreńsk 2023-2030*

6.1.3. Cel strategiczny 3 *Polityka społeczna służąca aktywizacji i integracji osób dotkniętych sprzężonymi problemami społecznymi*

Do realizacji celu strategicznego 3 *Polityka społeczna służąca aktywizacji i integracji osób dotkniętych sprzężonymi problemami społecznymi oraz ich opiekunów* przyczynią się następujące zidentyfikowane zadania i projekty, które zostały zaprezentowane w tablicy 6.3 wraz z przewidywanymi źródłami finansowania.

Tabela 6.3

**Plan finansowania zidentyfikowanych zadań i projektów celu strategicznego 3
*Polityka społeczna służąca aktywizacji i integracji osób dotkniętych sprzężonymi problemami społecznymi***

Rodzaj kosztu	Planowana wartość finansowania	Źródło finansowania	Realizator
Przejęcie z opieki instytucjonalnej do usług świadczonych w społeczności lokalnej	250 000	Dotacje w ramach Działania FEMA.08.05 <i>Usługi społeczne i zdrowotne</i> w naborach ogłaszanych przez MJWPU	GOPS / NGO
Współpraca z Mazowieckim Centrum Polityki Społecznej przy realizacji projektu koordynacyjnego FERS	50 000	Dotacje, granty pilotażowe i innowacyjne oraz wsparcie merytoryczne w ramach FERS realizowanego przez MCPS	GOPS

Aktywna integracja osób zagrożonych wykluczeniem społecznym – wspieranie i motywowanie, aktywizacja społeczna, zapobieganie wykluczeniu społecznemu	250 000	Dotacje w ramach Działania FEMA.08.07 <i>Integracja społeczna osób w kryzysie bezdomności i zagrożonych bezdomnością</i> w naborach ogłaszanych przez MJWPU	GOPS / NGO
Koordinacja usług społecznych i tworzenie Lokalnego Planu Deinstytucjonalizacji usług społecznych Gminy Szreńsk	50 000	Dotacje, granty pilotażowe i innowacyjne oraz wsparcie merytoryczne w ramach FERS realizowanego przez MCPS	GOPS
Rozwój opieki nieformalnej – tworzenie i rozwój miejsc świadczenia usług w społeczności lokalnej	250 000	Dotacje w ramach Działania FEMA.08.05 <i>Usługi społeczne i zdrowotne</i> w naborach ogłaszanych przez MJWPU	GOPS / NGO
Program przejścia pracowników opieki instytucjonalnej do świadczenia usług w społeczności lokalnej	30 000	Dotacje, granty pilotażowe i innowacyjne oraz wsparcie merytoryczne w ramach FERS realizowanego przez MCPS	GOPS
Deinstytucjonalizacja i rozwój usług dla osób przebywających w opiece instytucjonalnej	80 000	Dotacje w ramach Działania FEMA.08.05 <i>Usługi społeczne i zdrowotne</i> w naborach ogłaszanych przez MJWPU	GOPS / NGO
Program wsparcia w zakresie przygotowania i wdrażania procesu deinstytucjonalizacji usług dla pracowników GOPS	70 000	Studia podyplomowe i programy szkoleniowe w ramach FERS realizowanego przez MCPS	GOPS
Program podnoszenia kompetencji w zakresie deinstytucjonalizacji i rozwoju usług społecznych w obszarze pieczy zastępczej dla pracowników GOPS	50 000	Studia podyplomowe i programy szkoleniowe w ramach FERS realizowanego przez MCPS	GOPS
Aktywizacja społeczna i zawodowa osób biernych zawodowo oraz zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym przy zastosowaniu usług aktywnej integracji społecznej, edukacyjnej, zawodowej i zdrowotnej	250 000	Dotacje w ramach Działania FEMA.08.01 <i>Aktywizacja społeczna i zawodowa</i> w naborach ogłaszanych przez MJWPU	GOPS / NGO

Źródło: Opracowanie własne na podstawie prac zespołu do opracowania projektu *Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Szreńsk 2023-2030*

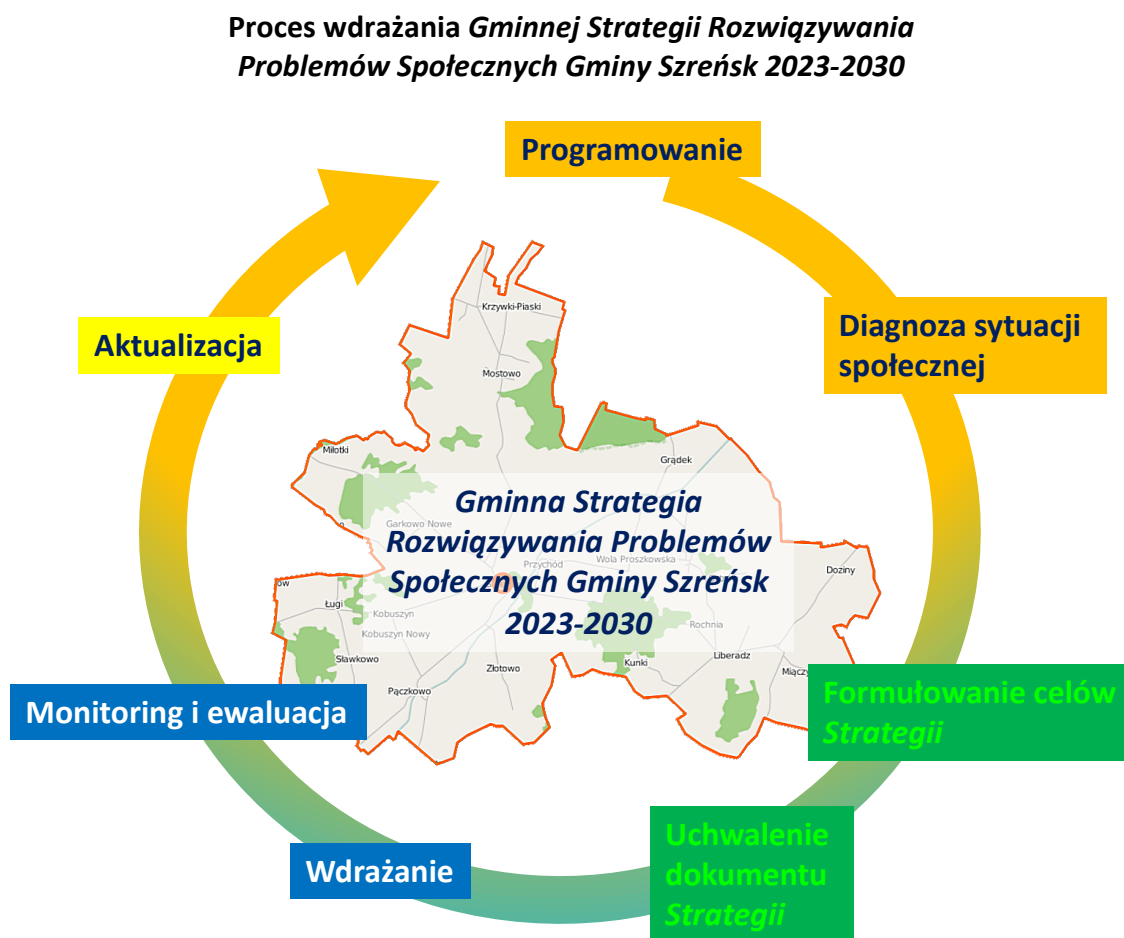
Rozdział 7. WDRAŻANIE STRATEGII

Programowanie *Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Sześć 2023-2030* obejmuje przygotowanie i uchwalenie dokumentu *Strategii* wraz z wykazem zidentyfikowanych i zaplanowanych projektów poprawiających sytuację w sferze społecznej na obszarze Gminy. Realizacja uchwalonej *Strategii* za pomocą zróżnicowanego instrumentarium będzie obejmować rozciągnięte w czasie etapy:

- oparacowanie i uchwalenie,
- wdrażanie,
- monitorowanie i ewaluację,
- ocenę i aktualizację.

Schemat procesu wdrażania *Strategii* prezentuje rysunek 7.1

Rysunek 7.1

Źródło: Opracowanie własne

7.1. Dokumentacja procesu wdrażania

Proces wdrażania *Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Szreńsk 2023-2030* będzie oparty na zasadach: jawności życia publicznego, personalnej odpowiedzialności za wykonywanie zadań oraz wieloletniego planowania. *Strategia* będzie wdrażana przez wyznaczone do tego podmioty przy wykorzystywaniu różnych narzędzi.

7.1.1. Zadania realizacyjne

Zadania realizacyjne są narzędziem służącym do osiągnięcia poprawy konkretnej sytuacji w sferze społecznej Gminy Szreńsk. Zadania są opracowywane na podstawie przeprowadzonego procesu opracowania *Strategii*, w szczególności przeprowadzonej diagnozy sytuacji społecznej Gminy i mają się przyczyniać do osiągnięcia stanów określonych w poszczególnych celach strategicznych i operacyjnych.

Zadania są realizowane przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Szreńsku, wyznaczone przez Wójta Gminy Szreńsk stosowne wydziały merytoryczne Urzędu Gminy, jednostki podległe oraz organizacje pozarządowe, środowisko i społeczeństwo obywatelskie i rodziny – jako partnerstwa publiczno-społeczne lub w ramach zadań zleconych przez samorząd gminny w konkursach otwartych.

Istnieje również możliwość realizacji zadań przez podmioty prywatne, zarówno w ramach partnerstwa publiczno-prywatnego jak i zamówień publicznych. Ponadto podmioty administracji publicznej, zarówno jednostki podległe Wójtowi Gminy Szreńsk, jak i podmioty administracji powiatowej, wojewódzkiej czy centralnej, mogą realizować projekty w ramach partnerstwa publiczno-publicznego.

7.1.2. Sprawozdania z realizacji *Strategii*

Coroczne sprawozdania z realizacji *Strategii* przygotowuje Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej oraz wyznaczone przez Wójta Gminy Szreńsk stosowne wydziały merytoryczne Urzędu Gminy w zakresie wdrażanych przez nie poszczególnych *Zadań* realizacyjnych. Sprawozdania opisują przebieg realizacji *Strategii* wraz ze wskazaniem zadań zrealizowanych, zrealizowanych częściowo i nie rozpoczętych oraz identyfikacją

przyczyn problemów i prezentacją propozycji ich przezwyciężenia. Istotnym elementem *Raportu* jest ocena osiągnięcia poszczególnych *celów strategicznych i operacyjnych* – w kontekście zrealizowanych i zaplanowanych do realizacji *zadań i projektów*, w szczególności czy w każdy z celów wpisują się przygotowane *zadania i projekty*.

Sprawozdania z realizacji *Strategii* są przedkładane Wójtowi Gminy Szreńsk w terminie do 31 marca po zakończeniu ostatniego roku realizacji oraz prezentowane będzie na stronie WWW Gminy Szreńsk.

7.1.3. Raport o Stanie Gminy Szreńsk

Jest on zbiorem w możliwie największym stopniu ujednoliconych informacji o stanie Gminy obejmujących pełne spektrum jego życia. Przedstawia również sytuację Gminy Szreńsk na tle powiatu i województwa. *Raport* opisuje stan Gminy na podstawie danych statystycznych w każdym roku realizacji *Strategii*, a uchwalany przez Radę Gminy jest w terminie do 31 maja. Publikacja jest dostępna na stronie WWW Gminy Szreńsk.

7.2. Podmioty zarządzające realizacją *Strategii*

W zarządzaniu realizacją *Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Szreńsk 2023-2030* uczestniczą głównie niżej wymienione podmioty.

7.2.1. Rada Gminy

Rada Gminy podejmuje uchwały w sprawach przyjęcia i zmian *Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Szreńsk 2023-2030*.

Komisje stałe Rady mają wpisane w zakresy swoich działań monitorowanie i kontrolowanie realizacji *Strategii*, zwłaszcza poszczególnych *zadań i projektów* realizacyjnych oraz inicjowanie i opiniowanie zmian w jej zapisach.

7.2.2. Wójt Gminy

Wójt Gminy jest odpowiedzialny za wykonywanie uchwał Rady Gminy w sprawie przyjęcia i ewentualnych zmian *Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Szreńsk 2023-2030* oraz nadzór nad jej wdrażaniem. W tym celu Wójt Gminy powołuje podmioty wdrażające *Strategię* w do których poza Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej, należeć będą wyznaczone przez Wójta stosowne wydziały merytoryczne Urzędu Gminy, jednostki podległe oraz inne organizacje i instytucje, które będą bezpośrednio nadzorować wdrażanie *Zadań* realizacyjnych.

Na podstawie danych zawartych w sprawozdaniach z realizacji *Strategii*, *Raportie o Stanie Gminy*, wyników audytów zewnętrznych realizacji poszczególnych projektów, wskaźniki realizacji i ewaluacja projektów oraz innych dokumentów i danych statystycznych Wójta Gminy wnioskuje do Rady Gminy o aktualizację *Strategii*. Aktualizacja może być dokonywana nie częściej niż raz w roku.

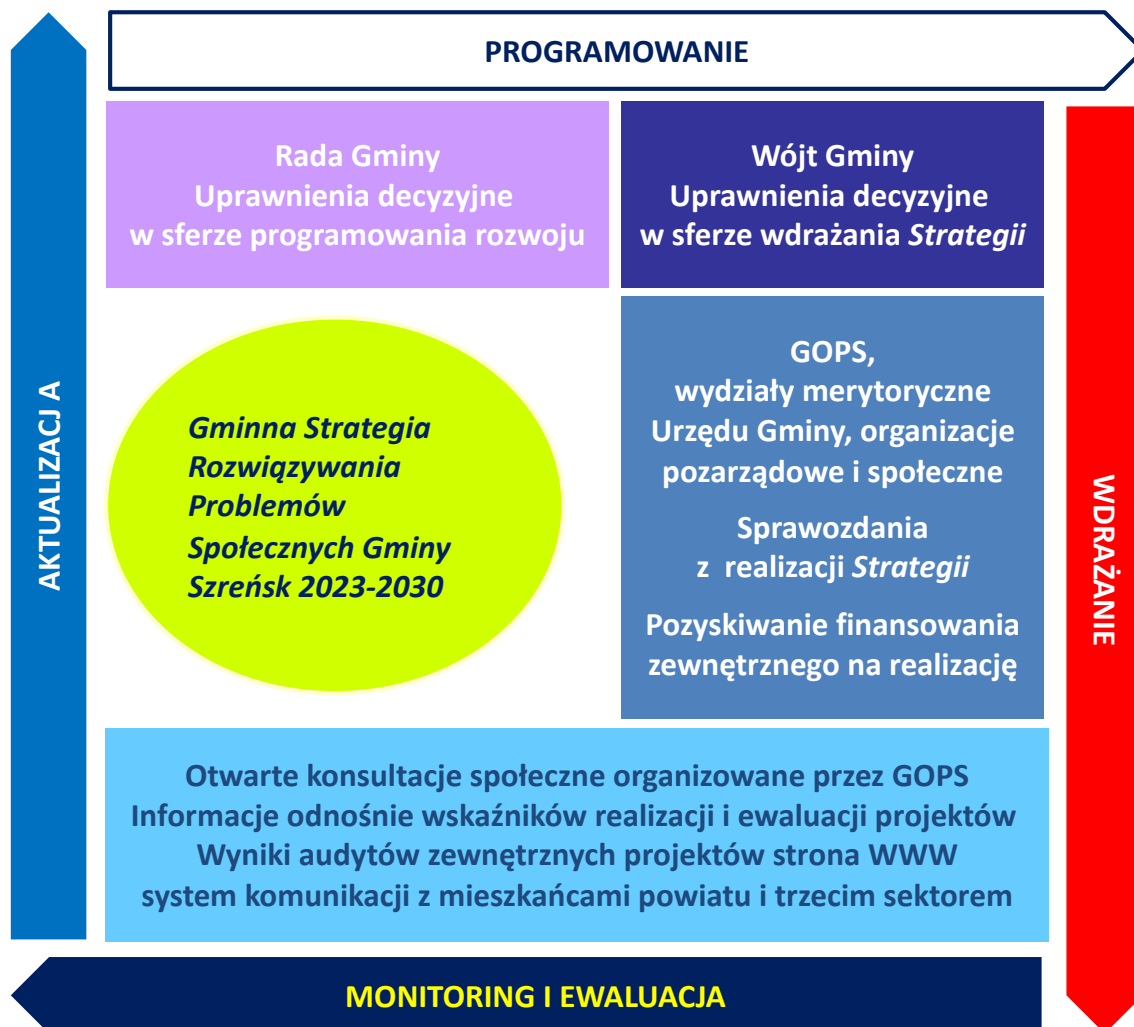
7.2.3. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej jest podmiotem kluczowym w procesie realizacji *Strategii*, równocześnie zbiera informacje o stopniu wykonania poszczególnych *zadań realizacyjnych* oraz osiągnięcia celów operacyjnych oraz nadzoruje i przeprowadza konsultacje społeczne, a także zbiera informacje odnośnie wskaźników realizacji i ewaluacji projektów oraz wyniki audytów zewnętrznych projektów. W sprawozdaniach z realizacji *Strategii* GOPS informuje i przedstawia oceny oraz wnioski z postępów we wdrażaniu *Strategii*. GOPS wnioskuje do Wójta Gminy Szreńsk w sprawie utworzenia nowych bądź likwidacji istniejących *zadań*.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej nadzoruje i animuje pozyskiwanie środków pomocy publicznej z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej oraz innych dostępnych źródeł, które będą umożliwiać sfinansowanie realizacji *Strategii*.

Rysunek 7.2

Podmioty zarządzające wdrażaniem *Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Szreńsk 2023-2030*

Źródło: Opracowanie własne

7.2.4. Konsultacje społeczne

Dla opiniowania realizacji *Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Szreńsk 2023-2030* prowadzone będą otwarte konsultacje społeczne, organizowane i monitorowane przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej. Konsultacje mają stwarzać możliwość wypowiedzi mieszkańców, ekspertów oraz różnych organizacji i podmiotów w sprawach związanych z realizacją *Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Szreńsk 2023-2030*.

Materiały uzyskane w ramach procesu uspołeczniania wdrażania *Strategii* są na bieżąco analizowane przez GOPS. Centrum przygotowuje syntetyczny raport, przedstawiając w nim najważniejsze zagadnienia i wnioski zgłaszane w ramach konsultacji społecznych związane z wdrażaniem *Strategii*. Raport przekazywany jest Wójtowi Gminy, a także prezentowany będzie na stronie WWW Gminy Szreńsk.

Rozdział 8. SPOSOBY MONITOROWANIA, AKTUALIZACJI, FINANSOWANIA I KOMUNIKACJI SPOŁECZNEJ STRATEGII

8.1. System monitorowania

Prowadzony będzie monitoring wskaźnikowy i społeczny. Monitoring wskaźnikowy będzie prowadzony w oparciu o oczekiwane wskaźniki osiągnięć przez poszczególne podmioty wdrażające *zadania* realizacyjne, zaś monitoring społeczny będzie na podstawie wyników badania opinii, w szczególności poprzez konsultacje społeczne. Poziom osiągnięcia każdego z *celów operacyjnych* i *strategicznych* będzie zmierzony w ostatnim roku realizacji *Strategii* tj. 2030 roku, a poszczególnych *zadań* realizacyjnych – na koniec każdego roku kalendarzowego.

Istotny element systemu monitorowania stanowi sporządzanie sprawozdań z realizacji *Strategii* wraz ze wskazaniem zadań zrealizowanych, zrealizowanych częściowo i nie rozpoczętych oraz identyfikacją przyczyn problemów i prezentacją propozycji ich przezwyciężenia. Istotnym elementem *Raportu* jest ocena osiągnięcia poszczególnych *celów strategicznych* i *operacyjnych* – w kontekście zrealizowanych i zaplanowanych do realizacji *zadań*, w szczególności czy w każdy z celów wpisują się przygotowane *zadania*.

8.2 Sposoby ewaluacji i aktualizacji

8.2.1 Ewaluacja

Ewaluacją objęte będą postępy w realizacji *Strategii* na dwóch poziomach: poszczególnych *zadań* i *celów operacyjnych*.

Ewaluacja zadań – w terminie do 31 marca każdego roku Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej zbiera i zestawia materiał sprawozdawczy na podstawie raportów składanych do przez wyznaczone przez Wójta Gminy Szreńsk podmioty i stosowne wydziały merytoryczne Urzędu Gminy i jednostki podległe, którzy będą bezpośrednio nadzorować opracowanie i wdrażanie poszczególnych *zadań*. Materiał sprawozdawczy określa osiągnięty na koniec poprzedniego roku kalendarzowego poziom wskaźników przypisanych do każdego *zadania*. Następnie dokonywana jest ocena końcowa oraz formułowane są wnioski dla Wójta Gminy Szreńsk.

Ewaluacja celów operacyjnych – w ostatnim roku realizacji, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej zbiera i zestawia materiał sprawozdawczy na podstawie pomiarów wskaźników osiągniętych na koniec roku kalendarzowego, korzystając przy tym także z informacji z powszechnie dostępnych źródeł, ocen eksperckich, wyników monitoringu społecznego i konsultacji społecznych. Ocenę okresową wraz ze sformułowaniem wniosków wykonuje zewnętrzna organizacja trzeciego sektora i przekazuje ją Wójtowi Gminy Szreńsk i Radzie Gminy.

8.2.2. Aktualizacja

Wynikające z monitorowania i oceny wdrażania *Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Szreńsk 2023-2030*, zmiany w zapisach dokumentu mogą być dokonywane na bieżąco przez Wójta Gminy Szreńsk w *zadaniach* realizacyjnych na wniosek Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej. Ewentualne zmiany dotyczące *celów operacyjnych* i wybranych spośród nich priorytetów oraz *celów strategicznych* mogą być wprowadzone przez Radę Gminy po każdorazowej ich okresowej ocenie. Systematyczna aktualizacja *Strategii*, jest ukierunkowana na uwzględnienie w niej pojawiających się nowych zadań i wykorzystanie nowych możliwości.

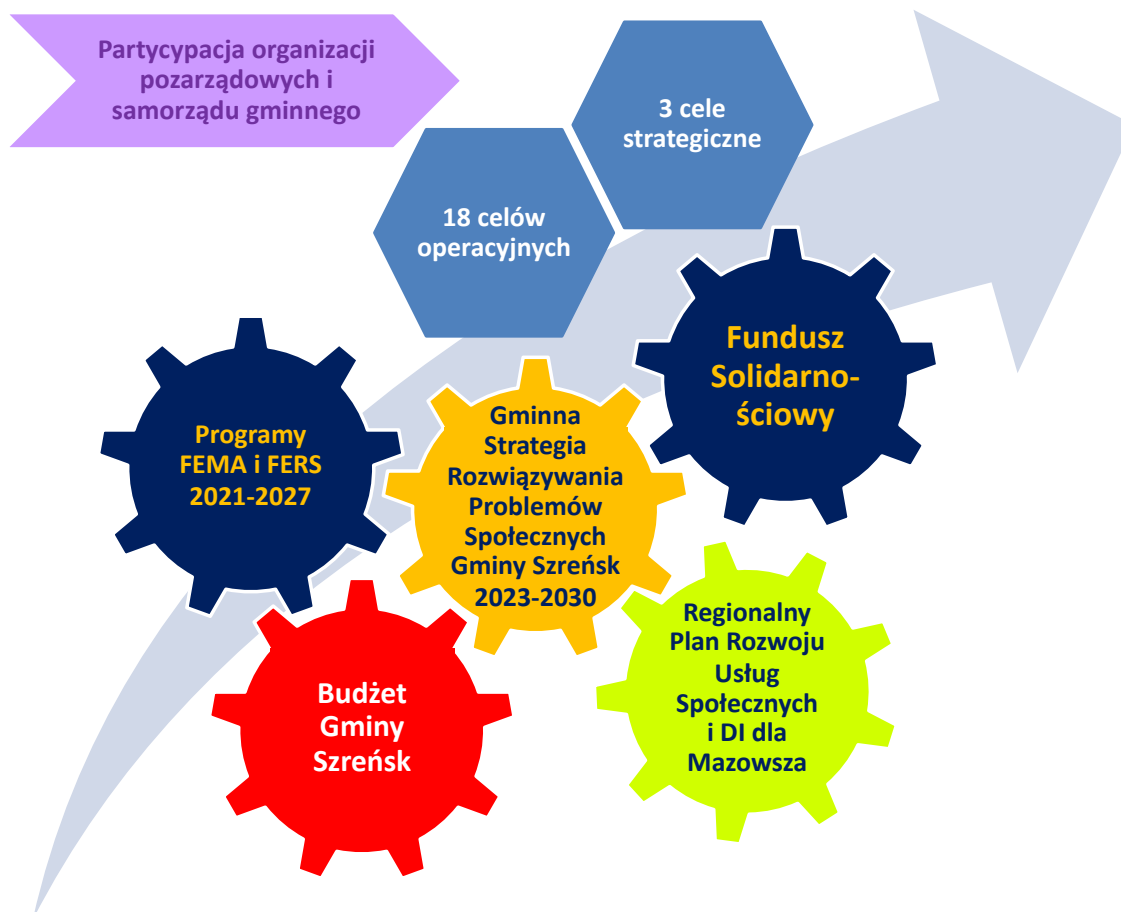
Projekty uchwał w sprawie zmian w *Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Szreńsk 2023-2030*, wymagają przed skierowaniem ich do komisji i na sesję Rady Gminy opinii Wójta Gminy Szreńsk.

8.3 Finansowanie realizacji *Strategii*

Finansowanie realizacji *Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Szreńsk 2023-2030* tylko w części zależą od budżetu Gminy. Schemat realizacji i finansowania *zadań* przedstawiono na rysunku 8.1.

Rysunek 8.1

Schemat finansowania realizacji *Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Sześć 2023-2030*

Źródło: Opracowanie własne

Samorząd Gminy Sześć ma ograniczone środki do bezpośredniego finansowania realizacji *zadań* niezbędnych do osiągnięcia *celów strategicznych i operacyjnych*. Jednak poprzez kształtowanie przestrzeni, stymulowanie rozwoju zasobów ludzkich i zapewnienie bezpieczeństwa w sferze społecznej tworzy warunki do rozwoju gospodarczego, przyciągania inwestorów i pobudzania przedsiębiorczości mieszkańców. Utrzymanie wysokiego tempa rozwoju przy ograniczonych wolnych środkach budżetowych wymaga stosowania montażu finansowego opartego na partnerstwie publiczno-społecznym i publiczno-publicznym, wspieranego pozyskaniem środków bezzwrotnych z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej.

Partnerstwo publiczno-społeczne jest formą finansowania realizacji projektów w sferze społecznej przez długoterminowe zaangażowanie organizacji trzeciego sektora – stowarzyszeń, fundacji, a także spółdzielni socjalnych. Wobec ustawowego ograniczenia zadłużenia jednostki samorządowej do poziomu 15 i 60% jej dochodów budżetowych oraz obecnego poziomu zobowiązań montaż finansowy z wykorzystaniem organizacji trzeciego sektora w połączeniu ze środkami bezzwrotnymi pozyskanymi z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej stanie się ważnym narzędziem rozwiązywania problemów społecznych.

Partnerstwo publiczno-publiczne jest formą finansowania *zadań* przez koncentrację środków publicznych – powiatowych, gminnych, województwa samorządowego i administracji centralnej. W latach 2023-2030 oraz w kolejnych okresach programowania może stać się jednym z istotnych źródeł środków na finansowanie *zadań* służących rozwiązywaniu problemów społecznych w Gminie Szreńsk.

8.3.1. Lepsze wykorzystanie zasobów poprzez realizację usług na poziomie lokalnych społeczności

Panuje zgoda, że inwestowanie w opiekę instytucjonalną nie jest właściwym kierunkiem polityki publicznej. Jest tak, gdyż ze źródeł publicznych finansowane są usługi, które – jak wykazano – przynoszą niezadowalające rezultaty dla odbiorców. Należyce skonstruowane i zarządzane systemy środowiskowe, umożliwiające niezależne oraz wspierane życie, przynoszą lepsze rezultaty dla użytkowników – poprawę jakości życia oraz stanu zdrowia i możliwość wnoszenia wkładu w życie społeczne. W związku z tym inwestycja w takie usługi jest lepszym sposobem wykorzystania pieniędzy podatników.

W przypadku dzieci inwestycje w usługi, takie jak wczesne interwencje, wsparcie dla rodzin, reintegracja i wysokiej jakości opieka zastępcza, mogą zapobiec niekorzystnym zjawiskom, takim jak przedwczesne kończenie nauki, bezrobocie, bezdomność, uzależnienia, zachowania aspołeczne oraz przestępczość. Oprócz pozytywnego wieloletniego wpływu na dzieci, co powinno być najważniejszym czynnikiem brany pod uwagę, usługi takie pozwolą w perspektywie długoterminowej zaoszczędzić środki publiczne.

Badania dotyczące kosztów opieki świadczonej na poziomie lokalnych społeczności w zakresie zdrowia psychicznego w porównaniu z opieką instytucjonalną wykazały, że koszty pozostają w przybliżeniu na tym samym poziomie, natomiast jakość życia odbiorców oraz ich zadowolenie z usług wzrastają. Tam, gdzie opieka instytucjonalna okazywała się tańsza, wynikało to z przeznaczenia na nią niewystarczających zasobów, co miało znaczący wpływ na niski poziom osiągniętych wyników.

8.4. Wspieranie rozwiązań na poziomie lokalnych społeczności i współpracy pomiędzy z organizacjami pozarządowymi

W opiece instytucjonalnej przebywa istotny odsetek osób niepełnosprawnych. Największą grupą pensjonariuszy są osoby niepełnosprawne intelektualnie, kolejną co do wielkości są osoby niepełnosprawne intelektualnie, a zarazem mające problemy ze zdrowiem psychicznym. Ponieważ bardzo trudno jest dotrzeć do szczegółowych danych – informacje odnośnie do niepełnosprawności nie mają pełnej, ujednoliconej statystyki – informacje te należy traktować jako oszacowanie liczby osób objętych opieką instytucjonalną.

Rośnie liczba dzieci w różnych typów pieczy zastępczej i placówek pobytu stałego. Rodzaje placówek stacjonarnych to m.in.:

- ✓ szkoły z internatem,
- ✓ szkoły specjalne,
- ✓ domy dla małych dzieci,
- ✓ ośrodki dla dzieci z problemami wychowawczymi,
- ✓ zakłady dla nieletnich przestępców oraz
- ✓ placówki przygotowujące do życia po opuszczeniu zakładu.

Warto podkreślić, iż zwłaszcza dzieci niepełnosprawne lub uważane za takie są bardziej od innych narażone na umieszczenie w opiece instytucjonalnej i pozostanie tam przez długi czas, a wiele z nich – przez całe życie.

Nie są dostępne całościowe dane na temat liczby osób starszych objętych opieką instytucjonalną w Gminie Szreńsk. Niemniej należy przyjąć, iż odsetek beneficjentów stacjonarnej opieki długoterminowej jest znacznie niższy niż osób objętych opieką domową. Wiele osób starszych pozostaje bez dochodów i wsparcia co prowadziło to do wzrostu liczby osób starszych umieszczanych w Zakładach Opiekuńczo-Lecznicych i Domach Pomocy Społecznej.

W odniesieniu do osób niepełnosprawnych prawdopodobieństwo objęcia opieką instytucjonalną wzrasta wraz z wiekiem. Wyjaśnia to, dlaczego liczba kobiet w zakładach przewyższa liczbę mężczyzn, jako że kobiety żyją przeciętnie dłużej od mężczyzn. Ta statystyka wskazuje poważne wyzwanie związane z zapewnieniem wsparcia: w miarę jak

coraz więcej osób ze złożonymi potrzebami dożywa podeszłego wieku, niezbędne są dodatkowe usługi, aby zaspokoić ich potrzeby. W połączeniu ze wzrostem długowieczności społeczeństwa oraz występowaniem demencji i innych schorzeń upośledzających funkcjonowanie zwiększa to presję na władze krajowe, regionalne i lokalne oraz służby socjalne i opiekę zdrowotną.

Na szczeblu Unii Europejskiej, ogólnokrajowym a także na poziomie *Programu Fundusze Europejskie dla Mazowsza 2021-2027* i *Regionalnego Planu Rozwoju Usług Społecznych i Deinstytucjonalizacji 2023-2025* podjęto ogólne zobowiązanie polityczne dotyczące przejścia od instytucjonalnych do form opieki świadczonych na poziomie społeczności lokalnych w przypadku wszystkich grup tj.

- ✓ rodzin i dzieci, w tym dzieci z niepełnosprawnościami
- ✓ osób z niepełnosprawnościami
- ✓ osób starszych
- ✓ osób w kryzysie zdrowia psychicznego
- ✓ oraz osób w kryzysie bezdomności

Najważniejsze uzgodnione w tym zakresie standardy stawiają przed samorządem Gminy Szreńsk wymóg rozwijania usług świadczonych przez lokalne społeczności jako alternatywy dla opieki instytucjonalnej.

Skutecznemu realizowaniu *Strategii* służyć będzie współpraca z organizacjami sektora publicznego oraz organizacjami pozarządowymi. Podstawowymi sposobami inicjowania uczestnictwa kluczowych reprezentantów poszczególnych sektorów i realizowania współpracy będą partnerstwo publiczno-publiczne, partnerstwo publiczno-prywatne oraz aktywizowanie i wspieranie organizacji pozarządowych.

Partnerstwo publiczno-prywatne jest formą finansowania wydatków na sferę problemów społecznych przez długoterminowe zaangażowanie organizacji trzeciego sektora, szczególnie dla skutecznego pozyskiwania środków z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej na realizację *Strategii*. Wobec ustawowego ograniczenia zadłużenia jednostki samorządowej, ograniczonej dochodów budżetowych Gminy montaż finansowy z wykorzystaniem organizacji pozarządowych i środków bezzwrotnych z funduszy strukturalnych może stać się najważniejszym narzędziem rozwiązywania problemów społecznych Gminy Szreńsk.

Do sprawnego funkcjonowania i rozwoju Gminy Szreńsk niezbędne jest poczucie wpływu mieszkańców na funkcjonowanie swojego otoczenia i sprawne działanie instytucji. Jedną z najważniejszych form aktywności obywatelskiej jest działalność organizacji pozarządowych, które powszechnie uznaje się za cenne dopełnienie – a czasem wręcz

alternatywę – w realizacji zadań przez samorząd gminny. Ich walorem jest nie tylko znajomość lokalnej specyfiki, adekwatność i szybkość działania, ale także często niższy koszt osiągnięcia efektów. Inicjowanie współpracy będzie oparte na następujących zasadach:

- aktywizacji społeczności lokalnych,
- wielopłaszczyznowego wspierania organizacji pozarządowych,
- włączania społeczności lokalnych w rozwiązywanie lokalnych problemów i procesy zarządzania Gminą,
- wspierania aktywnych obywateli Gminy.

Najważniejsze kierunki działań wobec organizacji pozarządowych to włączanie społeczności lokalnych w proces realizacji *Strategii*, zarządzanie Gminą (zgodnie z regułą *open government*), a także w identyfikowanie najważniejszych problemów i oczekiwań w ramach konsultacji społecznych oraz wspieranie w pozyskiwaniu zewnętrznych źródeł finansowania projektów z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej.

8.5. Program promocji i *Public Relations*

8.5.1. Założenia

Promocja będzie celową, systematyczną działalnością, która poprzez informowanie i *Public Relations* będzie wzmacniać znajomość *Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Szreńsk 2023-2030* wśród społeczności lokalnej. Ma również na celu uświadomienie mieszkańcom w jaki sposób realizacja *Strategii* będzie wpływać na rozwiązywanie problemów społecznych w ich otoczeniu oraz na zaspokajanie ich potrzeb.

Skuteczna realizacja *Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Szreńsk 2023-2030* wymaga popularyzowania tworzenia i wspierania porozumień (sieci) publiczno-prywatnych, upowszechniania współpracy administracji publicznej z organizacjami pozarządowymi, w zakresie realizacji zadań publicznych związanych z rozwiązywaniem problemów społecznych oraz społeczne i obywatelskie konsultowanie realizacji *Strategii*. Realizacja celów i priorytetów przyjętych w *Strategii* wymaga posiadania i prowadzenia przez samorząd gminy promocji i *Public Relations* w sposób zaplanowany i skoordynowany.

Wójt Gminy Szreńsk koordynuje działania informacyjne i promocyjne, między innymi –poprzez inicjowanie wspólnych przedsięwzięć ze wszystkimi instytucjami zaangażowanymi we wdrażanie *Strategii*. Za prowadzenie działań informacyjnych i promocyjnych dotyczących realizacji *Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Szreńsk 2023-2030* odpowiedzialny jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej.

8.5.2. Cele i zasady

Cele programu promocji i *Public Relations*:

- społeczność lokalna poinformowana na temat *Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Szreńsk 2023-2030* – jej celach i sposobach realizacji,
- spopularyzowane działania samorządu Gminy Szreńsk ukierunkowane na realizację *zadań* i *projektów* służących rozwiązywaniu problemów osób zagrożonych wykluczeniem społecznym na obszarze Gminy Szreńsk,
- spopularyzowane przedsięwzięcia sfinansowane ze środków funduszy strukturalnych oraz podjęte działania ukierunkowane na pozyskanie środków finansowych na realizację dodatkowych *zadań*,
- zapewniony powszechny dostęp do informacji o możliwościach ubiegania się o wsparcie ze środków funduszy strukturalnych na realizację projektów służących rozwiązywaniu problemów społecznych na obszarze Gminy Szreńsk i osiągnięcia *celów strategicznych Strategii*, w szczególności dla organizacji pozarządowych,

Realizacja programu promocji i *Public Relations* będzie oparta na następujących zasadach:

- dostosowania działań promocyjnych do potrzeb i oczekiwań odbiorców,
- kształtowania pozytywnego wizerunku Gminy Szreńsk,
- równowagi pomiędzy promocją wewnętrzną i zewnętrzną.

Najważniejsze kierunki działań: poznawanie potrzeb i pragnień mieszkańców, uczestniczenie w istotnych konferencjach i wystawach, intensyfikacja współpracy z regionami partnerskimi, intensyfikacja współpracy z innymi gminami Powiatu Mławskiego i gminami ościennymi, intensyfikacja współpracy z lokalnymi organizacjami pozarządowymi i instytucjami działającymi na rzecz osób wykluczonych społecznie i zawodowo.

8.5.3. Grupy docelowe

Grupy docelowe programu promocji i *Public Relations*:

- społeczność Gminy Szreńsk,
- potencjalni inwestorzy z poza terenu Gminy,
- potencjalni beneficjenci wsparcia ze środków funduszy strukturalnych na realizację projektów służących osiągnięcia *celów strategicznych Strategii*,
- organizacje pozarządowe,
- władze regionalne województwa mazowieckiego,
- organizacje zawodowe, środowisko biznesu i kultury,
- media.

8.5.4. Środki i instrumenty

Dla osiągnięcia zamierzonych celów programu promocji i *Public Relations* będą stosowane między innymi następujące środki i instrumenty:

- PUBLIKACJA *Gminnej Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Szreńsk 2023-2030*, na stronach internetowych Gminy Szreńsk. Za publikację odpowiedzialne będzie Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej.
- STWONA WWW zawierająca informacje o *zadaniach* i *projektach* realizacyjnych, publikacje sprawozdań z realizacji *Strategii*. Strona WWW będzie bardzo istotnym elementem konsultacji społecznych dającym możliwość pobierania lub wypełniania ankiet na tematy związane z realizacją *Strategii*. Ponadto znajdą się na niej informacje o źródłach finansowania realizacji projektów i zadań realizacyjnych. Za organizację odpowiedzialne będzie Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej.
- WSPÓŁPRACA Z MEDIAMI - prasa o zasięgu lokalnym w celu upowszechnienia informacji związanych z wdrażaniem *Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Szreńsk 2023-2030*. Za inicjowanie współpracy z mediami odpowiedzialny będzie Wójt Gminy Szreńsk.